

26.1.2026

LUONNOS

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsälain ja luonnonsuojelulain 70 ja 82 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsälakia ja luonnonsuojelulakia. Metsälakiin lisättäisiin metsänhakuuta ja muuta metsätalouden harjoittamista koskevat rajoitukset ja velvoitteet linnuston huomioon ottamiseksi. Samoin täydennettäisiin metsälain seuraamussääntelyä. Esityksen tavoitteena on selkeyttää ja täsmentää kansallista sääntelyä erityisesti liittyen pesintäaikaisiin metsänhakkuihin. Sääntelyn taustalla on EU:n tuomioistuimen ratkaisu, jossa tuomioistuin täsmensi EU:n lintudirektiivin tulkintaa. Luonnonsuojelulakiin ehdotetaan lisättäväksi lintujen häirintäkiellon toimeenpanoa selkeyttävät säännökset, jotta kansallinen sääntely vastaisi lintudirektiivin sisältöä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan [x.x.2026].

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
2.1 Lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö	4
2.1.1 EU-lainsäädäntö ja EU:n tuomioistuimen oikeuskäytäntö.....	4
2.1.2 Kansallinen lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö.....	9
2.1.3 Voimassa olevan lainsäädännön arviointi	12
2.2 Metsätalous ja linnusto.....	15
2.2.1 Linnuston tila ja siihen vaikuttavat tekijät	15
2.2.2 Pesinnänaikaisen metsäkäsittelyn vaikutus lintuihin	20
2.2.3 Valvonta ja viranomaisyhteistyö.....	24
2.2.4 Käytännöt linnuston huomioimiseksi metsätaloudessa.....	27
3 Tavoitteet	29
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	30
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	30
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	33
4.2.1 Yleistä vaikutusten arvioinnista	33
4.2.2 Taloudelliset vaikutukset	34
4.2.3 Ympäristövaikutukset	38
4.2.4 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset	42
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	44
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	44
5.1.1 Laaja hakkuukiello pesintäajalle	44
5.1.2 Vaihtoehdot tahallisen häiritsemiskiellon rajoittamiseen	48
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	49
6 Lausuntopalaute.....	52
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	52
7.1 Laki metsälain muuttamisesta	52
7.2 Laki luonnonsuojelulain 70 ja 82 §:n muuttamisesta.....	57
8 Lakia alemman asteinen sääntely	59
9 Voimaantulo	59
10 Toimeenpano ja seuranta	59
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	60
11.1 Yleistä	60
11.2 Vastuu ympäristöstä.....	60
11.3 Omaisuudensuoja	61
11.4 Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate.....	62
LAKIEHDOTUKSET	64
1. Laki metsälain muuttamisesta	64
2. Laki luonnonsuojelulain 70 ja 82 §:n muuttamisesta.....	66

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Esityksen valmistelun taustalla on EU:n tuomioistuimen elokuussa 2025 antama ratkaisu (tuomio 1.8.2025, Voore Mets ja Lemeks Põlva, asia C-784/23, EU:C:2025:609, <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&td=ALL&num=C-784/23>), jossa täsmennetään luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2009/147/EU, jäljempänä lintudirektiivi) tulkintaa.

Lintudirektiivin 5 artiklassa säädetään lintulajien yleisestä suojelujärjestelmästä. Jäsenvaltioiden on sen mukaan toteutettava suojelujärjestelmän luomiseksi tarvittavat toimenpiteet, joilla kielletään muun muassa lintujen tahallinen tappaminen tai pyydystäminen, pesien ja munien tahallinen tuhoaminen tai vahingoittaminen sekä lintujen tahallinen häirintä erityisesti lisääntymis- ja jälkeläisten kasvatusaikana, jos häirintä vaikuttaisi merkittävästi kyseisen direktiivin tavoitteisiin. Suomessa säännökset on pantu täytäntöön luonnonsuojelulain (9/2023) 70 §:ssä, jossa kielletään rauhoitettujen eläinlajien yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen, pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitystapojen ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen, sekä yksilöiden tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsyklinen kannalta tärkeillä paikoilla.

EU:n tuomioistuimen ratkaisu on merkityksellinen erityisesti metsätalouden harjoittamisen kannalta. Se myös täsmentää tulkintaa tavalla, joka poikkeaa hallituksen esityksessä eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 76/2022 vp.) esitetystä. Lintudirektiivin täsmentyneen tulkinnan myötä on tarpeen selkeyttää ja täsmentää kansallista sääntelyä, jotta metsänhakkuu ja muu metsänkäsittely on myös jatkossa lintudirektiivin vaatimusten mukaista ja toimintaympäristö on Suomessa ennakoitava. Sääntelykokonaisuuteen liittyy myös luonnonsuojelulain täsmentäminen lintujen tahallisen häirinnän kiellon osalta. Esityksellä pannaan osaltaan kansallisesti täytäntöön lintudirektiivissä säädettyjä velvoitteita.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa (s. 130) on kirjauksia, mitkä liittyvät esityksen sisältöön. Hallitusohjelman mukaan EU:ssa valmisteltavan sääntelyn vaikutusten kokonaisarviointia suomalaiselle metsäsektorille on kehitettävä, ja sääntely tulee pitää minimitasolla. Samoin hallitusohjelmassa todetaan, että EU:n ei pidä rajoittaa suomalaisen metsän käyttöä, eikä kansallisilla tulkinnoilla pidä vaikeuttaa elinkeinojen toimintaedellytyksiä. Edelleen hallitusohjelmassa todetaan, että suomalaisen metsäsektorin kasvun varmistamiseksi metsäteollisuuden toimintaympäristön ennustettavuutta on parannettava.

Virolainen tuomioistuin esitti 19.12.2023 asiassa Voore Mets ja Lemeks Polva unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koski lintudirektiivin edellä mainitun 5 artiklan tulkintaa. Suomi osallistui ennakkoratkaisuasian käsittelyyn esittämällä kirjalliset huomautukset (24.4.2024) ja osallistumalla suulliseen käsittelyyn (11.12.2024). Unionin tuomioistuin antoi tuomionsa 1.8.2025.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti tuomion antamisen jälkeen laajapohjaisen työryhmän, jonka tehtävänä on arvioida lintujen pesintäaikana tapahtuvien hakkuiden vaikutuksia. Työryhmän toimikausi on 22.9.2025–28.2.2026. Työryhmän tehtävänä on arvioida nykyisten hakkuisiin sovellettavien ohjeiden ja suositusten vaikuttavuutta ja esittää niiden vaikuttavuutta lisääviä ehdotuksia. Työryhmän toimeksianto ei sisällä säädösmuutosehdotusten valmistelua. Työryhmän työ on kuitenkin ollut hallituksen esityksen valmistelun tukena. Työryhmän tiedot

ja sen työhön liittyvät asiakirjat ovat hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa <https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM036:00/2025> tunnuksella MMM036:00/2025.

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä ja luonnonsuojelulakia koskevan muutoksen osalta ympäristöministeriössä.

Esityksen valmistelun tukena on ollut useita selvityksiä, joista keskeisimpiä ovat Suomen metsäkeskuksen¹ ja Metsäteho Oy:n² selvitykset hakkuiden kohdentumisesta lintujen pesintäajalle sekä Luonnonvarakeskuksen selvitys hakkuiden ja muun metsänkäsitteilyn pesintäaikaisten rajoitusten vaikutuksista metsätalouteen³. Lisäksi luonnontieteellinen keskusmuseo laati arvion hakkuiden yhteydessä tuhoutuvien pesien määrästä. Lisäksi valmistelussa on hyödynnetty vuonna 2019 valmistunutta, viimeisintä Suomen lajien uhanalaisuutta koskevaa arviointia (<http://hdl.handle.net/10138/299501>).

[Hallituksen esityksen luonnos oli lausunnoilla...] Esityksellä on tavanomaista lyhyempi lausuntoaika. Kiireellisen aikataulun taustalla on se, että kansallisen lainsäädännön olisi tarkoituksenmukaista olla voimassa ennen seuraavaa lintujen pesintäaikaa.

Tämän esityksen valmisteluasiakirjat ovat valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa <https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM055:00/2025> tunnuksella MMM055:00/2025.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö

2.1.1 EU-lainsäädäntö ja EU:n tuomioistuimen oikeuskäytäntö

Lintudirektiivi

Lintudirektiivi koskee kaikkien Euroopassa luonnonvaraisina elävien lintulajien suojelua. Direktiivin tavoitteena on näiden lajien suojelu, hoitaminen ja sääntely. Lisäksi direktiivi sisältää säännökset kyseisten lajien hyödyntämisestä. Lintudirektiivin 2 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajien kantojen ylläpitämiseksi sellaisella tasolla, joka vastaa erityisesti ekologisia, tieteellisiä ja sivistyksellisiä vaatimuksia ottaen huomioon taloudelliset ja virkistykseen liittyvät vaatimukset, taikka näiden kantojen mukauttamiseksi tähän tasoon. Lintukantojen tavoiteltu suojelun taso käy välillisesti ilmi lintudirektiivin johdanto-osan kymmenennestä perustelukappaleesta, missä metsästyksen sallimisen osalta viitataan lajien kantojen tyydyttävään tasoon. Lintudirektiivissä tätä tyydyttävää tasoa ei tarkemmin määritellä.

¹ Suomen metsäkeskus 2025. Hakkuiden ajankohdan ja kohdistumisen analysointi 15.12.2025.

² Metsäteho Oy 2025. Hakkuiden ajallinen vaihtelu ja kohdentuminen hakkuukonetiedon perusteella – Pesimäaikaisten hakkuiden näkökulmasta. Metsätehon tulosalvosarja 16/2025. <https://www.metsateho.fi/wp-content/uploads/Tulosalvosarja-2025-16-hakkuiden-ajallinen-vaihtelu-ja-kohdentuminen-hakkuukonetiedon-perusteella.pdf>

³ Luonnonvarakeskus 2025. Lintujen pesimäaika koskevien lisärajoitusten vaikutus puunhankintaan ja kansantalouteen.

Lintudirektiivin yleinen lähtökohta on kaikkien lintujen suojelu. Tarkempia säännöksiä annetaan direktiivin liitteissä luetelluista lintulajeista, kuten esimerkiksi kaikissa jäsenvaltioissa metsästettävistä lajeista (liite II A) ja tietyissä jäsenvaltioissa metsästettävistä lajeista (liite II B).

Lintudirektiivin 5 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava suojelujärjestelmän luomiseksi tarvittavat toimenpiteet, joilla kielletään muun muassa lintujen tahallinen tappaminen tai pyydystäminen (a alakohta), pesien ja munien tahallinen tuhoaminen tai vahingoittaminen (b alakohta) sekä lintujen tahallinen häirintä erityisesti lisääntymis- ja jälkeläisten kasvatusaikana, jos häirintä vaikuttaisi merkittävästi tämän direktiivin tavoitteisiin (d alakohta). Jäsenvaltioiden on luotava yleinen, kaikki lintulajit kattava suojelujärjestelmä. Suomessa lintulajien rauhoituksesta säädetään luonnonsuojelulain 8 luvussa siltä osin, kun lintulajit eivät kuulu metsästyslain (615/1993) 5 §:n mukaiseen soveltamisalaan. Metsästyslaissa annetaan lintudirektiivin täytäntöönpanoa koskevat säännökset riista- ja rauhoittamattomien lintulajien osalta.

Lintudirektiivin 9 artiklassa säädetään poikkeusmenettelystä, jonka nojalla on edellytysten täyttyessä mahdollista poiketa myös 5 artiklan kiellosta. Tällaisia perusteita ovat muun muassa kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaaminen sekä viljelmille, kotieläimille, metsille, kalavesille ja vesistöille koituvan vakavan vahingon estäminen.

Lintudirektiivin 5 artiklassa säädetyn lintulajien yleisen suojelujärjestelmän lisäksi lintudirektiivi sisältää myös säännökset tiettyjen lajien elinympäristöjen suojelusta. Direktiivin 4 artiklan mukaan liitteessä I mainittujen lintulajien elinympäristöjä on suojeltava erityistoimin, jotta varmistetaan lajien eloonjääminen ja lisääntyminen niiden levinneisyysalueella. Näin ollen elinympäristöjä koskevan suojelun piiriin kuuluu suppeampi määrä lintulajeja. Lintudirektiivin 4 artiklan velvoitteet elinympäristöjen suojelusta on korvattu luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin (92/43/ETY, jäljempänä luontodirektiivi) 7 artiklan mukaisesti 6 artiklan 2, 3 ja 4 kohdan velvoitteilla eli Natura 2000 -verkostoa koskevin säännöksin.

Luontodirektiivi on lintudirektiivin ohella keskeinen luonnonsuojelua koskeva EU-säädös. Luontodirektiivissä ei säädetä yleisestä kaikki lajit kattavasta suojelujärjestelmästä vaan tiettyjä lajeja koskevasta tiukasta suojelujärjestelmästä. Luontodirektiivin 12 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet liitteessä IV olevassa a kohdassa olevia eläinlajeja koskevan tiukan suojelujärjestelmän käyttöönottamiseksi niiden luontaisella levinneisyysalueella ja kiellettävä muun muassa kaikki näiden lajien yksilöitä koskeva tahallinen pyydystäminen tai tappaminen luonnossa (a alakohta) ja näiden lajien tahallinen häiritseminen erityisesti niiden lisääntymis-, jälkeläistenhoito-, talvehtimis- ja muuttoaikana (b alakohta). Toisin kuin lintudirektiivissä, luontodirektiivin suojelujärjestelmän osalta viitataan sananmukaisesti tiukkaan suojelujärjestelmään, joka koskee liitteessä IV lueteltuja lajeja. Luontodirektiivin 12 artiklan d alakohdassa säädetään tiukkaa suojelua edellyttävien, yhteisön tärkeinä pitämien eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämisen ja heikentämiskiellosta. Vastaava kielto puuttuu lintudirektiivin 5 artiklasta.

Lintudirektiiviä 13 vuotta myöhemmin annettu luontodirektiivi poikkeaa lintudirektiivistä myös siten, että luontodirektiivissä säädetään eläin- ja kasvilajien suotuisan suojelun tasosta. Luontodirektiivin 2 artiklan 2 kohdan mukaan toimenpiteillä pyritään varmistamaan yhteisön tärkeinä pitämien luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläin- ja kasvilajien suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai sen ennalleen saattaminen. Lajin suojelun tasolla tarkoitetaan luontodirektiivin 1 artiklan määritelmän mukaan eri tekijöiden yhteisvaikutusta, joka voi vaikuttaa lajin kantojen levinneisyyteen ja lukuisuuteen pitkällä aikavälillä. Suojelun taso on

direktiivin määritelmän mukaan suotuisa, kun kyseisen lajin kannan kehittymistä koskevat tiedot osoittavat, että tämä laji pystyy pitkällä aikavälillä selviytymään luonnollisten elinympäristöjensä elinkelpoisena osana, lajin luontainen levinneisyysalue ei pienene eikä ole vaarassa pienenemään ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa, ja lajin kantojen pitkäaikaiseksi säilymiseksi on ja tulee todennäköisesti olemaan riittävän laaja elinympäristö.

Luontodirektiivissä säädetään edelleen unionin kattavasta Natura 2000 -verkostosta, jota edellä todetusti sovelletaan myös lintudirektiivin liitteeseen I kuuluvien lintulajien elinympäristöihin.

EU:n tuomioistuimen ratkaisu Voore Mets ja Lemeks Põlva

Unionin tuomioistuin antoi 1.8.2025 ratkaisun (Voore Mets ja Lemeks Põlva, C-784/23, jäljempänä *Voore Mets -ratkaisu*), joka koskee lintudirektiiviä ja pesintäaikaista metsänhakkuita. Kyseessä oli virolaisen tuomioistuimen Riigikohusin unionin tuomioistuimelle esittämä ennakkoratkaisupyyntö. Ratkaisussa täsmennetään EU:n lintudirektiivin 5 artiklan tulkintaa erityisesti liittyen artiklassa tarkoitettuun tahallisuuteen ja toisaalta pesintäaikaisiin metsänhakkuihin. Merkittävää on se, että ennen kyseistä unionin tuomioistuimen ratkaisua ei lintudirektiivin tahallisuuden käsitteestä ollut oikeuskäytännössä nimenomaisesti lausuttu.

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys ja siihen tuomioistuimen antama vastaus koskevat yleisesti 5 artiklan tulkintaa eikä niiden yhteydessä yksilöidä mitään nimenomaista toimintaa tai sektoriesimerkkejä. Ratkaisussa ensinnäkin vahvistetaan, että lintudirektiivin 5 artiklassa säädettyjä kieltoja sovelletaan kaikkiin lintulajeihin. Ratkaisun kohdassa 45 todetaan, että 5 artiklassa säädettyjä kieltoja sovelletaan kaikkiin luonnonvaraisina eläviin lintulajeihin jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvalla alueella, johon perussopimuksia sovelletaan, eikä kieltojen soveltamista ole näin ollen rajattu tiettyihin konkreettisiin lintulajeihin tai lajeihin, jotka ovat uhanalaisia jollakin tasolla tai joiden kannat pienenevät pitkällä aikavälillä. Tämä oli jo aiemmin linjattu myös unionin tuomioistuimen antamassa Skydda Skogen -ratkaisussa (tuomio 4.3.2021, Föreningen Skydda Skogen, yhdistetyt asiat C-473/19 ja C-474/19, EU:C:2021:166). Tämän voidaan arvioida osaltaan vahvistavan lintudirektiivin 5 artiklan suojelujärjestelmän luonnetta yleisenä, nimenomaan kaikkia lajeja koskevana järjestelmänä.

Toisekseen Voore Mets -ratkaisussa linjataan tahallisuudesta. Ratkaisun 46 kohdassa viitataan sen osalta Skydda Skogen -ratkaisuun. Lisäksi ratkaisun 47 kohdassa todetaan, että 5 artiklassa esiintyvää tahallisuuden käsitettä on tulkittava samalla tavoin kuin unionin tuomioistuin on kyseistä käsitettä tulkinnut luontodirektiivin 12 artiklan yhteydessä. Ratkaisun 49 kohdan mukaan lintudirektiivin 5 artiklan a, b ja d alakohdassa säädettyjä kieltoja sovelletaan paitsi ihmisen toimintaan, jonka tarkoituksena on lintujen pyydystäminen, tappaminen ja häirintä taikka niiden pesien tai munien tuhoaminen tai vahingoittaminen, myös sellaiseen ihmisen toimintaan, jolla ei ilmeisellä tavalla ole tällaista tarkoitusta, mutta joka kuitenkin sisältää hyväksynnän tällaisen pyydystämisen, tappamisen, häirinnän, tuhoamisen tai vahingoittamisen mahdollisuudesta.

Ratkaisussa tahallisuutta ei ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen käsittelyn yhteydessä yksilöidä liittyväksi mihinkään tiettyyn toimintaan tai sektoriin. Näin ollen tahallisuuden määrittelyn voidaan katsoa koskevan kaikkea sellaista ihmistoimintaa, jonka tarkoituksena ei ole esimerkiksi tappaminen tai tuhoaminen, mutta joka sisältää hyväksynnän tällaisen mahdollisuudesta. Tällainen toiminta on mahdollista ymmärtää hyvin laajasti.

Kolmanneksi ratkaisussa arvioidaan ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen kohdalla lintudirektiivin 5 artiklan d alakohdassa säädetyn tahallisen häirinnän kiellon soveltamista.

Ratkaisun 50 kohdassa todetaan, että kyseistä kieltoa sovelletaan, jos häirintä vaikuttaisi merkittävästi lintudirektiivin tavoitteisiin. Toisaalta todetaan myös, että 5 artiklan a ja b alakohtien kieltojen kohdalla kyseisestä edellytyksestä ei säädetä. Ratkaisun 51 kohdassa on todettu tarkemmin, mitä tavoitteella tarkoitetaan. Sen osalta viitataan direktiivin 1 ja 2 artiklaan sekä johdanto-osan kolmanteen, viidenteen, seitsemänteen, kahdeksanteen ja kymmenenteen perustelukappaleeseen. Tavoitteisiin liittyen lintukantojen tason osalta ratkaisussa viitataan lintukantojen tyydyttävään tasoon. Ratkaisun 51 kohdan mukaan direktiivin 5 artiklan d alakohdan sanamuotoa ”jos häirintä vaikuttaisi merkittävästi [lintudirektiivin] tavoitteisiin” on ”edellä mainitut säännökset huomioiden tulkittava siten, että häirintä erityisesti lisääntymis- ja jälkeläisten kasvatusaikana on kiellettävä sikäli kuin sillä olisi merkittävä vaikutus kyseisten lintulajien kantojen ylläpitämistä tyydyttävällä tasolla taikka niiden saattamista kyseiselle tasolle koskevaan tavoitteeseen”. Näin ollen muussa tapauksessa häirinnän kiello ei tule sovellettavaksi.

Toisen ja kolmannen ennakkoratkaisukysymyksen tuomioistuin käsitteli yhdessä, ja ne koskevat lintudirektiivin 5 artiklan a, b ja d alakohtia sekä metsänhakkuita. Kysymykset liittyivät siihen, onko lintudirektiivin 5 artiklan a, b ja d alakohtaa tulkittava siten, että kun eri lintuja koskevien tieteellisten tietojen ja niiden tarkkailun perusteella voidaan katsoa, että metsässä, jossa suunnitellaan puiden täysimääräistä hakkuuta (päätehakkuu) tai niiden osittaista hakkuuta (harvennushakkuu), pesii noin kymmenen lintuparia hehtaaria kohti eikä ole osoitettu, että hakkuualueella pesisi lintulajeja, joiden suojelun taso on epäsuotuisa, tällaisten hakkuiden suorittaminen lintujen lisääntymis- ja jälkeläisten kasvatusaikana kuuluu kyseisessä säännöksessä säädettyjen kieltojen soveltamisalaan.

Tuomioistuin katsoo ratkaisun 60. kohdassa, että kun hehtaaria kohti pesii noin kymmenen lintuparia metsässä, johon on tarkoitus kohdistaa hakkuutoimi, pääte- ja harvennushakkuiden suorittaminen tällaisessa metsässä lintujen lisääntymis- ja jälkeläisten kasvatusaikana merkitsee sen mahdollisuuden hyväksymistä, että lintuja tapetaan tai niitä häiritään kyseisellä ajanjaksolla taikka että niiden pesiä tai munia tuhotaan tai vahingoitetaan. Tuomioistuin katsoo, että kyseisessä ratkaisussa tarkoitetut hakkuutoimet kuuluvat tuomion lintudirektiivin 5 artiklan a ja b alakohdassa säädettyjen kieltojen soveltamisalaan ja – sikäli kuin häirintä vaikuttaa merkittävästi direktiivin tavoitteeseen ylläpitää kyseisten lintulajien kannat tyydyttävällä tasolla taikka saattaa ne tälle tasolle – sen 5 artiklan d alakohdassa säädetyn kiellon soveltamisalaan. Ennakkoratkaisukysymyksissä 2 ja 3 viitattiin metsään, jossa lintuja koskevien tieteellisten tietojen ja tarkkailun perusteella voitiin päätellä, että metsässä pesi noin 10 lintuparia hehtaaria kohden. Tuomioistuin vastaa vain esitettyihin kysymyksiin ja on muotoillut vastauksen koskemaan metsää, jossa pesii noin 10 lintuparia hehtaaria kohden. Tuomioistuimen ratkaisusta ei voida tehdä johtopäätöksiä siitä, miten säännöstä tulkittaisiin tilanteessa, jossa metsässä pesisi alle kymmenen lintuparia hehtaaria kohden.

Ratkaisun 61 kohdassa viitataan SEUT 191 artiklan 2 kohdassa määrättyyn ennalta varautumisen periaatteeseen ja todetaan lintujen määrän arvioinnista. Tuomioistuimen mukaan ”ei vaikuta perusteettomalta perustaa toteamusta tietyn lintuparimäärän pesimisestä hehtaaria kohti eri lintuja koskeviin tieteellisiin tietoihin ja niiden tarkkailuun, kuten metsätyyppiin ja metsän ikään sekä tiettyjen yksilöiden tunnistamiseen asianomaisten alueiden katselmuksen yhteydessä”. Tuomioistuin ei kuitenkaan täsmennä, miten metsätyyppejä tai metsän ikää tulisi arvioida taikka mitä alueen katselmuksella käytännössä tarkoitetaan. Tuomioistuin ei ratkaisussaan tee eroa pääte- ja harvennushakkuun suorittamisen välillä direktiivin 5 artiklan tulkinnassa vaan käsittelee niitä yhtenä kokonaisuutena, vaikka ennakkoratkaisupyynnössä oli ensimmäistä kysymystä lukuun ottamatta esitetty kysymykset erikseen päätehakkuun ja harvennushakkuun osalta.

Muu EU:n tuomioistuimen oikeuskäytäntö

Unioin tuomioistuin on ennen Voore Mets -ratkaisua ottanut kantaa tahallisuuteen luontodirektiivin soveltamiseen liittyen. Tahallisuutta on arvioitu merikilpikonnien häirintää koskevassa tapauksessa vuodelta 2002 (tuomio 30.1.2002, komissio v. Kreikka, C-103/00, ECLI:EU:C:2002:60). Tuomioistuin totesi, että on kiistatonta, että mopediin liikkuminen merikilpikonnan Caretta caretta lisääntymisrannoilla on erityisesti meluhaitan takia omiaan häiritsemään kyseistä eläinlajia munimisen, hautomisen, poikasten munista kuoriutumisen ja niiden mereen siirtymisen aikana. Samoin tuomioistuin totesi, että lisäksi on ilmennyt, että alusten läsnäolo lisääntymisrantojen läheisyydessä merkitsee kyseisten eläinten henkeen ja terveyteen kohdistuvaa vaaraa (kohta 34). Gerakasin ja Dafnin merialue oli luokiteltu ehdottomaksi suojelualueeksi ja sinne oli asetettu erityismerkintöjä (kohta 35). Tuomioistuin katsoi, että mopediin liikkuminen Laganasista itään sijaitsevalla hiekkarannalla ja polkuveneiden ja pienveneiden esiintyminen Gerakasin ja Dafnin merialueella merkitsevät kyseisen eläinlajin direktiivin 12 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua tahallista häiritsemistä lisääntymisaikana (kohta 36).

Samoin luontodirektiivissä tarkoitettua tahallisuutta on arvioitu saukkoja koskevassa tapauksessa vuodelta 2006 (tuomio 18.5.2006, komissio v. Espanja, C-221/04, ECLI:EU:C:2006:329). Tuomioistuin katsoi, että saukoille vaarallisten ansalankojen käytön salliminen ketun metsästyksessä useilla yksityisillä metsästysalueilla ei ollut tahallista saukkojen pyydystämistä. Tuomioistuimen mukaan (kohdat 71–73) ”(J)otta luontodirektiivin 12 artiklan 1 kohdan a alakohdassa esiintyvä tahallisuuden edellytys täyttyy, on osoitettava, että tekijä on tavoitellut suojellun eläinlajin yksilön pyydystämistä tai tappamista tai ainakin hyväksynyt tällaisen pyydystämisen tai tappamisen mahdollisuuden. On kuitenkin kiistatonta, että riidanalainen lupa koski ketunmetsästystä. Näin ollen itse luvalla ei pyritä sallimaan saukonpyyntiä. ... saukon esiintymistä asianomaisella alueella ei ole osoitettu, joten ei myöskään ole osoitettu, että espanjalaisviranomaiset olisivat ketunmetsästyslupan myöntäessään tienneet, että ne vaaransivat saukon olemassaolon.” Kyseisessä asiassa ei siten ollut kyse tietoisesta riskistä siitä, että lajin yksilö voi kuolla.

Tahallisuutta käsiteltiin luontodirektiivin kannalta myös tapauksessa, joka liittyi metsätalouden harjoittamiseen Ruotsissa (tuomio 4.3.2021, Föreningen Skydda Skogen, yhdistetyt asiat C-473/19 ja C-474/19, ECLI:EU:C:2021:166). Tuomioistuin totesi luontodirektiivin osalta, että luontodirektiivin 12 artiklan 1 kohdan a–c alakohtaa on tulkittava yhtäältä siten, että se on esteenä kansalliselle käytännölle, jonka mukaan siinä tapauksessa, että metsätaloustoiminnan tai maankäytön kaltaisen ihmisen toiminnan tarkoitus on selvästi muu kuin eläinlajien tappaminen tai häiritseminen, kyseisessä säännöksessä säädettyjä kieltoja sovelletaan ainoastaan silloin, jos on olemassa vaara siitä, että kyseisten lajien suojelun taso heikkenee, ja toisaalta siten, että kyseisen säännöksen mukaista suojelua sovelletaan edelleen lajeihin, jotka ovat saavuttaneet suotuisan suojelun tason. Lintudirektiiviin liittyen unionin tuomioistuin totesi samassa ratkaisussa, että lintudirektiivin 5 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle käytännölle, jonka mukaan kyseisessä säännöksessä säädetty kiellot koskevat ainoastaan lajeja, jotka on lueteltu kyseisen direktiivin liitteessä I, jotka ovat uhanalaisia jollakin tasolla tai joiden kanta pienenee pitkällä aikavälillä (tuomiolauselman kohta 1).

Metsätalouden harjoittamisen kannalta kyseisessä ratkaisussa merkityksellistä on myös ennaltaehkäisevä lähestymistapa. Ratkaisun kohdassa 77 todetaan, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava, perustuvatko pääasioissa kyseessä olevan kaltaiset metsätaloustoimenpiteet ennaltaehkäisevään lähestymistapaan, jossa otetaan huomioon kyseisten lajien suojelutarpeet, ja onko ne suunniteltu ja suoritetaan ne siten, ettei

luontodirektiivin 12 artiklan 1 kohdan a–c alakohdasta johtuvia kieltoja rikota, ottaen samalla huomioon taloudelliset, sosiaaliset, sivistykselliset, alueelliset ja paikalliset vaatimukset, kuten mainitun direktiivin 2 artiklan 3 kohdasta ilmenee.

Unionin tuomioistuin on 2.3.2023 antamassaan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeneessa asiassa (tuomio 2.3.2023, komissio v. Puola, C-432/21, ECLI:EU:C:2023:169) viitannut lintudirektiiviin ja muun muassa sen 5 artiklaan. ”Lisäksi unionin tuomioistuin on korostanut, että uhanalaiset elinympäristöt ja lajit kuuluvat Euroopan unionin luonnonperintöön, joten suojelutoimenpiteiden toteuttaminen kuuluu yhteisvastuun perusteella kaikille jäsenvaltioille, ja täsmentänyt, että jäsenvaltioiden on kyseisen direktiivin, jossa säädetään monimutkaisista ja teknisistä ympäristöoikeuden alan säännöksistä, yhteydessä valvottava erityisesti, että niiden mainitun direktiivin täytäntöönpanemiseksi antama lainsäädäntö on selkeä ja täsmällinen (ks. vastaavasti tuomio 15.3.2012, komissio v. Puola, C-46/11, ei julkaistu, EU:C:2012:146, 26 ja 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Toisaalta unionin tuomioistuin on todennut lintudirektiivin osalta, että perusteet, joiden nojalla jäsenvaltiot voivat poiketa kyseisessä direktiivissä säädettyistä kielloista, on toistettava riittävän selkeissä ja täsmällisissä kansallisissa säännöksissä, koska täytäntöönpanon täsmällisyys on erityisen tärkeää alalla, jossa yhteisen luonnonperinnön hoitaminen on uskottu kullekin jäsenvaltiolle niiden alueilla (tuomio 26.1.2012, komissio v. Puola, C-192/11, ei julkaistu, EU:C:2012:44, 56 kohta)” (kohdat 68–70, 72–73).

2.1.2 Kansallinen lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö

Metsälaki

Metsälaki (1093/1996) tuli voimaan vuoden 1997 alussa. Metsälaissa säädetään metsän hoitamisesta ja käyttämisestä sellaisella alueella, joka luetaan metsätalousmaaksi. Lain 1 §:n mukaan tarkoituksena on edistää metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää hoitoa ja käyttöä siten, että metsät antavat kestävästi hyvä tuoton samalla, kun niiden biologinen monimuotoisuus säilytetään. Metsälaki asettaa metsien hoidolle ja käytölle vähimmäisvaatimukset liittyen muun muassa puun korjuuseen, metsän uudistamiseen ja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamiseen.

Metsälain 2 §:n 2 momentin mukaan metsän hoitamisessa ja käyttämisessä on metsälain lisäksi noudatettava, mitä muinaismuistolain (295/1963) 1, 4, 5 ja 13–16 §:ssä, luonnonsuojelulain 4, 16, 70, 73, 74, 76–79, 81–83, 85, 104, 124, 125 ja 127 §:ssä sekä 5–7 ja 10 luvussa, sekä muussa laissa säädetään.

Metsälain 3 luvussa säädetään metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisesta. Luvussa on säännökset monimuotoisuuden säilyttämisestä ja erityisen tärkeistä elinympäristöistä. Lain 10 §:n 2 momentissa on lueteltu tällaisten kohteiden ominaispiirteitä. Lain 10 a ja 10 b §:ssä on säädetty, millaisia toimenpiteitä tällaisissa kohteissa saa tehdä. Kyseinen erityisen tärkeitä elinympäristöjä koskeva sääntely turvaa osaltaan myös lintujen pesintää, sillä erityisen tärkeissä elinympäristöissä on säilytettävä muun muassa kuolleet ja lahot puut, mitkä ovat tärkeitä myös lintujen pesinnän kannalta, eikä niissä pääsääntöisesti sallita metsänkäsittelyä, joka voisi johtaa pesien vahingoittamiseen.

Suomen metsäkeskus valvoo metsälain noudattamista, mistä säädetään metsälain 25 §:n 1 momentissa. Ennen hakkuun tekemistä on velvollisuus tehdä metsänkäyttöilmoitus metsäkeskukselle, mistä säädetään metsälain 14 §:ssä. Metsänkäyttöilmoitus on toimitettava viimeistään kymmenen päivää ja aikaisintaan kolme vuotta ennen hakkuun aloittamista.

Metsänkäyttöilmoituksen sisällöstä säädetään tarkemmin metsänkäyttöilmoituksesta annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (1320/2013). Metsälain 18 §:ssä säädetään puolestaan metsälain rikkomiseen liittyvistä sanktioista. Rangaistus metsärikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 48 a luvun 3 §:ssä. Metsälain 18 §:n 2 momentissa säädetään rangaistus metsärikkomuksesta.

Luonnonsuojelulaki

Uusi luonnonsuojelulaki tuli voimaan 1.6.2023. Luonnonsuojelulain tavoitteena on muun muassa luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen, luonnonkauneuden ja maisema-arvojen vaaliminen sekä luonnonvarojen ja luonnonympäristön kestävä käytön tukeminen. Luonnonsuojelulakia sovelletaan luonnon ja maiseman suojeluun ja hoitoon.

Luonnonsuojelulain säännökset, jotka liittyvät eliölajien rauhoittamiseen, koskevat myös talouskäytössä olevia alueita, kuten metsätalousalueita. Edellä todetusti metsälaissa on viittaussäännös luonnonsuojelulain niihin säännöksiin, joita on noudatettava metsälain 2 §:n 2 momentin mukaan metsän hoitamisessa ja käyttämisessä metsälain lisäksi. Viittaussäännöksen mukaan näitä ovat muun muassa luonnonsuojelulain lajien suojelua koskevan luvun 70, 73, 74, 76–79, 81–83 ja 85 §:t.

Luonnonsuojelulain 8 luvussa säädetään eliölajien suojelusta. Lain 68 §:n mukaan 8 luvun säännöksiä sovelletaan lintuihin lukuun ottamatta metsästyslain 5 §:ssä mainittuja riistalintuja ja rauhoittamattomia lintuja. Lain 69 §:n mukaan lain 8 luvun soveltamisalaan kuuluvat linnut ja nisäkkäät sekä matelijat ja sammakkoeläimet ovat rauhoitettuja.

Lain 70 §:ssä säädetään rauhoitettuihin eläinlajeihin liittyvistä kielloista, joilla pannaan kansallisesti täytäntöön lintudirektiivin 5 artiklan ja luontodirektiivin 12 artiklan kiellot. Lain 70 §:n 1 momentin mukaan kiellettyä on rauhoitettujen eläinlajien: 1) yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen; 2) pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen; 3) yksilöiden tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänkierron kannalta tärkeillä paikoilla. Luonnonsuojelulain 70 §:n 3 momentin mukaan pesän vahingoittaminen on kiellettyä lisääntymiskauden ulkopuolella vain, jos kyse on eläimen tekemästä pesästä, jota se käyttää toistuvasti.

Hallituksen esityksessä 76/2022 todetaan, että eläinlajien rauhoituksen sisältö vastaa sääätamisajankohtana voimassa olleen luonnonsuojelulain 39 §:ää. Lajien yksilöiden tahallisen tappamisen ja häirinnän kieltämisen osalta säännös esitettiin pysyvän pitkälti ennallaan. Voimassa olleeseen säännökseen ei esitetty muita muutoksia, kuin että eläinten pesien tahallisen vahingoittamisen kieltä selkeytettäisiin ja pykälään lisättäisiin mahdollisuus pihapiirissä esiintyvän tai muutoin ihmiselle tai kotieläimelle vaaraa aiheuttavan kyyn siirtämiseen tai tappamiseen (HE 76/2022 vp., s. 210).

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan rauhoitettujen eläinlajien yksilöiden tahallinen tappaminen ja pyydystäminen esitettiin säädettäväksi voimassa olleen lain tavoin. Hallituksen esityksessä todetaan, että kielto koskisi vain tahallista toimintaa. Esityksen mukaan ”tahallisuuden käsitettä ja sen tulkintaa on tarkasteltu esimerkiksi komission luontodirektiiviä koskevassa tulkintaohjeessa (Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö. Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset) sekä Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä. Koska luonnonsuojelulain säännös on muotoiltu niin, että se täyttää luontodirektiivin 12 artiklan

1 kohdan a–c alakohtien ja lintudirektiivin 5 artiklan vaatimukset, tulkintaohjeella ja EU–tuomioistuimen oikeuskäytännöllä (esimerkiksi C-103/00, C-221/04 ja yhdistetyt asiat C-473/19 ja C-474/19) on tahallisuuden tulkinnan kannalta merkitystä. Myös korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuihin (esimerkiksi KHO: 2015:124) tahallisuuden edellytyksiä on arvioitu.”

Esityksessä todetaan häirintäkiellosta, että säännöksen 1 momentin 3 kohdan mukaan kiellettyä olisi myös yleisesti eläinten tahallinen häiritseminen. Hallituksen esityksen mukaan pykälää täsmennetään siten, että häirintä olisi kielletty erityisesti sellaisina aikoina, jolloin sen kielteiset vaikutukset voivat olla merkitykseltään huomattavia. Sanamuodoltaan ehdotettu säännös oli yhdenmukainen voimassa olleen säännöksen kanssa. Esityksen mukaan säännös on muotoiltu niin, että se täyttää luontodirektiivin 12 artiklan 1 kohdan a–c alakohtien ja lintudirektiivin 5 artiklan vaatimukset. Hallituksen esityksessä viitattiin lintudirektiivin 5 artiklan tarkkaan sanamuotoon, jonka mukaan lintujen tahallinen häirintä erityisesti lisääntymis- ja jälkeläisten kasvatusaikana on kielletty, jos häirintä vaikuttaisi merkittävästi kyseisen direktiivin tavoitteisiin (HE 76/2022 vp., s. 210).

Metsätalouden harjoittamisen kannalta keskeistä on se, että esityksessä todetaan, että ”esimerkiksi maa- ja metsätalouden harjoittamisen ja muun luonnonvarojen hyödyntämisen sekä rakentamisen tarkoituksena ei ole rauhoitettujen lajien häirintä tai tappaminen taikka lintujen pesien ja munien vahingoittaminen. Häirintäkiellon arvioinnissa otetaan huomioon toiminnan luonne. Tapauskohlaiseen luontoarvojen huomioon ottamiseen muun muassa metsätalouden tueksi on laadittu alan toimijoille ohjeistusta, jolla talousmetsien linnusto voidaan ottaa huomioon metsänkäsitteilyn yhteydessä.” (HE 76/2022 vp., s. 210).

Luonnonsuojelulain 70 §:ää muutettiin 1.7.2024 voimaan tulleella lailla (422/2024, HE 41/2024 vp) liittyen uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämistä koskevaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2023/2413 (jäljempänä *RED III -direktiivi*) 16 b artiklan 2 kohdan täytäntöönpanoon. Lain 70 §:n uuden 5 momentin mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain 3 §:n 5 kohdassa tarkoitetun uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisessa ja käytössä tapahtuvaa rauhoitetun lajin yksilön tappamista tai häiritsemistä ei pidetä tahallisuutena, jos rakentamisen ja toiminnan aikana on lieventävin toimenpitein asianmukaisesti pyritty estämään rauhoitetun lajin yksilöiden kuolema ja niihin kohdistuvat häiriöt.

Lintujen suojelun kannalta merkityksellinen säännös on myös luonnonsuojelulain 73 §, jossa säädetään suurten petolintujen pesäpuiden suojelusta. Pykälän 1 momentin mukaan maakotkan, merikotkan, kiljukotkan, pikkukiljukotkan tai sääksen pesäpuu, jossa oleva pesä on toistuvasti käytössä ja selvästi nähtävissä, on rauhoitettu. Edelleen pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettujen pesäpuiden sijaintitietoja ylläpidetään luonnonsuojelun tietojärjestelmässä. Mainittu säännös oli voimassa myös aiemmassa, vuoden 1996 luonnonsuojelulaissa. Säännös sisältyi silloiseen 39 §:n eläinlajien rauhoitussäännökseen ja se siirrettiin lainuudistuksessa omaksi pykäläkseen. Samalla pykälän sanamuotoja täsmennettiin siten, että siinä yksilöidään suuret petolinnut ja tarkennetaan, että pesäpuun on oltava toistuvasti käytössä. Hallituksen esityksessä todetaan, että pesät ovat kooltaan suuria, joten ne ovat käytännössä useimmiten myös selvästi nähtävissä. Suurilla petolinnuilla on tyypillisesti vaihtopesiä, joita ne käyttävät toistuvasti, mutta eivät säännöllisellä vuosirytmillä. Tiedossa olevia petolintujen pesäpuiden paikkatietoja käytetään laajasti muun muassa metsätaloustoiminnassa (HE 76/2022 vp., s. 212).

Luonnonsuojelulain 82 §:ssä säädetään yleispoikkeuksesta eläin- ja kasvilajien 70 ja 74 §:ssä säädettyihin rauhoitussäännöksiin. Pykälän mukaan aluetta saa käyttää maa- ja metsätalouteen

tai rakennustoimintaan ja rakennuksia sekä laitteita tarkoituksensa mukaisesti. Tällöin on kuitenkin vältettävä vahingoittamista tai häiritsemistä rauhoitettuja eläimiä ja kasveja, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia. Säännöksen soveltamisalasta on pykälän toisessa momentissa rajattu pois lintulajit ja 78 §:ssä tarkoitetut tiukkaa suojelua edellyttävät eliölajit.

Lain 83 §:ssä säädetään Lupa- ja valvontaviraston toimivallasta myöntää poikkeus eliölajien rauhoitussäännöksistä. Pykälän ensimmäisen momentin edellytys koskee kaikkia eliölajeja. Sen mukaan poikkeus 70, 73, 74 ja 77–79 §:ssä säädetystä voidaan myöntää, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. Pykälän toisessa ja kolmannessa momentissa säädetään erityisistä poikkeusedellytyksistä lintulajeille ja 78 §:ssä tarkoitetuille tiukkaa suojelua edellyttävälle eliölajeille. Lintulajien osalta poikkeamisen edellytyksenä on lintudirektiivin mukaisesti 1 momentissa säädetyn lisäksi, ettei poikkeukselle ole muuta tyydyttävää ratkaisua, ja että poikkeus on tarpeen joko 1) eläimistön tai kasviston suojelemiseksi; 2) kansanterveyden, lentoturvallisuuden tai muun yleisen turvallisuuden turvaamiseksi; 3) viljelmille, kotieläimille, metsille, kalataloudelle tai vesistöille koituvan vakavan vahingon estämiseksi; tai 4) tutkimus- ja opetustarkoituksen, kannan lisäämis- tai uudelleenistutustarkoituksen taikka näitä varten tapahtuvan kasvatuksen mahdollistamiseksi.

Kansallinen oikeuskäytäntö

Korkein hallinto-oikeus on ratkaisussaan KHO 2015:124 arvioinut muun ohella lintudirektiivin 5 artiklan tahallisuutta. Ratkaisu koski turvetuotantoalueen sijoittumista vuoden 1996 luonnonsuojelulain mukaan erityisesti suojellun maakotkan pesäpuiden läheisyyteen. Maakotka kuuluu suuriin petolintuihin, joiden pesäpuut oli vuoden 1996 luonnonsuojelulaissa rauhoitettu. Tuotannosta aiheutuvan kokonaishäiriön arvioitiin johtavan lajin häviämiseen alueelta. Toimintaa oli tämän vuoksi pidettävä voimassa olleessa luonnonsuojelulaissa kiellettynä rauhoitetun lajin tahallisen häiritsemisenä. Tahallisuuden osalta korkein hallinto-oikeus totesi, että voimassa olleessa luonnonsuojelulaissa ei tarkemmin määritelty, mitä lain 39 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetaan tahallisella häiritsemisellä. Poikkeuksena tahallisen häiritsemisen kiellosta lain 48 §:n 1 momentissa tarkoitettu alueen käyttäminen maa- ja metsätalouteen tai rakennustoimintaan tai rakennuksen tai laitteen tarkoituksenmukainen käyttäminen. Turvetuotantoa ei ole mainittu säännöksessä poikkeuksena. Edelleen korkein hallinto-oikeus totesi, että lintujen tahallisen häiritsemisen kiello perustuu lintudirektiivin 5 artiklan 1 kohdan d alakohtaan. Vastaava tahallisen häiritsemisen kiello on luontodirektiivin 92/43/ETY) 12 artiklan 1 kohdan b alakohdassa. Suomessa kummankin direktiivin mainitut kohdat oli pantu täytäntöön vuoden 1996 luonnonsuojelulain 39 §:n 1 momentin 3 kohdalla. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että luontodirektiivin mainittua kohtaa koskeva ohjeistus ja oikeuskäytäntö voitiin tämän vuoksi ottaa huomioon myös lintudirektiivin asianomaisen kohdan tulkinnassa.

2.1.3 Voimassa olevan lainsäädännön arviointi

Lintudirektiivin 5 artiklan soveltamisesta metsätalouteen ei ole ollut EU:n tuomioistuimen oikeuskäytäntöä. Tämä kuitenkin muuttui, kun unionin tuomioistuin antoi Voore Mets - ratkaisunsa 1.8.2025. Siinä todetaan, että lintudirektiivin 5 artiklan a, b ja d alakohdassa säädettyjä kieltoja sovelletaan myös sellaiseen ihmisen toimintaan, jolla ei ilmeisellä tavalla ole lintujen pyydystämisen, tappamisen, häirinnän, tuhoamisen tai vahingoittamisen tarkoitusta mutta joka kuitenkin sisältää hyväksynnän tällaisen mahdollisuudesta. Edelleen ratkaisussa katsottiin, että ennakkoratkaisukysymyksessä esiin nostetut metsänhakkuut kuuluivat lintudirektiivin 5 artiklan a, b ja d alakohdtien kieltojen soveltamisalaan.

Tuoreen oikeustapauksen myötä on oikeustila metsätalouden harjoittamisen kannalta kansallisesti jossain määrin epäselvä. Kyse on siitä, kuinka lintudirektiivin 5 artiklan Suomessa täytäntöönpanevaa luonnonsuojelulain 70 §:ää tulisi käytännössä soveltaa metsätalouden harjoittamisen yhteydessä. Voore Mets -ratkaisussa korostetaan, että 5 artiklan d alakohdan häirinnän kiellon soveltamiseen liittyy edellytyksiä, mitkä käytännössä tuovat joustoa sen soveltamiseen. Vastaavat joustot eivät sisälly a ja b alakohdan lintujen tahallista tappamista ja pesien vahingoittamista koskeviin kohtiin. Se voisi tarkoittaa sitä, että metsätalouden harjoittamisessa tulee kiinnittää erityistä huomiota juuri pesien vahingoittamisen estämiseen, koska kiellon piirissä ovat kaikki lintulajit niiden kannan tilasta riippumatta. Tuomiossa ei todeta, että lintudirektiivi edellyttäisi hakkuiden kieltämistä lintujen pesintäaikaan. Tuomiota on tulkittava huomioden siinä viitattu, luontodirektiivin tahallisuutta koskeva ratkaisu asiassa komissio v. Espanja, C-221/04, jossa tuomioistuimien katsoi, että kun lajin (saukko) esiintymistä asianomaisella alueella ei ole osoitettu, ei myöskään ollut osoitettu, että espanjalaisviranomaiset olisivat ketunmetsästyslupan myöntäessään tienneet, että ne vaaransivat saukon olemassaolon. Tuomioistuimen kyseisen ratkaisun mukaan kyse ei ole niin sanotusta ankarasta vastuusta, joka ei edellyttäisi minkäänlaista tuottamusta tai laiminlyöntiä. Tahallinen tietämättömyys eli tarkoituksellinen selonottovelvollisuuden laiminlyönti ei kuitenkaan vapauta kieltojen soveltumisesta. Voore Mets -ratkaisussa tuomioistuin viittaakin lintuparien määrään alueella ja arvioi sopivia keinoja lintujen määrän selvittämiseksi eli tarkentaa toiminnan harjoittajalta edellytettävää selvillä olovelvollisuutta.

Lähtökohtaisesti direktiivi sääntelyinstrumenttina velvoittaa jäsenvaltioita saavutettavaan tulokseen nähden, mutta jättää kansallisesti valittavaksi muodon ja keinot (SEUT 288 artiklan kolmas kohta). Lintudirektiivin kohdalla kyse on vähimmäissääntelyä sisältävästä direktiivistä, joten lintudirektiivi sisältää kansallista liikkumavaraa ja kansallisesti on mahdollisesti säätää myös vähimmäistasoa tiukemmin, mikä todetaan lintudirektiivin 14 artiklassa. Joka tapauksessa direktiivejä ei ole tarkoitus soveltaa sellaisenaan jäsenvaltioissa, vaan niiden osalta edellytetään erillistä täytäntöönpanoa kansallisella tasolla.

On tarkoituksenmukaista, että kansallista lainsäädäntöä selkeytetään ja täsmennetään, jotta varmistetaan se, että metsänhakkuiden ja muun metsätalouden harjoittamisen toimintatavat ovat Suomessa lintudirektiivin vaatimusten mukaisia. Metsän hoitamisesta ja käyttämisestä säädetään metsälaissa, joten niitä koskeva kansallinen sääntely lintujen huomioon ottamiseksi olisi tarkoituksenmukaista sisältyä metsälakiin. Käytännössä metsälaissa olisi tarpeen säätää siitä, millaisia rajoituksia ja velvoitteita metsätalouden harjoittamisessa on noudatettava, jotta se olisi lintudirektiivin vaatimusten mukaista eikä kyse olisi luonnonsuojelulain 70 §:ssä säädetystä tahallisesta kieltojen rikkomisesta. Tällainen uusi sääntely voisi sopia metsälain 3 lukuun, missä säädetään metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisesta.

Luonnonsuojelulain 70 §:ssä ei ole säädetty lintudirektiivin d alakohtaan sisältyvästä häirinnän kiellon soveltamiseen liittyvästä edellytyksestä (*”jos häirintä vaikuttaisi merkittävästi tämän direktiivin tavoitteisiin”*). Näin ollen voimassa oleva kansallinen sääntely on tiukempaa kuin lintudirektiivin sanamuoto edellyttäisi. Tämä on sinänsä EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon kannalta sallittua, kun kyse on minimisääntelystä.

Lintudirektiivin sanamuotoa tiukempi luonnonsuojelulain tahallisen häirinnän kieltävä säännös on ollut kansallisesti voimassa vuodesta 1996 alkaen. Pesinnän tahallisen häirinnän kieltäminen on keskeinen keino turvata lintulajien lisääntymisedellytyksiä. Samoin säännöksellä turvataan lintulajien muutonaikaista levähtämistä ja myös ruokailumahdollisuuksia.

Edellä todetusti lintudirektiivin säännöksen sanamuotoa *”jos häirintä vaikuttaisi merkittävästi tämän direktiivin tavoitteisiin”* selkiytettiin Voore Mets -ratkaisussa siten, *”että häirintä*

erityisesti lisääntymis- ja jälkeläisten kasvatusaikana on kiellettävä sikäli kuin sillä olisi merkittävä vaikutus kyseisten lintulajien kantojen ylläpitämistä tyydyttävällä tasolla taikka niiden saattamista kyseiselle tasolle koskevaan tavoitteeseen” (kohta 51).

EU:n tuomioistuimen käyttämää käsitettä lintukantojen *tydyttävä taso* ei käytetä lintudirektiivin artikloissa, vaan lintudirektiivin artiklassa 2 edellytetään lintulajien kantojen ylläpitämistä sellaisella tasolla, joka vastaa erityisesti ekologisia, tieteellisiä ja sivistyksellisiä vaatimuksia ottaen huomioon taloudelliset ja virkistykseen liittyvät vaatimukset. Luonnonsuojelulain 1 §:n 2 momentin mukaan säännöksen 1 momentissa tarkoitettujen tavoitteiden eli muun muassa luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi luonnonsuojelussa on tähdättävä maamme luontotyyppien ja luonnonvaraisten eliölajien suotuisan suojelutason saavuttamiseen ja säilyttämiseen. Luonnonsuojelulain 3 §:n mukaan *eliölajin suotuisalla suojelutasolla* tarkoitetaan sitä, että laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisissa elinympäristöissään. Edellä todetusti eliölajien eli myös lintulajien suojelusta poikkeamisen edellytyksenä luonnonsuojelulain 83 §:n 1 momentin mukaan on, että poikkeuksesta ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Uhanalaisarviointi on tieteellinen menetelmä, jonka avulla luonnonsuojelulain säännöstä suotuisan suojelutason määritelmän täyttymisestä arvioidaan. Eliölajien suojelutaso arvioidaan Suomessa määräajoin noudattaen kansainvälisen luonnonsuojeluliiton IUCN:n uhanalaisuusluokittelua ja kriteereitä sekä niihin liittyvää soveltamisohjetta. IUCN:n uhanalaisuusarviointi on yhdenmukainen menetelmä, jonka avulla voidaan luokitella lajien häviämiskäytännön ja uhanalaisuutta. Kriteereissä tarkastellaan lajin populaatioita ja niiden kehitystä suhteessa lajin elinkierto (sukupolven pituuteen). Uhanalaisia ovat kaikki äärimmäisen uhanalaisiksi (CR), erittäin uhanalaisiksi (EN) ja vaarantuneiksi (VU) luokitellut lajit. Sijoittaminen uhanalaisten lajien luokkiin perustuu määrällisiin kriteereihin, jotka on suunniteltu kuvastamaan eriasteista häviämiskäytännön. Jos yhdenkään kriteerin uhanalaisten luokkien (VU–CR) ehdot eivät täyty, laji on silmälläpidettävä (NT) tai elinvoimainen (LC). Jos arviointi ei yrityksestä huolimatta johda mihinkään selvään luokkaan, voi laji olla puutteellisesti tunnettu (DD). Vuoden 2022 luonnonsuojelulain hallituksen esityksessä on todettu, että ”Lajien uhanalaisuusluokat määräytyvät arviointikriteerien ja niiden sisältämien raja-arvojen perusteella. Arviointikehikkoon sisältyy viisi eri kriteeriä alakriteereineen. IUCN:n ohjeiden mukaan lajin tulee täyttää vähintään yhden kriteerin vaatimukset, jotta se voidaan luokitella uhanalaiseksi. Viisi käytettävää kriteeriä ovat a) populaatiokoon pieneneminen, b) levinneisyys- tai esiintymisalueen pieni koko sekä pirstoutuminen, jatkuva taantuminen tai voimakkaat vaihtelut, c) pieni populaatiokoko ja jatkuva taantuminen, pirstoutuminen tai voimakkaat vaihtelut, d) hyvin pieni populaatiokoko tai erittäin rajoittunut esiintyminen, ja e) häviämiskäytännön kvantitatiivinen analyysi.” (HE 76/2022 vp., s. 213).

Uhanalaisuusarvioinnilla on käytännössä suuri merkitys lainsäädännön sisällön kannalta. Luonnonsuojelulain 75 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää uhanalaiseksi lajiksi sellainen luonnonvarainen eliölaji, jonka riski hävitä luonnosta on Suomessa esiintyvien lajien kansallisen uhanalaisuuden arvioinnin perusteella vähintään korkea. Häviämiskäytännön arvioidaan perustuen parhaaseen saatavilla olevaan tietoon eliölajin populaation tai levinneisyys- ja esiintymisalueen koosta, muutoksista, pirstoutumisesta ja jatkuvasta taantumisesta tai häviämiskäytännön määrällisen analyysin perusteella. Säännöksen toisen momentin mukaan ympäristöministeriön on laadittava ehdotus 1 momentissa tarkoitetun asetuksen tarkistamisesta Suomessa esiintyvien lajien kansallisen uhanalaisuuden arvioinnin perusteella aina kahden vuoden kuluessa arvioinnin valmistumisesta. Hallituksen esityksessä on todettu, että vaarantuneeksi luokitellun lajin häviämiskäytännön on korkea säännöksessä tarkoitettulla

tavalla (HE 76/2022 vp., s. 213). Mikäli laji uhanalaisarvioinnin perusteella on määritelty vähintään luokkaan vaarantunut (VU), lajin suojelutaso ei ole suotuisa.

Eläinlajin yksilöiden häirintä on toiminnan ja sen vaikutuksen muodostama kokonaisuus ja siksi erityisen haastava arvioida. Toiminta, joka ei aiheuta eläinlajin häiriintymistä, ei ole häirintäkiellon vastaista. Lajikohtainen herkkyyys häirinnälle vaihtelee ja jonkin eläinlajin populaatiot ovat voineet sopeutua esimerkiksi hyvinkin merkittävään meluun, kuten puolustusvoimien kovapanosammuntaharjoituksiin. Häirintä voi toisaalta olla seurauksiltaan erittäin merkittävää erityisesti eläinlajien lisääntymisaikana, sillä se voi keskeyttää lintuyksilön haudonnan tai poikasten ruokkimisen ja siten johtaa poikasten menehtymiseen. Siirtymä haitattomasta häirinnästä poikasten välillisen kuoleman aiheuttamiseen on liukuva ja riippuu lajista sekä olosuhteista. Uhanalaisten ja erityisesti hitaasti lisääntyvien eläinlajien lisääntymisen epäonnistumisella on lähtökohtaisesti merkittävä haitallinen vaikutus eläinlajin suojelun tasoon.

Voimassa oleva lainsäädäntö on jo lähes kolme vuosikymmentä kieltänyt ilman luonnonsuojeluviranomaisen myöntämää poikkeusta eläinlajien yksilöiden tahallisen häirinnän eli toiminnan, jolla nimenomaisesti tavoitellaan eläinlajin yksilöiden häirintää sekä toiminnan, johon lajin yksilöiden erityisesti pesintärauhan häiriintyminen väistämättä liittyy. Esimerkiksi lintulajin yksilön pesään kiipeäminen pesäkameran asentamis- tai valokuvaamistarkoituksessa tai poikasten rengastamiseksi on omiaan häiritsemään pesintää. Viimeksi mainittu edellyttää luonnollisesti lisäksi poikkeusta yksilöiden haltuunoton kiellosta. Tällaiseen toimintaan haetaan ja lain edellytysten täytyessä myönnetään poikkeuksia.

2.2 Metsätalous ja linnusto

2.2.1 Linnuston tila ja siihen vaikuttavat tekijät

Suomessa pesii säännöllisesti 244 lintulajia⁴. Viimeisen kymmenen vuoden aikana Suomessa on pesinyt yli 250 lintulajia. Luonto- ja lintudirektiivien raportointi kattaa 255 lintudirektiivin suojelamaa lintulajia. Raportoinnin tulosten (2019–2024) mukaan Suomessa pesii tätä nykyä noin 46,7 miljoonaa lintuparia. Tämä on 2,7 miljoonaa paria (kuusi prosenttia) vähemmän kuin edellisessä arvioinnissa⁵. Edelliseen raportointiin (2013–2018) verrattuna lintulajeista 62:n arvioitiin runsastuneen, 80 lajin vähentyneen ja 96 lajin kannan arvioitiin pysyneen vakaana⁶.

Kaksitoista runsainta pesimälintulajia parimäärän keskikannan mukaisessa järjestyksessä olivat peippo, pajulintu, metsäkirvinen, talitiainen, punarinta, vihervarpunen, räkättirastas,

⁴ Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, J.-P. (toim.) 2019: Punaisen kirjan verkkopalvelu. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. <https://punainenkirja.laji.fi>

⁵ Lehtinen, A., Mikola, A., Below, A., Jaatinen, K., Laaksonen, T., Lehtiniemi, T., Mikkola-Roos, M., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rusanen, P., Sirkiä, P., Tikka-nen, H. & Valkama, J. 2025: Suomen lintujen pesimäkantojen koot ja viimeaikaiset kannanmuutokset. – Linnut-vuosikirja 2024: 16–25.

⁶ Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus (14.5.2025). 50 vuotta ja 62 000 lintulaskentakilometriä kertovat muutokset linnustossa. Tiedote. Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus, Helsingin yliopisto.

punakylkirastas, järripeippo, harmaasieppo, hippiäinen ja laulurastas. Näiden lajien parimäärä muodostaa lähes 60 prosenttia kaikista pesivistä pareista⁷.

Suomessa pesivät lintulajit voidaan jakaa 11 ryhmään pesimäympäristön perusteella. Ryhmiä ovat metsän yleislinnut, havumetsälinnut, vanhan metsän linnut, lehtimetsälinnut, pensaikkolinnut, peltolinnut, suolinnut, tunturilinnut, saaristolinnut, karujen sisävesien linnut sekä kosteikkolinnut. Näistä neljään ensin mainittuun linturyhmään sisältyvät lintulajit pesivät metsäisissä ympäristöissä ja muodostavat parimäärältään lähes 3/4 kaikista Suomessa pesivistä lintupareista⁸.

Metsien yleisten pesimälintujen kannat ovat yhdeksänkymmenen prosentin varmuudella parantuneet vähintään 3 prosenttia 1970- ja 80-lukujen taitteeseen verrattuna, mutta on myös mahdollista, että tilan parantuminen on ollut tätä voimakkaampaa. 2000-luvun kehitys on ollut joksikin vakaa. Yksittäisten lajien kehitykset kuitenkin poikkeavat toisistaan. Havupuuvaltaisia varttuneita metsiä suosivat paikkalinnut ovat suurelta osin vähentyneet, mutta useimpien muuttolintujen kannat ovat kasvaneet. Eteläiset lajit ovat hyötäneet ilmaston lämpenemisestä.⁹

Metsäkanalintuja on laskettu Suomessa järjestelmällisesti 1960-luvulta lähtien. Metso, teeri, ja paikoin pyy vähenivät huomattavasti 1960-luvulta 1980-luvulle. Pääsyyinä metsäkanalintujen vähenemiseen 1960-luvun tasolta pidetään metsätalouden suoria ja välillisiä vaikutuksia. Metsäkanalintujen kannoissa on kuitenkin tapahtunut myönteistä kehitystä 1980-luvulta lähtien. Muutosta osaltaan selittää suojelualueiden lisääntyminen ja muutokset talousmetsien käsittelyssä viimeisien vuosikymmenten aikana¹⁰.

Lintujen uhanalaisuus

Viimeisin uhanalaisarviointi tehtiin 2019. Lajien uhanalaisuuden arvioinnissa arvioiduista 246 lintulajista uhanalaisia lintuja (vaarantunut (VU), erittäin uhanalainen (EN) tai äärimmäisen uhanalainen (CR)) on 86 lajia eli 35 prosenttia kaikista lintulajeista. Ensisijaisesti metsässä elävistä lintulajeistamme 11 (13 %) on uhanalaisia lajeja¹¹ ja uhanalaisista lintulajeista 19 prosenttia elää metsäisissä elinympäristöissä. Ensisijaisesti metsäympäristön lajeista kahdeksan lajia on silmälläpidettäviä eli lähellä uhanalaisuuden alarajaa. Pöllöistä uhanalaisia lajeja on 22,2 prosenttia, haukoista (ryhmään sisältyy kotkat) 77,8 prosenttia.

Yleisimmät tunnetut lintujen uhanalaisuuden syyt olivat maatalouteen (peltomaiden muutokset ja rantaniittyjen sulkeutuminen laidunnuksen vähentyessä) sekä metsätalouteen (uudistus- ja hoitotoimet, vanhojen metsien sekä lahopuiden väheneminen) liittyvät muutokset, populaatiokoko, pyynti ja ulkomailla esiintyvät uhat. Alhaisina tiheyksinä esiintyvillä lajeilla

⁷ Lehikoinen, A., Mikola, A., Below, A., Jaatinen, K., Laaksonen, T., Lehtiniemi, T., Mikkola-Roos, M., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rusanen, P., Sirkiä, P., Tikka-nen, H. & Valkama, J. 2025: Suomen lintujen pesimäkantojen koot ja viimeaikaiset kannanmuutokset. – Linnut-vuosikirja 2024: 16–25.

⁸ Väisänen, R. A., Lammi, E. & Koskimies, P. (1998). Muuttuva pesimälinnusto. Otava. Helsinki.

⁹ Luonnontila.fi

¹⁰ Maa- ja metsätalousministeriö (2014). Suomen metsäkanalintukantojen hoito-suunnitelma. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisusarja 2014:4. Helsinki.

¹¹ Hyvärinen, E., Juslén, A., Kempainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

pieni populaatiokoko on merkittävä uhanalaisuuden syy. 30 lajilla tärkein uhanalaisuuden syy oli tuntematon¹².

Taulukko 1. Metsäympäristöissä elävät uhanalaiset lintulajit, VU - vaarantunut, EN - erittäin uhanalainen, CR - äärimmäisen uhanalainen. Suomen lajien uhanalaisuus 2019.

Laji	Uhanalaisuusluokka
pyy, <i>Tetrastes bonasia</i>	VU
riekko, <i>Lagopus lagopus</i>	VU
turturikyyhky, <i>Streptopelia turtur</i>	CR
tervapääsky, <i>Apus apus</i>	EN
mehiläishaukka, <i>Pernis apivorus</i>	EN
kiljukotka, <i>Clanga clanga</i>	CR
maakotka, <i>Aquila chrysaetos</i>	VU
sinisuohaukka, <i>Circus cyaneus</i>	VU
haarahaukka, <i>Milvus migrans</i>	CR
hiirihaukka, <i>Buteo buteo</i>	VU
piekana, <i>Buteo lagopus</i>	EN
varpuspöllö, <i>Glaucidium passerinum</i>	VU
huuhkaja, <i>Bubo bubo</i>	EN
valkoselkätikka, <i>Dendrocopos leucotos</i>	VU
kuhankeittäjä, <i>Oriolus oriolus</i>	EN
viherpeippo, <i>Chloris chloris</i>	EN
hömötiainen, <i>Poecile montanus</i>	EN
lapinuunilintu, <i>Seicercus borealis</i>	EN
kirjokerttu, <i>Curruca nisoria</i>	VU
pähkinänakkeli, <i>Sitta europaea</i>	VU
pensastasku, <i>Saxicola rubetra</i>	VU

Yleiskuva ihmistoiminnan vaikutuksesta lintukantoihin

Ihmistoiminnan vaikutus lintukantoihin on laaja-alaista ja liittyy useisiin yhteiskunnan toimintamuotoihin. Ilmastonmuutoksen vaikutukset sääoloihin ja lintujen elinympäristöihin sekä maankäytön aiheuttamat lintujen elinympäristöjen muutokset vaikuttavat lintukantoihin niin pesimä- ja talvehtimisalueilla kuin muuton aikaisilla levähdysalueilla. Ihmistoiminta kasvattaa lintuysilöiden kuolleisuutta esimerkiksi liikenteen, rakentamisen, metsästyksen, vieraspetojen ja pesimäaikaisen häirinnän kautta. Muutokset Suomen ulkopuolella ovat merkittävä Suomen lintukantoihin vaikuttava tekijä. Esimerkiksi 40 prosentilla uhanalaisista lajeista yhtenä tulevaisuuden uhkatekijänä on elinympäristöjen muutokset lintujen talvehtimisalueilla tai muuton aikaisilla levähdysalueilla Suomen rajojen ulkopuolella.

Yksittäisen lajin kannan herkkyys ihmisvaikutukselle on sidoksissa moneen biologiseen ja ekologiseen osatekijään. Kannan taantumiseen liittyvälle ihmisvaikutukselle herkempiä lajeja ovat esimerkiksi elinympäristövaatimuksiltaan tai ravinnonkäytöltään erikoistuneet lajit tai

¹² Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

suurikokoiset lajit, kuten petolinnut, joiden elinaikainen poikastuotanto on suhteellisen alhainen ja kanta luonnostaan tai ihmistoiminnan vaikutuksesta pienikokoinen.

Maankäytön muutoksissa tärkeimmät muutokset ovat peltolintujen väheneminen etenkin 1970–1980-luvulla maatalouden tehostumisen myötä, monien varttuneempaa metsää suosivien lajien väheneminen sekä suolintujen väheneminen soiden ojitusten takia¹³. Suolintujen taantuma liittyy soisten pesimäelinympäristön määrän vähenemiseen ja laadun heikkenemiseen. Maatalousympäristöissä syitä taantumiseen ovat maanviljelyn tehostuminen, erityisesti avo-ojien, pientareiden ja karjanlaidunnuksen vähentyminen sekä kemiallisten torjunta-aineiden käyttö.¹⁴

Lintujen elinympäristöjen tilaa voidaan parantaa sekä lintujen kuolleisuutta vähentää suojelua ja ennallistamistoimilla. Useilla lintulajeilla vaste ennallistamiseen ja potentiaali kantojen kasvuun tulevaisuudessa on melko hyvä. Näiden lajien kantojen väheneminen ei ole ollut erityisen voimakasta eikä esimerkiksi ilmastonmuutos todennäköisesti heikennä niiden kantoja. Kolmella lintulajilla kannat ovat kasvaneet nopeasti erityisesti 2000-luvun aikana. Peukaloinen, mustapääkerttu ja tilitilli hyötyvät elinympäristöjen elvyttämistoimien lisäksi ilmaston lämpenemisestä. Heikoin kantojen kasvun potentiaali on niillä lintulajeilla, joiden kantojen alamäki on ollut jyrkkä ja/tai joiden levinneisyysalueen etelärajaa ilmastonmuutos todennäköisesti siirtää pohjoisemmaksi. Tällaisia lajeja ovat hömötiainen, lapintiainen, töyhtötiainen ja kuukkeli.¹⁵

Metsäelinympäristöissä elävillä uhanlaisilla lintulajeilla tärkeimmiksi kantojen tilaa heikentäviksi tekijöiksi on lajien uhanalaisuusarvioinnissa tunnistettu vanhojen metsien väheneminen, lahopuun väheneminen ja pyynti sekä elinympäristömuutokset Suomen ulkopuolella. Jokainen näistä tekijöistä on ensi- tai toissijaisena uhanalaisuuteen vaikuttavana tekijänä 27 prosentilla lajeista.¹⁶ Tosiasiassa jonkin lajin kannan heikentymistä ei pystytä useinkaan selittämään jollakin yksittäisellä tekijällä, vaan se johtuu yleensä useasta samaan aikaan vaikuttavasta tekijästä, jotka eivät kytkeydy välittömästi ihmistoimintaan.¹⁷

Uusimman arvion mukaan lintujen pesiä hakkuissa tuhoutuu vuosittain jonkin verran yli satatuhatta kappaletta¹⁸. Tuhoutuvien pesien määrä vastaa suuruusluokaltaan 0,3 prosenttia. Suomessa pesivien lintuparien määrästä. Muista metsien hoitamiseen ja käyttämiseen liittyvistä toimista ei ole käytettävissä vastaavaa arvioita. Niiden merkityksen voidaan kuitenkin olettaa

¹³ Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus (14.5.2025). 50 vuotta ja 62 000 lintulaskentakilometriä kertovat muutokset linnustossa. Tiedote. Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus, Helsingin yliopisto.

¹⁴ Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704

¹⁵ Auvinen, A.-P., Lehikoinen, A., Sirkiä, P., Jukarainen, A., Kahilainen, A., Lindén, A., Mikkola-Roos, M., Piha, M., Pessa, J., Krüger, H., Holopainen, S., Alhainen, M. & Below, A. 2023: Kuinka paljon lintukantoja voidaan elvyttää? – Linnut-vuosikirja 2022: 132–139.

¹⁶ Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704

¹⁷ Müller M.M. (2024). Miksi hömö- ja töyhtötiainen ovat vähentyneet Suomessa? Metsätieteen aikakauskirja 2024-23002. Katsaus. 19 s. <https://doi.org/10.14214/ma.23002>.

¹⁸ Lehikoinen, A. 2026. Lintujen pesien tuhoutuminen pesimäaikaisissa hakkuissa. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Helsingin yliopisto.

olevan metsänhakkuita huomattavasti vähäisempi, koska niitä toteutetaan vuosittain pienemmällä pinta-alalla. Metsien hoitamiseen ja käyttämiseen liittyviä metsäkäsittelytoimia käsitellään tarkemmin luvussa 2.2.2.

Kuolleisuuden vaikutus lintukantoihin

Lintujen törmäyskuolemista on esitetty useita arvioita, jotka poikkeavat osin merkittävästi toisistaan. Vertaisarvioitua tutkimustietoa törmäyskuolemien vuotuisesta määrästä Suomessa ei ole saatavilla ja esitetyt luvut perustuvat asiantuntija-arvioihin sekä suppeista aineistoista tehtyihin yleistyksiin. Uusimman arvion mukaan törmäyksistä aiheutuu Suomessa vuosittain vähintään 12,6 miljoonaa lintukuolemaa¹⁹. Arviossa merkittävimmin törmäyskuolemia Suomessa syntyy rakennuksista (8–20 miljoonaa). Aiemmin Koistinen²⁰ oli arvioinut tuulivoimaloiden linnustovaikutuksia määritellessään rakennusten aiheuttamaksi lintukuolleisuudeksi Suomessa 500 000 yksilöä vuodessa. Laitinen ym. arviot ovat selvästi aiempia suurempia, yli kymmenkertaisia. Siinä lintujen ikkunakuolleisuutta on tarkasteltu yhden, varsin suppean aineiston perusteella ja saadut tulokset on yleistetty koko maan tasolle yksinkertaisella matemaattisella tarkastelulla. Toiseksi merkittävin kuolemien aiheuttaja on liikenne, jossa arvion mukaan kuolee törmäyksen seurauksena yli 4 miljoonaa lintua vuosittain. Metsästyksen on kuollut vuosina 2018–2020 keskimäärin 1 070 000 lintua vuodessa²¹. Vuonna 2024 saatiin Luonnonvarakeskuksen tilastojen mukaan saaliiksi yhteensä noin 575 000 lintua²². Lintusaaliin määrässä on merkittävää vuosien välistä vaihtelua.

Myös ihmisen luontoon päästämät vieraspedot aiheuttavat linnuille kuolleisuutta. Minkki ja supikoira on tunnistettu yhdeksi merkittävimmistä syistä monien saariston ja sisämaan vesilintulajien taantumiseen. Ne saalistavat tehokkaasti lintujen munia, poikasia ja aikuisia lintuja, erityisesti pesimäaikaan. Saalistus kohdentuu erityisesti maassa ja rantavyöhykkeillä pesiviin lajeihin, kuten vesilintuihin ja kahlaajiin, mikä heikentää pesimätulosta ja voi romahduttaa paikallisia kantoja. Minkin ja supikoiran tappamien lintujen määrästä ei ole arvioita, mutta vuosittain Suomessa pyydetään 40 000–50 000 minkkiä ja 140 000–150 000 supikoiraa²³. Vieraspetojen poistotoimien vaikutusten seuranta on osoittanut, että lintukannat voivat elpyä nopeasti, kun vieraspetopainetta vähennetään.

Vapaana liikkuvat kotikissat ja villiintyneet kissapopulaatiot tappavat lintuja ja heikentävät pesimämenestystä etenkin taajamissa ja mökkialueilla. Ympäristöjärjestö Birdlife kertoo verkkosivuillaan, että Suomen 700 000 kissaa tappaa vähintään 3,1 miljoonaa lintua vuodessa²⁴.

Ihmisen välittömästä tai välillisestä toiminnasta aiheutuva vuotuinen lintuyksilöiden lisääntyvä kuolleisuus tunnetaan heikosti. Julkaistujen asiantuntija-arvioiden valossa kyse näyttäisi olevan vähintään useista miljoonista lintuyksilöistä vuosittain. Jos esitetyt arviot ovat oikean suuntaisia, kyse voi olla yli 10 miljoonan lintuyksilön vuotuisesta kuolemasta liikenteen,

¹⁹ Laitinen, A., Salmela, A. & Vähätalo, A. V. 2022: Lintujen ikkunakuolleisuus Suomessa. – Linnut-vuosikirja 2021: 144–151.

²⁰ Koistinen, J. 2004: Tuulivoimaloiden linnustovaikutukset. – Suomen ympäristö 721. Ympäristöministeriö. Alueidenkäytön osasto

²¹ Luonnonvarakeskus (2022). Metsästys 2021. Tilasto. Luonnonvarakeskus.

²² Luonnonvarakeskus (2025). Metsästys 2024. Tilastojulkaisu.

²³ Vieraslajit.fi (2025). Vieraspedot: minkki ja supikoira. Luonnonvarakeskus & Suomen ympäristökeskus.

²⁴ BirdLife Suomi (2025). Kissa ja linnut. www.birdlife.fi.

rakennustörmäysten, metsästyksen, vieraspetojen ja kissojen seurauksena. Ainoastaan riistalajien osalta metsästyksen tuottama kuolleisuus tiedetään suhteellisen luotettavasti.

Kuolleisuuden vaikutuksesta yksittäisten lajien kantoihin ei ole käytössä arvioita. Esimerkiksi lajien uhanalaisuuden arvioinnissa lintujen törmäyskuolemia ei mainita uhanalaisuuden syynä tai uhkatekijänä. Lintudirektiivin tavoitteena olevan tyydyttävän kantojen tilan saavuttamisessa ihmistoiminnan aiheuttama kuolleisuus on kuitenkin todennäköisesti merkittävä tekijä elinympäristöjen muuttumisen ohella. Aikuisten lintujen kuolleisuuden vähentäminen voikin olla pesinnän onnistumisen lisäämistä tehokkaampi keino vaikuttaa lintukantojen tilaan²⁵.

2.2.2 Pesinnänaikaisen metsäkäsittelyn vaikutus lintuihin

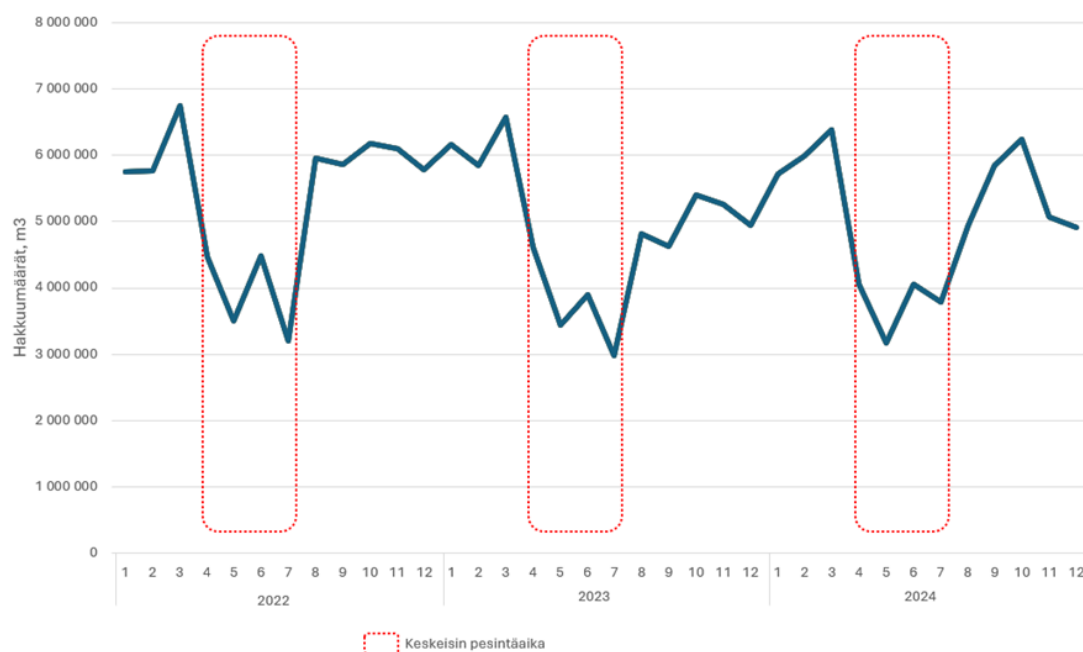
Linnuston kannalta merkittävimpiä metsien hoitoon ja käyttöön liittyviä toimenpiteitä ovat metsänhakkuut, metsän uudistushakkuuta seuraava maanmuokkaus ja istutus, taimikonhoito, metsän lannoitus, metsätien rakentaminen ja kunnostaminen sekä ojien kunnostaminen. Koska lintudirektiivin 5 artiklan a, b ja d alakohdat rajoittavat lintuyksilöiden kuolemaan, pesien vahingoittumiseen tai direktiivin tavoitteiden kannalta merkittäviä vaikutuksia aiheuttavaan häirintään, metsänkäsittelyä ole tarkoituksenmukaista arvioida elinympäristövaikutusten näkökulmasta. Merkittävin metsänkäsittelyn suora vaikutus liittyy pesien vahingoittamista koskevan kiellon toteutumiseen, sekä tiettyjen häirinnälle alttiiden lajien pesinnän onnistumiseen. Näitä häirinnälle alttiita lajeja ovat tyypillisesti isot petolinnut, jotka aloittavat pesinnän aikaisin kevättalvella, ja joilla haudonta ja poikasten kasvatusaika on pitkä. Metsänkäsittelyssä tappamista koskevan kiellon toteutuminen liittyy ensi sijassa pesien vahingoittamista koskevan kiellon toteutumiseen ja lentokyvyttömiin poikasiin, sillä metsätoimet eivät juurikaan aiheuta aikuisten lintujen kuolemia. Metsäelinympäristöissä esiintyvistä uhanalaisista lintulajeista maakotkalla, huuhkajalla, kiljukotkalla ja turturikyhyhkyllä pyynti tai häirintä on mainittu yhtenä uhanalaisuuteen johtaneista syistä tai uhkatekijänä. Mainituista lajeista kiljukotkalla ja turturikyhyhkyllä ei kuitenkaan ole havaittu lainkaan pesintöjä Suomessa viime vuosina.

Metsänhakkuut

Metsätaloustoimien ajoitusta säätelevät luonnonolot ja kasvukauden vaiheet sekä hakkuista raakapuun kysyntä puuta jalostavassa teollisuudessa. Suuressa osassa metsiä hakkuut ovat maanpinnan heikon kantavuuden vuoksi mahdollisia vain maan ollessa jäässä. Tämän vuoksi hakkuista merkittävä osa tehdään talvella, jolloin hakkuista on mahdollista tehdä kaikissa metsissä. Hakkuut vähentyvät merkittävästi keväällä joidenkin kelirikkoviikkojen ajaksi, kun maanpinnan kantavuus on heikoimmillaan ja metsäteiden kunto estää puiden kuljettamisen tehtaille tienvarsivarastoista. Kelirikkoajan pituus ja ajoitus vaihtelevat vuosittain sääolosuhteista ja maantieteellisestä sijainnista riippuen. Kelirikkoa esiintyy myös vaihtelevasti syksyllä, mikä vaikuttaa myös puunkorjuuolosuhteisiin. Talvien lämpeneminen ilmastonmuutoksen vuoksi on vähentänyt puunkorjuuseen käytettävissä olevaa aikaa varsinkin Etelä-Suomessa, missä jäätynneen maan aika talvella on lyhentynyt merkittävästi. Käytännössä puunkorjuuta tehdään tällä hetkellä talvikuukausina suurimmalla volyymilla käytettävissä olevan kaluston ja henkilöstön sallimissa puitteissa eikä hakkuumäärien merkittävä lisääminen ole mahdollista ympärivuotiseen toimintaan hankitulla konekalustolla ja ympärivuotisesti työllistettävällä henkilöstöllä. Kelirikkoaika ajoittuu usein päällekkäin lintujen pesintäajan

²⁵ Nousiainen, I., Bosco, L., Lehikoinen, P. et al. 2025. Adult survival has a stronger role than productivity in the annual population change of European songbirds. *Oecologia* 207, 173 (2025). <https://doi.org/10.1007/s00442-025-05810-4>

kanssa huhti-toukokuussa, mikä vähentää luontaisesti hakkuumääriä lintujen pesintäaikana (Kuva 1). Toisaalta lintujen pesintäaika ulottuu kesä- ja heinäkuulle, jolloin keliolosuhteet eivät rajoita puunkorjuuta. Heinäkuussa puun korjuuta vähentää kesälomakausi. Nykytilanteessa puuta pystytään varastoimaan keli- ja tuotannon puunkäyttöä vastaava määrä, mutta pidempi puunkorjuun keskeytys voisi johtaa tuotannon alasajoon puuta käyttävissä laitoksissa, jotka on suunniteltu ympärivuotiseen toimintaan. Vuosina 2015–2025 hakkuista on Suomen metsäkeskuksen hakkuu- ja hakkuustilaston perusteella tehty vuosittain keskimäärin noin 669 000 hehtaarin alalla, joista uudistushakkuista on ollut keskimäärin noin 164 000 hehtaaria, kasvatushakkuista noin 492 000 hehtaaria ja muita hakkuista noin 12 000 hehtaaria.

Kuva 1: Hakkuumäärien vuosittainen taso ja vaihtelu²⁶

Jaksolliseen kasvatukseen kuuluvassa uudistushakkuussa poistetaan suurin osa puustosta ja alueelle jätetään usein yksittäisiä säästöpuita ja säästöpuuryhmiä. Suomen metsäkeskuksen luontolaaturaporttien mukaan viime vuosina on keskimäärin jätetty 20 säästöpuuta hehtaarille²⁷. Uudistushakkuista tehdään varttuneissa metsissä, joissa puiden kasvu on hidastunut ja korjattavat puut ovat pääsääntöisesti saavuttaneet tukkipuun mitat. Uudistushakkuulle vaihtoehtoisessa jatkuvan kasvatuksen hakkuussa hakkuista tehdään säännöllisesti poistamalla lähinnä järeimpiä sahatavaraksi kelpaavia puuyksilöitä ja/tai tekemällä alueelle pienialaisia aukkoja, jotka taimettuvat luontaisesti. Valtaosaa metsistä kasvatetaan jaksolliseen kasvatukseen luettavalla periaatteella, jossa ennen uudistushakkuuta alueella tehdään kaksi tai kolme harvennushakkuuta, jossa poistetaan osa puustosta. Jatkuvan kasvatuksen yleisyyttä rajoittaa metsien erilaiset lähtötilanteet. Jatkuvaan kasvatukseen soveltuvat parhaiten metsät, joissa on jo valmis alikasvos tai jotka ovat valmiiksi erirakenteisia. Olennaista on myös maanpohjan

²⁶ SVT: Luonnonvarakeskus, Puun markkinahakkuut

²⁷ Suomen metsäkeskus, Luontolaaturarviointi, PowerBI-raportti

taimettumisherkkyyks ja luontaisen taimettumisen onnistuminen, jota ilman jatkuva kasvatus ei ole mahdollista.

Lintujen pesinnän huomioiminen on tarpeellista kaikissa hakkuissa hakkuutavasta riippumatta. Pesiä voi tuhoutua, kun hakkuussa kaadetaan puita, joissa pesintä on käynnissä, joten pesäpuiden tunnistaminen on erityisen tärkeää hakkuissa, joissa kaadetaan iso osa puustosta. Pesiä voi tuhoutua myös ennen hakkuuta tehtävän pieniläpimittaisen puuston ennakkoraivaamisen yhteydessä. Maassa sijaitsevia pesiä voi tuhoutua, kun alueella liikutaan koneella ja kone ajaa maahan tehdyn pesän päältä. Pesintä voi epäonnistua myös, mikäli haudonta tai kuoriutuneiden poikasten ruokinta keskeytyy hakkuun aikana liian pitkäksi aikaa tai emo hylkää pesän. Eniten linnun pesiä on vanhoissa järeissä puissa, jotka tarjoavat suojaa. Erityisen tärkeitä ovat suurikokoiset haavat, koloja sisältävät vahingoittuneet puut sekä kuolleet pysty- ja maalahojuet, jotka toimivat myös tietyille lintulajeille tärkeinä ravinnonlähteinä.

Maanmuokkaus, kylvä ja istutus

Maanmuokkauksen tarkoituksena on edistää alueen taimettumista ja parantaa syntyvien taimien kasvuoloja. Maanmuokkausta voidaan tehdä vain lumettoman tai sulan maan aikana. Koska maanmuokkaus pitää tehdä ennen taimien istuttamista, maanmuokkauksista suuri osa tehdään keväällä tai alkukesällä, osin päällekkäin lintujen pesintäajan kanssa. Toisaalta maanmuokkauksen vaikutus lintuihin rajoittuu tiettyihin aukeilla alueilla maassa pesiviin lintuihin sekä tiettyihin lintulajeihin, joiden pesintään lyhytaikainen liikkuminen ja melu voi vaikuttaa häiritsevästi. Maanmuokkauksia tehdään vuosittain keskimäärin 93 000 hehtaarilla.

Muokatuilla aloilla tehtävät kylvöt ja istutukset painottuvat alkukesään. Männyn koneellinen kylvä tapahtuu yleensä maanmuokkauksen yhteydessä alkukesällä. Istutukset tehdään puulajista ja taimityypistä riippuen touko–syyskuussa, pääpainon kuitenkin ollessa touko–heinäkuussa. Vähäisessä määrin taimia istutetaan myös elo–syyskuussa. Istutusaloilla, tyypillisesti edellisenä vuonna tehdyn puunkorjuun aukolla, saattaa pesiä esimerkiksi metsäkanalintuja, mutta pesät ovat helposti havaittavissa istutustyön aikana ja siten pesät pystytään istuttajien toimesta kiertämään. Valtaosa taimista istutetaan ihmistyönä.

Taimikonhoito

Taimikonhoidon tavoitteena on varmistaa viljeltyjen tai luontaisesti syntyneiden puuyksilöiden suotuisa kehitys ja kasvu suhteessa kilpailevaan taimiaineeseen. Taimikonhoidon työlajeihin kuuluvat heinäntorjunta, taimikon varhaisperkaus sekä taimikon harvennus. Heinäntorjunnassa taimia tukahduttava pintakasvillisuus poistetaan taimien ympäriltä. Taimikon varhaisperkauksessa tyypillisesti poistetaan lehtipuuvesakkoa, joka vähentää istutettujen taimien tai luontaisesti syntyneiden havupuun taimien kasvua ja alentaa niiden selviytymisen todennäköisyyttä. Taimikon harvennuksessa kasvatettavan puuston tiheys ja puulajisuhteet säädetään tavoitteen mukaiseksi. Taimikonharvennus tehdään laadullisesti parhaiden ja hyväkasvuisten puiden hyväksi. Tyypillisesti taimikonhoitoa tehdään raivaussahalla ihmistyönä. Heinäntorjunnan ja taimikon varhaisperkauksen tarve riippuu muun muassa kasvupaikan viljavuudesta. Taimikoissa pesivät tyypillisesti pienikokoiset linnut, jotka tekevät pesiä heinikkoon ja mättäisiin sekä suojaisiin tiheikköihin. Linnut pyrkivät piilottamaan pesät luontaisilta saalistajilta, mikä tekee pesien havaitsemisesta vaikeaa. Pesintäaikana tehtävässä taimikonhoidossa pesien tahatonta tuhoutumista voidaan välttää jättämällä raivaamatta suojaisissa paikoissa ja vesistöjen rannoilla sijaitsevia lehtipuuvaltaisia tiheikköjä, joita linnut suosivat pesinnässä. Taimikonhoito voi aiheuttaa myös melua, joka voi häiritä tiettyjen melulle alttiiden lajien pesintää. Taimikonhoitoa ei voida tehdä pelkästään talvella, sillä lumi estää

työskentelyn ja hoidettavien taimikoiden suuri pinta-ala ja käytettävissä olevan työvoiman määrä rajoittavat mahdollisuutta siirtää työt tehtäväksi kokonaan pesintäajan ulkopuolella. Vuosittain taimikonhoitoa tehdään keskimäärin 130 000 hehtaarin alalla.

Muu metsänsäilytys

Lannoituksia metsissä tehdään vuosittain keskimäärin yhteensä 68 000 hehtaarilla. Osa lannoittamisesta tapahtuu helikopterilevityksenä talvella. Metsätraktorilla maalevityksenä tehtävää tuhkalanhoitusta voidaan tehdä myös talvella. Osa kivennäismaiden terveyslannoituksesta tehdään ihmistyönä. Merkittävä osa lannoituksesta tapahtuu pesintäajan ulkopuolella. Lannoituksen vaikutukset lintujen pesintään ovat todennäköisesti vähäisiä ja rajoittuvat potentiaalisesti yksittäisiin tilanteisiin, jossa maahan tehty pesä jää havaitsematta ja se sijaitsee koneen kulkureitillä.

Metsäojituksia on tehty viime vuosina keskimäärin 2 900 kilometriä ja ne keskittyvät pääsääntöisesti vanhoille aikaisemmin ojitetuille turvemaille, joissa vanha umpeenkasvanut ojasto puhdistetaan. Koska toiminta kohdistuu pääasiassa vanhoihin ojiin, ei metsäojituksella ole yleensä suoria vaikutuksia lintujen pesintään. Häirinnän mahdollisuus liittyy tilanteisiin, jossa toimitaan häirinnälle alttiiden lajien pesien lähistöllä niiden pesintäaikana.

Metsäautotieverkoston kokonaispituudeksi arvioidaan 125 000–160 000 kilometriä, eikä uusia metsäautoteitä enää juurikaan rakenneta. Metsäteiden kunnossapitoon liittyy vesakoiden säännöllinen niitto sekä tienpinnan lanaaminen ja sorastaminen. Metsäteiden perusparannuksessa tien runko muotoillaan uudelleen, sivuluiskat ja ojat puhdistetaan kasvillisuudesta ja tielle ajetaan uusi kerros soraa tai mursketta. Teiden kunnossapitoa tehdään vuosittain ja perusparannus tapahtuu yleensä yli 20 vuoden välein. Vuosittain metsäteiden perusparannusta tehdään 1 600 kilometrin matkalla. Koska uusien metsäteiden tekeminen on hyvin vähäistä, linnustovaikutukset liittyvät ensisijaisesti teiden kunnossapitoon ja perusparannukseen. Merkittävimmät vaikutukset liittyvät mahdollisesti tien luiskissa pesiviin lintuysilöihin, joihin niitto tai perusparannus voisi vaikuttaa. Vaikutuksia vähentää niittojen ajoittuminen yleensä loppukesään.

Kulutus tarkoittaa hakkuutähteiden ja pintakasvillisuuden eli maaston hallittua polttamista. Kulutus voidaan tehdä metsänuudistamisen yhteydessä tai erillisenä toimenpiteenä, jonka tavoitteena on parantaa uudistamistulosta ja puuston kasvua. Kulutusta voidaan käyttää myös luonnonhoidon menetelmänä luoden elinympäristöjä paloriippuvaisille eliölajeille. Tyypillisiä luonnonhoidollisen kulutuksen kohteita ovat harjujen valorinteet, joissa kulotuksella pyritään ylläpitämään harjulajiston elinolosuhteita. Yleisesti ottaen kulutus on erityisen tärkeää niille harvinaisille, taantuneille ja uhanalaisille lajeille, jotka ovat sopeutuneet elämään palaneessa maassa sekä hiiltyneessä tai muuten palon vaurioittamassa puu- ja nila-aineksessa. Luonnonhoidollista kulutusta voidaankin tehdä myös polttamalla uudistusaloille jätettyjä säästöpuuryhmiä. Linnuista erityisesti tikat hyötyvät runsaasta säästöpuustosta ja poltosta. Kulutuksen toteutukseen paras ajankohta on alku- tai loppukesästä maaston ollessa kuivaa. Kulutusta tehdään keskimäärin 900 hehtaaria vuodessa. Koska vuotuiset kulutusmäärät ovat pieniä, niiden linnustovaikutukset ovat myöskin vähäisiä. Ennallistamisen tavoitteena on palauttaa ekosysteemien luontaiset toiminnallisuudet ja rakennepiirteet, jotka riippuvat kunkin ennallistettavan ekosysteemin ominaisuuksista. Usein ennallistaminen parantaa myös alueen soveltumista lintujen pesintään pitkällä tähtäimellä ja sitä voidaan tehdä myös tiettyjen lintulajien elinympäristövaatimukset huomioiden lintukantojen vahvistamiseksi. Vaikka lähtökohtaisesti ennallistamisen voidaankin katsoa edistävän lintukantojen suojelua, voi itse ennallistamistyö aiheuttaa pesintäaikana tehtynä pesien tuhoutumista tai pesinnän häirintää,

sillä ennallistamistyötä tehdään usein koneellisesti ja siihen voi liittyä puiden kaatamista. Ennallistamista on tehty tähän mennessä yhteensä muutaman kymmenen tuhannen hehtaarin alalla, pääasiassa suojelualueilla. Jatkossa ennallistamisasetuksen²⁸ toimeenpano tulee kasvattamaan todennäköisesti huomattavasti nykyisiä vuotuisia ennallistamisaloja.

2.2.3 Valvonta ja viranomaisyhteistyö

Metsänkäyttöilmoitus

Metsänkäyttöilmoituksen avulla valvotaan metsälain toteutumista ja sitä voidaan hyödyntää myös sen varmistamiseen, etteivät suunnitellut hakkuut riko luonnonsuojelulakia, vesilakia (578/2011), muinaismuistolakia tai alueidenkäyttölain (132/199) mukaisen yleis- tai asemakaavan määräyksiä. Metsänkäyttöilmoitus on metsälain 14 §:n mukaan tehtävä metsälain soveltamisalan piiriin kuuluvalla alueella tehtävästä kasvatushakkuusta, uudistushakkuusta, metsätuhon takia tehtävästä hakkuusta ja muusta hakkuusta sekä lain 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen käsittelystä.

Metsälakia sovelletaan metsien hoitamiseen ja käyttämiseen metsätalousmaaksi luettavilla alueilla. Metsälakia ei sovelleta esimerkiksi suojelualueilla, kaavassa suojelualueiksi osoitetuilla alueilla, asemakaava-alueilla lukuun ottamatta maa- ja metsätalouteen osoitettuja alueita, eikä oikeusvaikutteisilla yleiskaava-alueilla lukuun ottamatta maa- ja metsätalouteen sekä virkistykseen osoitettuja alueita. Metsänkäyttöilmoitusta ei tarvitse tehdä sähkölinjojen ja junaratojen reunavyöhykkeiden hakkuista eikä oja-, vesijohto- tai viemäriin hakkuusta eikä pienialaisista tie-, sähkö- tai muun vastaavan linjan hakkuusta. Metsänkäyttöilmoitusta ei tarvitse tehdä myöskään esimerkiksi taimikon hoitotyöstä ja lannoituksesta tai muusta hoitotyöstä, joihin ei liity metsänhakkuuta. Metsänkäyttöilmoitus on toimitettava viimeistään kymmenen päivää ja aikaisintaan kolme vuotta ennen hakkuun tai muun toimenpiteen aloittamista. Metsäkeskus voi hakemuksesta myöntää poikkeuksen edellä mainitusta määräajasta. Metsäkeskukselle toimitettavat ilmoitukset laativat ja toimittavat usein metsänomistajan valtuuttama tahon esimerkiksi metsänhoitoyhdistys tai puuta ostava yritys.

Suomen metsäkeskus tarkastaa kaikki saapuvat metsänkäyttöilmoitukset hallinnollisena tarkastuksena automaattisesti vertaamalla ilmoituksen tietoja metsäkeskuksen metsätietojärjestelmän tietoihin metsänkäsitteilyn rajoituksista.

Metsälain 7 a §:n mukaan Metsäkeskuksen on ilmoitettava välittömästi maanomistajalle, tiedossaan olevalle maanomistajan edustajalle ja metsänhakkuuoikeuden haltijalle, jos metsäkeskukselle on toimitettu metsänkäyttöilmoitus, johon sisältyvällä käsittelyalueella tai sen läheisyydessä on tai sitä koskee metsäkeskuksen tiedossa oleva luonnonsuojelulaissa tarkoitettua erityisesti suojeltavan eliölajin esiintymää koskeva päätös.

Viranomaistiedon vaihto ja luonnonsuojelulain noudattamisen valvonta

Metsälain 7 a §:n mukaisen Metsäkeskuksen ilmoitusvelvollisuuden lisäksi Suomen metsäkeskus ja luonnonsuojelua valvovana viranomaisena vuoden 2025 loppuun asti toimineet elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ovat sopineet menettelystä, jonka mukaan metsäkeskus lähettää tiedon maanomistajalle, tiedossa olevalle hakkuuoikeuden haltijalle sekä tietyissä tapauksissa luonnonsuojelua valvovalle viranomaiselle (1.1.2026 lukien Lupa- ja

²⁸ EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS (EU) 2024/1991, luonnon ennallistamisesta ja asetuksen (EU) 2022/869 muuttamisesta

valvontavirasto), mikäli sen vastaanottama metsänkäyttöilmoitus kohdistuu luonnonsuojelulain tietojärjestelmästä sille toimitettuun lajihavaintoon tai sen läheisyyteen. Menettelyn piirissä oli vuonna 2025 yhteensä 2557 kasvi- ja eläinlajia, josta lintulajeja oli 23 kappaletta. Vuonna 2025 metsänkäyttöilmoitus kohdistui johonkin sille toimitettuun kasvi- tai eliölajin esiintymään tai sen läheisyyteen 5232 kertaa, joista lintuja koskevia ilmoituksia oli 2296 kappaletta. Menettelyn piiriin kuuluvat muun muassa kotka, merikotka, kiljukotka ja sääksi, joiden pesäpuut on suojeltu luonnonsuojelulain 73 §:n perusteella.

Kokonaisuutena metsänkäyttöilmoituksia vuonna 2025 saapui yhteensä 136 448 kappaletta²⁹, joten ilmoituksia, jotka kohdistuivat johonkin luonnonsuojelulain tietojärjestelmästä toimitettuun ja menettelyn piirissä olevan lintulajin esiintymään, oli suhteellisesti hyvin vähäinen määrä ilmoitusten koko määrään verrattuna. Lintuesiintymiin kohdistuvien ilmoitusten määrää selittää se, että menettelyn piiriin kuuluvat lajit ovat harvalukuisia ja niiden pesintää koskevien tietojen määrä on myös rajallinen. Menettelyllä on kuitenkin huomattava merkitys menettelyn piirissä olevien lajien suojelun kannalta, sillä menettelyn avulla pyritään varmistamaan, ettei hakkuussa tietämättömyydestä vahingoiteta pesää tahattomasti tai aiheuteta tahallista häiriötä kyseisille linnuille.

Luonnonsuojeluviranomaiset käyvät tarvittaessa neuvottelun maanomistajan ja/tai hakkuuoikeuden haltijan kanssa siitä, miten hakkuussa huomioidaan luonnonsuojelulain säännösten noudattaminen. Tarvittaessa luonnonsuojeluviranomainen voisi luonnonarvojen turvaamiseksi viimesijaisena keinona käyttää luonnonsuojelulain 126 §:ssä säädettyjä pakkokeinoja lainvastaisen toiminnan estämiseksi.

Luonnonsuojelulain mukaisten poikkeuslupien käsittely

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on ollut 31.12.2025 asti toimivaltainen viranomainen ratkaisemaan kaikki luonnonsuojelulain 83 §:ssä tarkoitetut lintuja koskevat lupatehtävät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain (897/2009) ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1373/2018) 5 §:n 1 momentin 8 kohdan nojalla. 1.1.2026 lukien poikkeuslupahakemukset käsittelee toimivaltaisena viranomaisena Lupa- ja valvontavirasto.

Vuonna 2025 Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on ratkaissut 168 luonnonsuojelulain 83§:n mukaista lintulajia koskevaa lupa-asiaa (ks. taulukko 2). Niistä suuri osa on edellyttänyt poikkeusta useammasta eläinlajin rauhoitussäännöksestä eli niin häirintä-, kuin haltuunotto- tai jopa tappamisen kiellosta. Pelkästään häirintää koskevia poikkeuksia on myönnetty 50 tapauksessa eli vajaassa kolmasosassa kaikista poikkeusta koskeneista asioista. Niitä on myönnetty uusiutuvan energian hankkeen toteuttamiseen (3), sekä terveysperustein (5) että vakavien viljelysvahinkojen välttämistarkoituksessa (26) lintuysilöiden karkottamiseen, lintujen pesinnän kuvaamiseen joko tutkimus- (13) tai opetustarkoituksessa (2) ja luontotyyppien hoitotoimenpiteiden toteuttamiseen (1).

²⁹ Suomen metsäkeskus 2026. Hakkuuaikomukset. <https://www.metsakeskus.fi/fi/avoin-metsa-ja-luontotieto/tietoa-metsien-kaytosta/hakkuuaikomukset>

Taulukko 2. Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaisesti ratkaissut poikkeuslupa-asiat vuonna 2025.

Lkm	Peruste ja poikkeus
3	uusiutuvan energian hankkeen toteuttamiseksi pesinnän häirintään / pesän poistamiseen (merikotka, sääksi, merimetso)
49	terveys-/turvallisuusperustein pesinnän aikana pesän ja munien siirtämiseen / hävittämiseen (pääasiassa kalalokki, lisäksi kalatiira, naurulokki, selkälokki, räystäspääsky, peippo, västäräkki)
24	terveys- ja turvallisuusperustein pesän siirtoon / hävittämiseen pesinnän ulkopuolella mm. rakennuksen korjauksen vuoksi (tervapääsky, törmäpääsky, haarapääsky, räystäspääsky)
12	terveys-/turvallisuusperustein liiketiloissa olevien pikkulintujen yksilöiden pyydystämiseen ja toissijaisesti tappamiseen (talitiainen, pikkusarpunen, varpunen, sinitiainen, haara- ja räystäspääsky)
5	terveysperustein yksilöiden karkottamiseen (valkoposkihanhi golfkentällä 5)
1	turvallisuusperustein metsähakkuun toteuttamiseen pesimäaikana (sääksi), eväty
13	vakavan kalatalousvahingon välttämiseksi yksilöiden tappamiseen, pesinnän häirintään, pesien ja munien hävittämiseen tai munien öljyämiseen (6, lajit merimetso ja korppi), 7 eväty (merimetso)
26	vakavan viljelyvahingon välttämiseksi yksilöiden karkottamiseen (23 valkoposkihanhi, 3 kurki)
2	lentosuojellisuuden vuoksi lintujen häirintään, pesien hävittämiseen ja ampumiseen
13	tutkimustarkoituksessa pesinnän kuvaamiseen (sääksi, kanahaukka, merikotka, tuulihaukka, lapinpöllö, heinäkurppa, selkälokki, kalatiira)
10	tutkimustarkoituksessa yksilöiden pyydystämiseen ja varustamiseen GPS-lähettimellä (lajit maakotka, ruokki, selkälokki, kehrääjä, mustarastas, talitiainen)
4	tutkimustarkoituksessa pesinnän häirintään, yksilöiden pyydystämiseen, siirtämiseen, näytteenottoon (kirjosieppo, sinitiainen, talitiainen)
2	opetus- ja koulutustarkoituksessa dokumenttielokuvaa varten pesinnän kuvaamiseen (muuttohaukka)
2	eläimistön suojelemiseksi munien haltuunottoon (etelänsuosirri, suokukko)
1	luontotyyppien hoitotoimien toteuttamiseksi pesinnän häirintään (merikotka)
1	luvan siirto
168	

Luonnonsuojeluviranomaisen myöntämässä poikkeusluvassa arvioidaan poikkeusluvan myöntämisehtojen täyttymistä ja tyypillisesti asetetaan ehtoja, joilla lajin yksilöille aiheutuva häiriö voidaan välttää tai sitä minimoida siten, että lajin suojelutason säilyminen tai saavuttamisen kannalta merkittävä pesinnän epäonnistuminen voidaan välttää. Esimerkiksi sääksen pesinnän kuvausta koskevassa poikkeusluvassa (VARELY/8019/2025) on edellytetty, että kameran asentaminen ja poistaminen tulee tehdä sääksen pesimäkauden ulkopuolella, mikä aika luvassa on yksilöity. Lisäksi on edellytetty, että mikäli kuvauksen havaitaan merkittävästi häiritsevän pesintää, tulee laitteisto poistaa viipymättä sekä että käytettävät laitteet ja välineet on sijoitettava maastoon siten, että ne eivät houkuttele ulkopuolisia henkilöitä pesän läheisyyteen. Kuvauskulmat tulee rajata niin, ettei paikka ole tunnistettavissa tai muuten tule julkiseksi. Samoin esimerkiksi vakavien viljelysvahinkojen välttämiseksi myönnettävän valkoposkihanhen yksilöiden karkottamista koskevan poikkeusluvan osalta arvioidaan myönnettävän poikkeuksen vaikutuksia lajin muutonaikaisiin levähdys- ja ruokailumahdollisuuksiin, mutta myös muiden lintulajien pesintään ja sen häiriintymisen välttämiseen ja minimointiin.

On syytä kiinnittää huomiota siihen, että haetuista poikkeuksista neljä koski toimintaa, joiden ensisijainen tarkoitus oli toteuttaa jonkin taloudellisen toiminnan hanke eli synteettisen metanolilaitoksen rakentaminen ja toiminta, tuulivoiman tuottaminen ja e-metaanilaitoksen rakentaminen sekä metsätaloustoimenpiteet lintulajin (sääksi) pesinnän aikana. Kolmen ensiksi mainitun osalta hankkeiden katsottiin täyttävän kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden edellytys. Viimeksi mainittuun tarkoitukseen poikkeusta ei myönnetty (VARELY/4683/2025, 28.7.2025), koska päätöksen perusteluiden mukaan hakemus ei täyttänyt luonnonsuojelulain 83 §:n ehtoja. Hakemusta oli perusteltu hakkuiden syksyiseen ajankohtaan liittyvillä turvallisuusriskeillä, jotka liittyivät työturvallisuuteen sekä polttoaineen ja muiden kemikaalien kuljetukseen. Tämän ei katsottu täyttävän kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden edellytystä. Lisäksi päätöksessä katsottiin, että ottaen huomioon korjuutöiden pituus, 1–2 viikkoa, työt oli mahdollista suunnitella ja rytmittää sääennusteiden mukaisesti ajankohtaan, jolloin sääolosuhteet eivät muodosta turvallisuusongelmaa hakkuiden toteutukselle, millä ilmeisesti on tarkoitettu, että myöskään edellytys vaihtoehdon puuttumisesta ei täyttnyt.

2.2.4 Käytännöt linnuston huomioimiseksi metsätaloudessa

Metsäsektorilla on käytössä kattavasti suosituksia ja ohjeistuksia linnuston huomioonottamiseksi metsänkäsitelyssä. Näitä ovat Metsänkäsitely ja linnusto -opas, metsänhoidon suositukset sekä Metsähallituksen ympäristöopas. Myös FSC-metsäsertifikaatissa edellytetään linnuston pesintäajan huomioimista metsänhoidon toimenpiteissä.

Kaikissa edellä mainituissa metsäsektorin ohjeissa ja suosituksissa on petolintujen pesiä koskevia yksityiskohtaisia ohjeita, jotka koskevat metsänhoidon toimenpiteiden suorittamista pesien läheisyydessä. Metsänkäsitely ja linnusto -oppaassa, metsänhoidon suosituksissa ja FSC-standardissa on pesimäaikaan ja tiettyyn etäisyyteen pesästä sidottuja toimenpideohjeita. Metsähallituksen ympäristöoppaassa on näiden lisäksi tiettyjen petolintujen kohdalla määritelty pesälle suojavyöhykkeitä, joissa kaikki toimenpiteet ovat kielletty ajankohdasta riippumatta. PEFC-standardissa petolintujen pesäpuut jätetään säästöpuiksi.

Metsänkäsitely ja linnusto -opas

Metsätehon Metsänkäsitely ja linnusto -oppaassa³⁰ on ohjeita ja suosituksia, jotka ohjaavat muun muassa metsäsuunnittelua, kasvatus- ja uudistushakkuita, raivauksia, maanmuokkausta ja taimikonhoitoa. Oppaassa on ohjeita eri metsänkäsitelyn toimenpiteiden rajaamiseen joko ajallisesti tai paikallisesti sekä linnustolle tärkeiden rakennepiirteiden lisäämiseen. Oppaassa on myös laji- ja lajiryhmäkohtaisia toimintaohjeita, jotka koskevat peto- ja kololintuja, metsoa sekä kuukkelia. Toimintaohjeet pitävät sisällään sekä näille lajeille tärkeiden rakennepiirteiden lisäämistä että tiettyjä toimenpiderajoituksia. Metsänkäsitelyn toimenpiteiden rajaamisen osalta oppaassa keskeistä on lintujen pesimäaikaan koskevat suositukset. Oppaan mukaan kasvatus- ja uudistushakkuita tulee välttää lintujen pesimäaikana 15.4.–15.7. (Pohjois-Suomessa 1.5.–31.7.) rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä, korvissa ja rantametsissä sekä tärkeillä lintualueilla ja lintukosteikoiden lähellä (ei 50 metriä lähempänä). Rehevällä metsällä tarkoitetaan lehtoa, lehtomaista ja tuoretta kangasta tai rehevyydeltään vastaavaa turvekangasta. Hakkuut suunnataan tällöin mahdollisuuksien mukaan kuivahkoille ja kuiville kankaille, joissa lajien ja yksilöiden määrä on reheviä metsätyyppejä vähäisempi. Ohjeen mukaan lintujen pesimäaikana karuimmilla metsätyypeillä tulee huomioida muun muassa metso ja huuhekaja. Tunnetuilla ja toimivilla metson soidinpaikoilla tulee välttää hakkuita 15.3.–20.5. (Pohjois-

³⁰ <https://www.metsateho.fi/metsankasittely-ja-linnusto/>

Suomessa 1.4.–20.5.). Lisäksi oppaassa suositellaan välttämään energiapuunkorjuuta ja maanmuokkausta lintujen pesimäaikana 1.5.–30.6.

Oppaan mukaan suurten petolintujen, tiettyjen haukkojen ja pöllöjen sekä huuhkajan pesäpaikkojen läheisyydessä tulee välttää hakkuita ja koneellisia metsätaloustoimia lajien pesintäaikoina. Oppaassa on määritelty maa- ja merikotkalle, kalasääskelle, hiiri-, kana- ja mehiläishaukalle, huuhkajalle sekä varpus- ja helmipöllölle omat pesintäajat ja pesien suojaetäisyydet. Ajankohdat ja suositeltava etäisyys pesästä vaihtelevat lajeittain. Etäisyys pesästä on lajista, suunnitellusta toimenpiteestä ja sen ajankohdasta riippuen 25–1 000 metriä. Ajankohdat osuvat pääasiassa välille 1.5.–31.8. ja lajin ohella siihen voi vaikuttaa pesän maantieteellinen sijainti. Esimerkiksi maakotkan osalta pesintäaika ajoittuu toisin, sillä se on Etelä-Suomessa 1.2.–31.7. ja Pohjois-Suomessa 15.2.–31.7.³¹ Oppaassa on myös pesintäajan huomioimiseen liittyvien suositusten lisäksi suosituksia esimerkiksi suurten petolintujen osalta rajata hakkuut muuna kuin pesintäaikana vähintään 50 metrin päähän pesästä.

Metsätehon vuosien 2022–2024 hakkuukonetietoihin pohjautuvan selvityksen mukaan rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä ja korvissa hakkuita on tehty pesimäkaudella keskimäärin noin 7 300 hehtaarilla, mikä on alle 8 prosenttia rehevien lehtipuuvaltaisten metsien ja korpien vuotuisesta hakkuupinta-alasta, joten oppaassa esitetyjä suosituksilla voidaan katsoa olleen merkittävä ohjaava vaikutus. Pesimäkaudeksi selvityksessä määriteltiin Metsätehon Metsänkäsittely ja linnusto-oppaan mukaisesti 15.4.–15.7 Etelä-Suomessa ja 1.5.–31.7 Pohjois-Suomessa.³²

Hyvän metsänhoidon suositukset

Metsänhoidon suositukset muodostavat kokonaisuuden, joiden avulla tähdätään kokonaiskestävään metsien hoitoon ja käyttöön. Metsänhoidon suosituksissa on esitetty luonnonhoitotoimia, joiden avulla linnuston elinolosuhteita parannetaan ja metsänhoidon kielteisiä vaikutuksia linnustoon lievennetään. Suositusten mukaiset metsälinnuille tärkeät rakennepiirteet, kuten suojavyöhykkeet, tiheiköt, pysty- ja maalahopuut, lehtipuuosuus sekä tekopökkelöt edistävät pesimärauhan säilymistä ja monimuotoisen lajiston turvaamista tarjoamalla linnuille sekä suojaa että ravintoa. Metsänhoidon suosituksissa on lisäksi listattu erityisesti huomioitavia lintuja, joita ovat uhanalaiset (valkoselkätikka, varpuspöllö, huuhkaja, töyhtötiainen, hömötiainen, pyy ja riekko) ja silmälläpidettävät (helmipöllö, lapintiainen ja kuukkel) metsälinnut sekä kolopesijät.³³

Metsähallituksen ympäristöopas

Metsähallitus Metsätalous Oy:n ympäristöopas³⁴ on metsänhoidon käsikirja valtion monikäyttömetsien hoitoon ja käyttöön. Oppaassa petolinnut ovat yksi monikäyttömetsien hoidossa huomioonotettavista lajiryhmistä ja siinä yksilöidään lajikohtaiset ohjeet pesien ympärillä toteutettaville toimenpiteille. Ympäristöoppaassa on myös ohjeita metsäkanalintujen

³¹ Metsänkäsittelyn ohje maakotkan pesän lähistöllä

<https://www.metsakeskus.fi/sites/default/files/document/metsankasittely-ohje-maakotkapesan-lahistolla.pdf>.

³² <https://www.metsateho.fi/hakkuiden-ajallinen-vaihtelu-ja-kohdentuminen-hakkuukonetiedon-perusteella-pesimäaikaisten-hakkuiden-nakokulmasta/>

³³ <https://metsanhoidonsuosituks.fi/fi/toimenpiteet/lajien-turvaaminen-metsankasittelyssa>

³⁴ Thomssen, P.-M., Ahokumpu, M., Hokkanen, R., Nurmi, A., ja Siirtola, P. (toim.) 2025: Metsähallitus Metsätalous Oy:n ympäristöopas.

huomioimiseksi. Metsäkanalintujen pesintäaika otetaan huomioon maanmuokkauksessa ja löydetty pesät suojellaan muokkauksen yhteydessä. Vuotta nuoremmilla hakkuualoilla hakkuutähteet pyritään keräämään vasta juhannuksen jälkeen kanalintujen pesinnän takia. Mikäli tämä ei ole mahdollista, pesät pyritään paikantamaan ennen korjuun aloitusta.

Ympäristöoppaan ohjeet linnuston huomioimiseksi vastaavat merkittävilta osin Metsätehon Linnusto-oppaan ohjeita. Hakkuita vältetään tärkeimpänä pesimäaikana touko-kesäkuussa rehevillä ja lehtipuuvaltaisilla alueilla, rantametsissä ja korvissa. Ympäristöoppas sisältää Metsänkäsittely ja linnusto -oppaan petolintujen lisäksi omat ohjeensa toimimiseen pikkukiljukotkan, kiljukotkan, muutto- ja tunturihaukan pesän läheisyydessä. Oppaat poikkeavat jonkin verran toisistaan myös pesimäaikojen suhteen. Ympäristöoppaassa maa- ja merikotkan sekä sääksen pesimäajat ovat 0,5–2 kuukautta pidemmät.

Metsäsertifiointi

Metsäsertifiointi on järjestelmä, joka varmistaa riippumattoman arvioinnin perusteella, että metsänhoito ja puunhankinta toteutetaan kestävästi. Suomessa on käytössä FSC- ja PEFC-sertifiointijärjestelmät. Suomen metsistä noin 12 prosenttia on FSC-sertifioituja ja yli 80 prosenttia PEFC-sertifioituja. Metsänhoidon FSC-standardissa on lintujen pesintäaikaisia rajoituksia hakkuisiin. Lehtipuuvaltaisissa rehevissä metsissä (lehto, lehtomainen kangas ja tuore kangas sekä rehevydeltään vastaavat turvekankaat), korvissa ja vesistöjen suojavyöhykkeillä Etelä-Suomessa hakkuita ei tehdä 1.5.–30.6. ja niitä vältetään 15.4.–30.4. ja 1.7.–15.7. Pohjois-Suomessa hakkuita ei tehdä 15.5.–15.7. ja niitä vältetään 1.5.–14.5. ja 16.7.–31.7. Lisäksi standardin mukaan Suomen kansainvälisesti tärkeillä lintualueilla (IBA-kohteet) hakkuita ei tehdä 15.4.–31.7. sekä Suomen kansainvälisesti, kansallisesti ja maakunnallisesti tärkeisiin lintualueisiin (IBA-, FINIBA- ja MAALI-alueet) kuuluvien lintukosteikkojen (matalat järvet, lammet, merenlahdet, luhdet) läheisyydessä (alle 50 metriä) hakkuita ei tehdä 15.4.–31.7. Molemmissa sertifioinneissa huomioidaan lisäksi linnustolle tärkeät rakennepiirteet, jotka tulee säilyttää metsänkäsittelyn yhteydessä. Näitä ovat mm. kookkaat haavat, kolopuut, kuolleet puut sekä riistatiheiköt.^{35,36}

3 Tavoitteet

Lintudirektiivin tavoitteena on luonnonvaraisina elävien lintulajien suojelu, hoitaminen ja sääntely, ja se sisältää säännökset myös niiden hyödyntämisestä. Esityksellä on tarkoitus osaltaan panna kansallisesti täytäntöön lintudirektiivissä säädettyjä velvoitteita.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää ja täsmentää kansallista sääntelyä, jotta metsänhakkuu ja muu metsänkäsittely on myös jatkossa lintudirektiivin vaatimusten mukaista. Erityisesti tavoitteena on täsmentää pesintäaikaisia metsänhakkuuta koskevia velvoitteita. Samoin sääntelyn tavoitteena on toimintaympäristön ennakoitavuus, mikä on merkityksellistä niin metsänomistajien, puuta ostavien ja korjaavien yritysten, metsätalouden palveluita tarjoavien toimijoiden kuin myös viranomaistenkin kannalta. Käytännössä esityksellä säädettäisiin metsätalouden harjoittamiselle rajoituksia ja velvoitteita, joiden tavoitteena on lintujen suojelu.

³⁵ Suomen FSC-standardi FSC-STD-FIN-02-2023 FI

³⁶ Metsien kestävä hoidon ja käytön vaatimukset PEFC FI 1002:2024

Esityksen tavoitteena on myös saattaa luonnonsuojelulain 70 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu tahallisen häirinnän kiellosta vastaamaan lintudirektiivin sanamuotoa siltä osin, kun EU:n tuomioistuimen Voore Mets -ratkaisussa myös lintudirektiiviä koskevaksi tarkennetun tahallisuuden käsitteen tiukemman tulkinnan myötä voimassa olevan kansallisen lain lintudirektiiviä tiukemman sanamuodon soveltaminen johtaisi lintudirektiivin tavoittelemaa ja tuomioistuimen ratkaisussa todettua ankarampaan kansalliseen soveltamiseen. Hallituksen esityksellä tahallisen häirinnän kiellon sovellettavuutta rajoitettaisiin sellaisen taloudellisen toiminnan osalta, jossa ei tarkoituksellisesti häiritä lintulajien yksilöitä, vaan jossa häiriötä saattaisi ei-tarkoituksellisesti aiheutua. Muutoksella ei ole tarkoitus heikentää voimassa olevan luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettujen lintulajien suojelutasoa, eikä muuttaa velvollisuutta hakea poikkeusta luonnonsuojelulain 70 §:n tahallisen häirinnän kiellosta sellaisen toiminnan osalta, jossa tarkoituksellisesti on tarkoitus häiritä rauhoitettujen lintulajien yksilöitä.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsälakia ja luonnonsuojelulakia.

Metsälakiin lisättäisiin uusi 10 c §, joka koskisi linnuston suojelua ja huomioon ottamista metsänhakkuissa ja muussa metsänkäsittelyssä. Metsän hoitamiseksi ja käyttämiseksi asetettaisiin velvoitteita ja rajoituksia, jotta lintudirektiivin 5 artiklaan sisältyvät kiellot tulevat asianmukaisesti otetuksi huomioon. Velvoitteet liittyisivät käsittelyalueen linnuston arviointiin sekä arvioinnin perusteella tehtäviin ennalta ehkäiseviin toimenpiteisiin. Lisäksi puunkorjuu kiellettäisiin alueilla, joilla on runsaasti lintuja eli rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä, korvissa ja rantametsissä laissa määriteltynä aikoina lintujen pesinnän turvaamiseksi. Samoin ehdotetaan säädettäväksi yksittäisten pesien suojelun käytännön toimenpiteistä metsien hoitamisen ja käyttämisen yhteydessä. Noudattamalla pykälän velvoitteita metsänhakkaaja toteuttaisi sellaiset asianmukaiset ennalta ehkäisevät toimenpiteet, joilla lintudirektiivin 5 artiklan nojalla voidaan kohtuudella edellyttää. Tätä ennalta ehkäisemistä täydentäisi velvollisuus välttää pesän vahingoittaminen, jos ennalta ehkäisevistä toimenpiteistä huolimatta metsätaloustoimenpiteitä toteutettaessa havaittaisiin linnunpesä. Mikäli näistä ennalta ehkäisevistä toimenpiteistä ja toimintavelvoitteen noudattamisesta huolimatta metsän hoitamisen ja käyttämisen yhteydessä tapahtuisi lintulajin yksilön tappaminen tai häiritseminen taikka lintujen pesien tai munien vahingoittaminen, sitä ei pidettäisi luonnonsuojelulain 70 §:ssä tarkoitettuna tahallisenä tekona. Uuteen pykälään sisältyisi myös asetuksenantovaltuus. Metsälain 18 §:ssä säädettäisiin metsärikkomuksena rangaistavaksi 10 c §:ssä säädettävän puunkorjuuta koskevan kiellon rikkominen sekä säästettäviä puita koskevan velvoitteen rikkominen. Metsälain uusin säännöksiin siten selkeytettäisiin sitä, mitä metsänhakkuussa voidaan toiminnanharjoittajalta kohtuullisesti vaatia, jotta hänen toimintansa ei olisi lintudirektiivin tarkoittamalla tavalla tahallista lintujen tappamista, pesien tuhoamista tai tahallista lintulajien häirintää.

Tällä hallituksen esityksellä luonnonsuojelulain 70 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaista eläinlajin yksilöiden häirintäkiellon soveltuvuutta rajoitettaisiin niissä tapauksissa, joissa tähänastisessa hallintokäytännössä ei ole edellytetty poikkeuslupaa, mutta joihin unionin tuomioistuimen Voore Mets -ratkaisun linjaus antaa aiheita suhtautua uudella tavalla. Tällä tarkoitetaan sellaista toimintaa, josta vain välillisesti aiheutuu häiriötä lintulajin yksilöille tavalla, jota ei ole luonnonsuojelulakia vuonna 1996 tai vuonna 2022 säädettäessä tarkoitettu. Tuomioistuimen ratkaisun mukaan tahallisuutta arvioidaan samalla tavalla tappamis- ja

häirintäkiellon osalta eli molemmissa tapauksissa tahallista on sellainenkin toiminta, jolla ei tavoitella lajin yksilöiden tappamista tai häirintää, mutta joka sisältää hyväksynnän tällaisen pyydystämisen, tappamisen, häirinnän, tuhoamisen tai vahingoittamisen mahdollisuudesta. Hyväksyntä edellyttää tietoisuutta seurauksen syntyminen mahdollisuudesta. Edelleen häirintäkiellon osalta direktiivi ei edellytä kiellon soveltamista, jos häirinnällä ei merkittävästi heikennetä direktiivin tavoittelemaa kannan tasoa. Mikäli lintulaji ei ole luokiteltu vähintään vaarantuneeksi, sen pesinnän ei-tarkoituksellinen häirintä yleensä ei todennäköisesti ole omiaan aiheuttamaan merkittävää heikentymistä sen suojelutasoon. Luonnonsuojelulain 70 §:ään lisättäisiin informatiivinen viittaus metsälain säännöksiin, joilla pykälän rauhoitussäännösten velvoitteet lintulajien osalta pantaisiin metsätaloudessa täytäntöön.

Luonnonsuojelulain voimassa oleva 82 §:n eläin- ja kasvilajien rauhoitussäännöksiä koskeva yleispoikkeussäännös ei edellä todetusti sovellettu lintulajeihin, eikä 78 §:ssä tarkoitettuihin tiukkaa suojelua edellyttäviin eliölajeihin. Säännöstä täydennettäisiin siten, että alueen käyttäminen sallittaisiin myös lintujen häirintää aiheuttavaan maa- ja metsätalouden harjoittamiseen tai rakentamiseen samoin kuin laitteen tai rakennuksen tarkoituksenmukaiseen käyttämiseen. Edellytyksenä kuitenkin olisi, että tällaisesta vain välillisesti lintuja häiritsevistä toiminnasta ei aiheutuisi lintudirektiivin 5 artiklan d kohdassa tarkoitettulla tavalla merkittävää vaikutusta direktiivin tavoitteena olevalle lintulajien kantojen tasolle. Tätä edellytystä selvennettäisiin yksilöimällä ne todennäköiset tilanteet, joissa häirintä voisi mainitulla tavalla merkittävästi vaikuttaa direktiivin tavoitteisiin. Näitä olisivat uhanalaisen ja harvalukuisen lintulajin lisääntymiseen haitallisesti vaikuttava häirintä sekä häirintä, joka kohdistuisi häirinnälle alttiiseen lajiin, jonka kannan tila on vielä tyydyttävällä tasolla, mutta jonka ylläpitämiseen häirinnällä olisi merkittävä vaikutus. Häirinnälle alttiilla lajeilla lajien pesivien yksilöiden alhainen määrä ja pitkä pesintäaika lisäävät pesinnän keskeytymisen riskiä niin, että häirinnästä voi muodostua merkittävä vaikutus kannan ylläpitämiselle. Häirintäkiellon soveltuvuutta rajoittava säännös koskisi pykälän 1 momentissa tarkoitettuja taloudellisia toimenpiteitä, joiden nimenomaisena tarkoituksena ei olisi lajien häirintä, mutta joihin tällainen vaikutus välillisesti saattaisi liittyä. Säännös ei siten soveltuisi esimerkiksi valkoposkihanhiin tarkoitukselliseen karkottamiseen viljelykseen käytettäviltä alueilta vaan tällaiseen toimintaan edelleen edellytettäisiin lain nojalla myönnettävää poikkeuslupaa, jossa arvioidaan tahallisen häirinnän vaikutus muuhun pesivään linnustoon.

Lintudirektiivi velvoittaa jäsenvaltioita saavutettavaan tulokseen nähden, mutta jättää kansallisesti valittavaksi muodon ja keinot. Lintudirektiivi sisältää **kansallista liikkumavaraa**, sillä kyse on vähimmäissääntelystä ja kansallisesti on mahdollisesti säätää myös vähimmäistasoa tiukemmista velvoitteista. Lähtökohtana esityksessä on se, että ehdotettava kansallinen sääntely on lintudirektiivin velvoitteiden mukaista niin, että se ei lähtökohtaisesti ylittäisi direktiivin asettamaa vähimmäistasoa. Lintudirektiiviä koskevan kansallisen liikkumavaran määrittelyssä ja arvioinnissa merkitystä on EU:n tuomioistuimen oikeuskäytännöllä. EU:n tuomioistuimen oikeuskäytäntöä ja erityisesti tuoretta Voore Mets -ratkaisua on kuvattu tarkemmin edellä luvussa 2.1.1.

Kansallisen liikkumavaran kannalta keskeistä lintudirektiivin 5 artiklan soveltamisessa on ensinnäkin se, että tuoreen oikeuskäytännön mukaisesti metsänhakkuut voivat kuulua direktiivin 5 artiklan a, b ja d alakohdan kieltojen soveltamisalaan. Uudella metsälain säännöksellä pantaisiin kansallisesti täytäntöön oikeuskäytännössä tehty uusi linjaus niin, että metsäsektorille säädettäisiin nimenomaiset velvoitteet linnuston huomioon ottamiseksi, joita noudattamalla direktiivin kieltojen soveltamisen edellytyksenä olevan tahallisuuden ei katsottaisi täyttyvän. Tuoreessa Voore Mets -ratkaisussa ei todeta, että lintudirektiivi edellyttäisi metsänhakkuiden kieltämistä lintujen pesintäaikaan. Siinä ei myöskään oteta kantaa siihen,

millä edellytyksellä metsänhakkuut voitaisiin kieltää tai voitaisiinko hakkuut toteuttaa kieltoja rikkomatta. Tämä osaltaan jättää kansallista liikkumavaraa direktiivin täytäntöönpanoon.

Voore Mets -ratkaisussa vahvistetaan se, että lintujen tahallisen häirinnän kieltoa sovelletaan eri tavoin kuin lintujen tahallista tappamista ja pesien tahallista tuhoamista koskevia kieltoja. Tahallisen häirinnän kieltoon liittyy edellytys häirinnän merkittävyydestä direktiivin tavoitteiden kannalta, mitä ei sisälly lintujen tahallista tappamista taikka pesien tahallista tuhoamista koskeviin kieltoihin. Näin ollen tahallisen häirinnän kiellon soveltamiseen liittyy enemmän kansallista liikkumavaraa. Häirintä voisi tarkoittaa esimerkiksi melua, mutta myös ihmisen läsnäolon aiheuttamaa häiriötä. Tahallisen häirinnän kieltoa olisi sovellettava ainoastaan, jos lisääntymis- ja jälkeläisten kasvatusaikana toiminnalla olisi merkittävä vaikutus tavoitteeseen ylläpitää kyseisten lintulajien kantoja taikka saattaa ne direktiivin edellyttämälle tasolle eli tyydyttävälle tasolle. Metsänhakkuiden vaikutuksia lintukantoihin ja lintudirektiivin tavoitteisiin on arvioitu jäljempänä luvussa 4.2. Tahallisen häirinnän kiellon täytäntöönpanemiseksi metsälaissa säädettäisiin velvoitteet käsittelyalueen linnuston arviointiin ja ennalta ehkäiseviin toimenpiteisiin. Samoin lintujen pesintää turvaavilla hakkuurajoituksilla alueilla, joilla on runsaasti lintuja, pantaisiin osaltaan täytäntöön tahallista häirintää koskeva kielto.

Metsänhakkuiden kannalta erityisen merkityksellisenä kieltona voidaan pitää pesien vahingoittamisen kieltoa. Siihen ei liity samanlaista direktiivin tavoitteisiin liittyvää edellytystä kuin häirinnän kieltoon, joten sitä voidaan osaltaan pitää tiukempana sääntelynä eikä siihen näin ollen sisälly myöskään yhtä paljon kansallista liikkumavaraa. Tämän johdosta pesien vahingoittamisen estämiseksi säädettäisiin metsälaissa nimenomaisia rajoituksia. Käsittelyalueella havaittujen, käytössä olevien linnun pesien vahingoittaminen kiellettäisiin ja samoin kiellettäisiin lintulajien pesinnän kannalta merkityksellisimpinä aikoina sellaisten tiettyjen puiden hakkuut, joissa todennäköisemmin pesii lintuja. Kun otetaan huomioon, että kiellettyä olisi paitsi havaittujen pesien vahingoittaminen, myös sellaisten puiden kaataminen, joissa todennäköisemmin pesii lintuja, voidaan pesien suojelua koskevaa sääntelyä pitää direktiivin mukaisena – varsinkin kun otetaan huomioon myös pesintää turvaavat hakkuurajoitukset sekä linnuston arviointia ja ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä koskevat toimenpiteet. Lisäksi pesien suojelun kannalta merkityksellinen säännös on jo nykyisin voimassa oleva luonnonsuojelulain 73 §, jossa säädetään suurten petolintujen pesäpuiden suojelusta.

Voore Mets -ratkaisussa myös täsmennetään, millaisiin tietoihin ja arviointeihin on mahdollista perustaa lintuparien määrää koskevia toteamuksia. Ratkaisussa viitataan lintuja koskeviin tieteellisiin tietoihin ja niiden tarkkailuun – lisäksi viitataan metsätyyppiin ja metsän ikään sekä tiettyjen yksilöiden tunnistamiseen asianomaisten alueiden katselmuksen yhteydessä. Kun otetaan huomioon, että tuomioistuin ei täsmällisesti totea, miten metsätyyppejä tai metsän ikää tulisi arvioida taikka mitä alueen katselmuksella konkreettisesti tarkoitetaan, voidaan tällaisten arviointien osalta todeta olevan kansallisessa soveltamisessa liikkumavaraa. Käsittelyalueen linnuston arvioinnista ja ennalta ehkäisevistä toimenpiteistä säädettäisiin uudessa metsälain 10 c §:ssä. Lienee kuitenkin tarkoituksenmukaista, että niihin liittyen annettaisiin jatkossa myös käytännön ohjeistuksia metsäsektorin toimijoille.

Tuomioistuin ei Voore Mets -ratkaisussaan tee pääte- ja harvennushakkuun suorittamisen välillä eroa direktiivin 5 artiklan tulkinnoissa vaan käsittelee niitä yhtenä kokonaisuutena. Tämä otettaisiin huomioon ehdotettavassa kansallisessa sääntelyssä, jossa ei myöskään tehtäisi kyseisten hakkuutapojen välillä eroa.

Metsälain säännöksessä ulotettaisiin metsänhakkuiden lisäksi sääntely tietyiltä osin myös muuhun metsän käyttämiseen ja hoitamiseen. Tuoreessa oikeuskäytännössä viitataan nimenomaan metsänhakkuihin, joten on mahdollista arvioida, että muiden metsätaloustoimenpiteiden osalta lintudirektiivi sisältää jossain määrin kansallista liikkumavaraa. Koska kyseessä on vähimmäissääntelyä sisältävä direktiivi, on näin ollen kansallisesti mahdollista säätää lintujen huomioon ottamista koskevia velvoitteita myös metsänhakkuihin läheisesti liittyvään toimintaan. Tällaista mahdollisesti minimisääntelyä pidemmälle menevää kansallista sääntelyä voidaan pitää kuitenkin tarkoituksenmukaisena, jotta metsäsektorin toimintaympäristö ja velvoitteet olisivat selkeitä ja ennakoitavia myös jatkossa.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Yleistä vaikutusten arvioinnista

Hallituksen esityksen olennaiset vaikutukset kohdistuvat talouteen ja yrityksiin sekä ympäristöön ja luonnon monimuotoisuuteen. Vaikutusten arvioinnissa on tarkasteltu erityisesti näitä olennaisia vaikutuslajeja. Lisäksi jossain määrin vaikutuksia on myös viranomaistehtäviä hoitavalle metsäkeskukselle. Keskeisimmät taloudelliset vaikutukset koskevat puunkorjuuta ja kuljetusta sekä puunhankintaa ja puuta käyttävän teollisuuden toimintaa. Esityksen taloudellisia vaikutuksia arvioidaan nykytilaan verrattuna kotitalouksien, yritysten, julkisen talouden ja kansantalouden näkökulmasta. Ympäristövaikutusten osalta merkitystä on erityisesti lintuihin kohdistuvilla vaikutuksilla.

Esityksen vaikutuksia on arvioitu sekä puunkorjuun että myös muun metsätaloustoiminnan kannalta, sillä ehdotettavat metsälain muutokset ulottuisivat puunkorjuuta laajemmalle. Muita toimialoja, joihin liittyy metsänkäsittelyä ovat esimerkiksi liikenneväylien rakentaminen ja ylläpito³⁷, sähköverkkojen rakentaminen ja ylläpito³⁸ sekä laajemmin eri energiasektorin toiminnot³⁹.

Esityksen vaikutusten arvioinnin tärkeimpinä tietolähteinä on käytetty Luonnonvarakeskuksen selvitystä hakkuiden vaikutuksesta metsäsektorin toimintaan⁴⁰, Metsäteho Oy:n selvitystä hakkuiden ajallisesta vaihtelusta ja kohdentumisesta hakkuukonetiedon perusteella⁴¹, Suomen metsäkeskuksen selvitystä hakkuiden ajankohdasta ja kohdistumisesta⁴² sekä Helsingin yliopiston luonnontieteellisen keskusmuseon selvitystä hakkuiden vaikutuksesta pesien tuhoutumiseen⁴³. Samoin vaikutusten arvioinnin tukena on ollut maa- ja metsätalousministeriön asettaman pesintäaikana tapahtuvien hakkuiden vaikutuksia arvioivan kansallisen työryhmän työ. Lisäksi hallituksen esityksen luonnoksen vaikutuksia on arvioitu virkatyönä

³⁷ Väylävirasto 2025. Puuston poisto ja linnut.

³⁸ Fingrid 2025. Lintujen pesintäaikaisen kasvustonkäsittelyn merkitys ja lintujen suojelun toimintatavat kantaverkkoyhtiössä.

³⁹ Energiategollisuus 2025. Lintujen pesintä ja energiasektorin toiminnot.

⁴⁰ Luonnonvarakeskus 2025. Lintujen pesimäaikaa koskevien lisärajoitusten vaikutus puunhankintaan ja kansantalouteen.

⁴¹ Metsäteho Oy 2025. Hakkuiden ajallinen vaihtelu ja kohdentuminen hakkuukonetiedon perusteella – Pesimäaikaisten hakkuiden näkökulmasta. Metsätehon tulosalvosarja 16/2025.

<https://www.metsateho.fi/wp-content/uploads/Tuloskalvosarja-2025-16-hakkuiden-ajallinen-vaihtelu-ja-kohdentuminen-hakkuukonetiedon-perusteella.pdf>

⁴² Suomen metsäkeskus 2025. Hakkuiden ajankohdan ja kohdistumisen analysointi 15.12.2025.

⁴³ Lehikoinen, A. 2026. Lintujen pesien tuhoutuminen pesimäaikaissa hakkuissa. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Helsingin yliopisto.

lainvalmistelun yhteydessä hyödyntämällä muun muassa tilastotietoa, eliölajien uhanalaisuusarviointia, ympäristöministeriölle toimitettuja viranomaispäätöksiä sekä olemassa olevia tutkimuksia ja selvityksiä.

4.2.2 Taloudelliset vaikutukset

Yleistä taloudellisten vaikutusten arvioinnista

Metsätalouteen liittyvät suurimmat taloudelliset vaikutukset lintujen huomioimista koskevista velvoitteista syntyisivät, mikäli ne säädettäisiin niin laajoiksi, että velvoitteiden täyttäminen vähentäisi puun kokonaiskäyttöä. Koska merkittävä osa Suomessa korjatusta puusta hyödynnetään vientituotteiden valmistamiseen, puunkäytön volyymiä säätelee Suomessa toimivien yritysten kustannuskilpailukyky suhteessa tärkeimpiin kilpailijamaihin. Kilpailuaseman suhteellisesta heikkenemisestä seuraavalla puunkäytön supistumisella olisi puolestaan merkittäviä vaikutuksia yksityishenkilöiden ja yhteisöjen puunmyyntituloihin, julkisen talouden rahoitukseen verotulojen kautta, työllisyyteen sekä erityisesti metsätaloudesta riippuvaisille Itä- ja Pohjois-Suomen aluetalouksille. Kustannuskilpailukykyyn vaikuttaisivat olennaisesti puunhankinnan kustannukset, johon sisältyvät puunkorjuu ja kuljetuskustannukset, talvivarastointikustannukset, ainespuun arvonalenema, terminaalikustannukset sekä varastoon sitoutuneen pääoman kustannukset.

Luonnonsuojelulain 82 §:ään tehtävällä muutoksella pyritään täsmentämään lintujen tahallista häirintää koskevan kiellon soveltamista siten, ettei häirintäkiellon laajuus tosiasiallisesti muuttuisi verrattuna siihen tilanteeseen, joka edelsi Voore Mets-ratkaisua. Käytännössä metsätalouden suosituksilla erityisesti tiettyjen harvalukuisten ja häirinnälle alttiiden lajien pesinnän huomioimisesta on jo noudatettu vastaavaa häirinnän välttämistä, joten luonnonsuojelulakia koskevalla muutoksella ei arvioida olevan taloudellisia vaikutuksia.

Kotitalouksien asema

Suomessa metsää omistavien yksityishenkilöiden lukumäärä on yli 600 000. Vuonna 2024 yksityishenkilöt saivat bruttokantorahatuloja yli 3 miljardia euroa⁴⁴. Vaikka metsät eivät muodostakaan useimmissa tapauksissa kotitalouksien pääasiallista tulonlähdetä, on metsätaloudesta saatava tulo merkittävä isolle osalle kotitalouksia metsäomistusrakenteesta johtuen. Metsäpinta-alasta yli 60 prosenttia on yksityishenkilöiden omistuksessa.

Tulonmuodostukseen vaikuttavat olennaisesti myytävän puutavaran hintakehitys, jota säätelevät puunkäytön kokonaisvolyymi sekä puusta jalostettavien tuotteiden arvo. Koska merkittävä osa tuotteista suuntautuu vientiin, puunkäytön volyymiin vaikuttaa olennaisesti suomalaisen metsäteollisuuden suhteellinen kilpailuasema kansainvälisillä markkinoilla. Puunkäytön ei oleteta kokonaisuutena vähentyvän ehdotettavan lainsäädäntömuutoksen seurauksena, joten esityksen ei arvioida vaikuttavan merkittävästi puun myyntihintaan ja siten kotitalouksien saamiin puukauppatuloihin.

Koska esitykseen sisältyvä ehdotus tiettyjen kohteiden puunkorjuun kolmen kuukauden pituisesta kiellosta lintujen pesintäaikana koskee pienialaisia kohteita, joiden hakkuu on mahdollista tehdä esityksen estämättä pesintäajan ulkopuolella, ei esityksestä arvioida

⁴⁴ Luonnonvarakeskus 2025. Tilastotietokanta. Taulukko: Bruttokantorahatulot (1000 euroa) omistajaryhmittäin ja puutavaralajeittain maakunnittain.
https://statdb.luke.fi/PxWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE_met/

aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia yksittäiselle metsäkiinteistön omistajalle tai kotitaloudelle. Lisäksi arvioidaan, että esitykseen sisältyvä rajoitus poistaa edellisen puusukupolven isoja haapoja, pysty- ja maalahopuita sekä kolopuita pesintäaikana tehtävien hakkuiden yhteydessä on yksittäisen maanomistajan näkökulmasta vähäinen, sillä niiden taloudellinen tai muu käyttöarvo on alhainen, eikä niiden poistamista rajoiteta pesintäajan ulkopuolella.

Lintujen pesintäaikaa koskevan rajoituksen lisäksi ehdotetuilla metsälain muutoksilla lisätään velvollisuuksia arvioida käsiteltävää aluetta linnuston kannalta ennen käsittelytoimenpiteen suorittamista. Velvollisuus koskee ympärivuotisesti kaikkia metsien hoitoon ja käyttöön liittyviä metsänhoito- ja hakkuutoimenpiteitä ja sen tarkoituksena on varmistaa, että ne toteutetaan rikkomatta luonnonsuojelulain 70 §:llä täytäntöön pantuja lintudirektiivin 5 artiklan kieltoja. Merkittävimpiä metsänhoidon toimenpiteitä ovat taimikonhoito sekä uudistushakkuuta seuraava maanmuokkaus ja siementen kylvö tai taimien istutus sekä metsänlannoitus. Metsien hoitoon ja käyttöön luetaan myös metsäteiden tekeminen ja niiden kunnossapito sekä metsäojien kunnostaminen. Useimmissa tapauksissa maanomistajat tilaavat tarvittavan suunnittelu- ja toteutuspalvelun niitä tarjoavilta yrityksiltä tai metsänhoitoyhdistyksiltä, joten arviointivelvollisuus koskee useimmissa tapauksissa näitä tahoja maanomistajan sijaan. Vaadittavan arvioinnin ei arvioida kasvattavan olennaisesti hakkuu- tai metsänhoitotoimenpiteiden suunnittelukustannuksia, sillä arvioinnissa voidaan hyödyntää tietojärjestelmiin tallennettuja tietoja ja täydentää niitä maastossa toimenpiteen suunnittelun yhteydessä kerättävällä tiedolla. Esityksellä ei täten arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia metsänhoitotöiden toteutuskustannuksiin, sillä esityksestä ei aiheudu uusia lisäkustannuksia synnyttäviä velvollisuuksia metsänhoitotöiden toteutukseen, eikä niiden toteutuksen siirtäminen syys- tai talvikaudelle ole pääsääntöisesti mahdollista. Luonnonsuojelulain kieltoja on jo aikaisemmin sovellettu samansisältöisenä metsien hoitoon ja käyttämiseen. Kiellettyä on esimerkiksi asutun pesän päältä ajaminen tai sellaisen puun kaataminen, jossa havaitaan käytössä oleva pesä. Täten esityksen ei kokonaisuutena arvioida alentavan metsän omistamisen kannattavuutta tai nettotuloja, joten esityksen vaikutuksen kotitalouksien asemaan arvioidaan vähäiseksi.

Vaikutukset puunhankintaan ja puuta käyttävän teollisuuden toimintaan

Esitykseen sisältyvän korvet, rehevät lehtipuuvaltaiset metsät sekä vesistöjen suojavyöhykkeet käsittävän ja yleisten lintujen pesintäaikaan ajoittuvan määräaikaisen hakkuukiellon arvioidaan lisäävän puunhankinnan kokonaiskustannuksia jonkin verran. Luonnonvarakeskus on arvioinut Suomen metsäkeskuksen hakkuiden ajoitusta koskevaan arvioon⁴⁵ perustuen kyseisen hakkuurajoituksen lisäävän puunhankinnan kokonaiskustannuksia alle 3 prosenttia, kyseisten kohteilta korjatun puumäärän vastatessa alle 2 % teollisuuden käyttämästä puumäärästä⁴⁶. Koko Suomen tasolla korvissa ja rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsistä pesintäaikana tehtyjen hakkuiden pinta-ala vuosina 2022–2024 oli 1,15 prosenttia koko keskimääräisestä vuotuisesta hakkuupinta-alasta ja samalla ajanjaksolla vesistöjen suojavyöhykkeiltä korjattu puu vastasi 0,05 prosenttia vuotuisesta teollisuuden käyttämästä puusta⁴⁷. Kokonaisuutena esityksen vaikutukset puunhankinnan kustannuksiin ja puun saatavuuteen arvioidaan muodostuvan

⁴⁵ Suomen metsäkeskus 2025. Hakkuiden ajankohdan ja kohdistumisen analysointi 15.12.2025.

⁴⁶ Luonnonvarakeskus 2025. Lintujen pesimäaikaa koskevien lisärajoitusten vaikutus puunhankintaan ja kansantalouteen.

⁴⁷ Metsäteho Oy 2025. Hakkuiden ajallinen vaihtelu ja kohdentuminen hakkuukonetiedon perusteella – Pesimäaikaisten hakkuiden näkökulmasta. Metsätehon tulosalvosarja 16/2025.

<https://www.metsateho.fi/wp-content/uploads/Tulosalvosarja-2025-16-hakkuiden-ajallinen-vaihtelu-ja-kohdentuminen-hakkuukonetiedon-perusteella.pdf>

kokonaisuutena sellaiseksi, joka ei vähennä metsätalouden tai puunkäyttöön perustuvan teollisen toiminnan kannattavuutta ja kilpailukykyä merkittävällä tavalla.

Hallituksen esityksessä metsän hakkaajalle asetettaisiin velvollisuus arvioida käsittelyalueen linnustoa metsätyyppin, metsän iän ja muiden saatavissa olevien tietojen perusteella sekä toteuttaa arvioinnin perusteella asianmukaiset ennalta ehkäisevät toimenpiteet, joilla pyritään estämään lintulajin yksilöiden kuolema ja niihin kohdistuvat häiriöt sekä pesien vahingoittuminen. Samoin metsän hoitamiseen ja käyttämiseen liittyvien muiden toimenpiteiden yhteydessä toimenpiteen toteuttajan olisi arvioitava käsittelyalueen linnustoa ja toteutettava asianmukaiset ennalta ehkäisevät toimenpiteet linnuston huomioon ottamiseksi. Hakkuissa arviointivelvollisuus asetettaisiin hakkaajalle, jolla tarkoitetaan metsälain 2 a §:n 7 kohdan mukaan maanomistajaa tai silloin kun hakkuuoikeus on luovutettu toiselle taholle, hakkuuoikeuden haltijaa. Useimmissa tapauksissa maanomistaja luovuttaa hakkuuoikeuden puunostajalle, jota arviointivelvollisuus näin ollen koskisi. Arviointi voitaisiin sisällyttää nykyisiin puunkorjuun suunnittelun ja toteutuksen työvaiheisiin ja siinä voitaisiin hyödyntää nykyisiä yleisesti ammattimaisessa toiminnassa käytettyjä tietojärjestelmiä, joihin lintuja koskevia tietoja ja niiden huomioimisessa tarvittavia tietoja tallennetaan jo tällä hetkellä. Olennaista arvioinnissa olisi, että lintujen huomiointi olisi kattavasti sisällytetty ammattimaisessa puunkorjuussa käytettyihin toiminnanohjausjärjestelmiin sekä yritysten sisäisiin puunkorjuun ohjeistuksiin. Koska ehdotetut hakkuissa noudatettavat ja ennakoarviointiin sisältyvät suunnittelukäytännöt ovat sisältyneet jo useimpien yritysten toiminnassaan laajasti noudattamiin suosituksiin tai metsäsertifioinnin kriteereihin, ei esityksestä arvioida muodostuvan merkittävää lisäkustannusta tai hallinnollista taakkaa puunhankintaan.

Vaikutukset puunkorjuuseen ja kuljetukseen

Luonnonvarakeskuksen edellä viitatus selvityksen mukaan hallituksen esitys olisi kalusto-, kuljettajatarpeet ja puunhankintalogistiikka huomioiden toteutettavissa suhteellisen pienin muutoksin. Esitys kuitenkin lisäisi jonkin verran kausiyrityksyyden sekä kausikaluston ja -kuljettajien tarvetta⁴⁸. Tarvittavan puunkorjuun ja kuljetuksen lisäkaluston ja työvoiman tarve kasvattaisivat kuitenkin puunkorjuun ja kuljetuksen kustannuksia alle kaksi prosenttia.

Vaikutukset julkiseen talouteen

Metsäsektorin koko arvoketjulla on merkittävä vaikutus julkiseen talouteen. Sen tuottama verokertymä oli vuonna 2021 noin 3,8 miljardia euroa⁴⁹. Tästä työntekijöiden maksamia veroja ja sivukuluja kertyi 1 109,7 miljoonaa euroa, työnantajan maksamia sivukuluja 770,7 miljoonaa euroa, yhteisöjen tuloveroja 672,3 miljoonaa euroa, metsätalouden pääomatuloveroa 400,9 miljoonaa euroa, arvonlisäveroa 369,1 miljoonaa euroa ja energia- ja polttoaineveroa 228,5 miljoonaa euroa. Lisäksi muita veroja ja maksuja kertyi yhteensä 256,9 miljoonaa euroa. Hallituksen esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia metsäsektorin tuottamaan verokertymään ja näin ollen julkisen talouden rahoituspohjaan.

⁴⁸ Luonnonvarakeskus 2025. Lintujen pesimäaikaa koskevien lisärajoitusten vaikutus puunhankintaan ja kansantalouteen.

⁴⁹ EY Advisory Oy 2023. Metsäteollisuuden taloudelliset vaikutukset Suomessa. https://assets-global.website-files.com/5f44f62ce4d302179b465b3a/65435941df02a2aa725fd654_Mets%C3%A4teollisuuden%20taloudelliset%20vaikutukset%20Suomessa.pdf

Hallituksen esityksen vaikutukset metsälain sekä luonnonsuojelulain valvonnan kustannuksiin arvioidaan vähäisiksi. Ehdotetusta metsänkäyttöilmoituksen hakkuun ajankohtaa koskevasta lisätiedosta aiheutuisi jonkin verran tietojärjestelmien muutoskustannuksia metsänkäyttöilmoitukset käsittelevälle Suomen metsäkeskukselle. Kokonaisuutena metsänkäyttöilmoituksen tietosisällön muuttamisesta aiheutuvat metsäkeskuksen tietojärjestelmän muutoskustannukset arvioidaan vähäiseksi.

Ehdotetut muutokset sitovat jonkin verran metsäkeskuksen metsälain valvontaan kuuluvia valvonta- ja hallintoresursseja. Muutosten ei kuitenkaan arvioida edellyttävän metsäkeskuksen henkilöresurssin lisäämistä, vaan resurssointi voitaisiin hoitaa kohdentamalla olemassa olevia henkilöresursseja uudella tavalla. Metsäkeskuksen valvontaresurssien uudelleenkohdentaminen liittyisi lähinnä hakkuiden ajankohdan tarkastamiseen sekä niihin liittyviin maastotarkastuksiin. Kyseiset tarkastukset sisällytettäisiin metsäkeskuksen vuosittaisiin metsälain valvontaan liittyviin tavoitteisiin, jotka asetetaan vuosittain maa- ja metsätalousministeriön antamassa tarkastusmääräyksessä.

Esityksellä arvioidaan olevan vain vähäinen vaikutus luonnonsuojelulakia valvovan lupa- ja valvontaviraston resurssitarpeisiin, sillä esityksen tarkoituksena ei ole laajentaa luonnonsuojelulain kieltojen soveltamisalaa nykytilanteeseen verrattuna. Ehdotettujen metsälain muutosten vuoksi metsäkeskuksen valvonnan yhteydessä todennäköisesti saatetaan havaita joitakin tapauksia, joihin liittyy epäily luonnonsuojelulain 70 §:n kieltojen rikkomisesta. Nämä siirtyisivät jatkokäsitteltäväksi Lupa- ja valvontavirastolle, joka valvoo luonnonsuojelulain noudattamista. Hakkuuajankohtaa koskevan tiedon lisääminen metsänkäsittelyilmoitukseen puolestaan vähentäisi luonnonsuojeluviranomaisen tarvetta ottaa yhteyttä metsän hakkaajaan niissä tilanteissa, joissa hakkuut ilmoituksen mukaan ajoittuisivat selvästi lintujen pesintäajan ulkopuolelle.

Kansantaloudelliset vaikutukset

Metsäsektorilla on suuri merkitys Suomen kansantaloudelle. Metsäsektorin arvonlisän suuruus vuonna 2024 oli 8,2 miljardia euroa ja se oli ylivoimaisesti suurin yksittäinen toimiala koko biotaloussektorilla. Vuonna 2024 metsäsektorilla oli työllisiä 57 900, joka vastaa noin viidesosaa koko biotaloussektorin työllisistä. Biotaloussektorin viennin arvo vuonna 2023 oli neljäsosa koko viennin arvosta, josta metsäsektorin osuus oli kaksi kolmasosaa⁵⁰. Metsäsektorin toimintaympäristössä tapahtuvilla muutoksilla voidaankin yleisesti arvioida edellisen perusteella olevan merkittäviä vaikutuksia kansantalouteen, riippumatta siitä mitataanko vaikutuksia arvonlisän, tuotoksen, työllisten, investointien tai viennin avulla.

Koska ehdotetut yleiseen pesintäaikaan ajoittuvat puunkorjuun rajoitusten vaikutukset puunhankinnan kustannuksiin, metsäteollisuuden raaka-aineenhankintaan ja metsätalouden kannattavuudelle arvioidaan niin vähäisiksi, etteivät ne heikennä metsätalouden toimintaedellytyksiä kokonaisuutena, ei esityksellä arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia kansantalouteen. Ehdotuksen vaikutukset arvioidaan vähäisiksi myös siksi, koska ehdotettu hakkurajoitus pesintäaikana koskisi vain pientä osaa tienpitoon sekä sähköverkon rakentamiseen liittyvästä puuston poistamisesta, eikä ehdotuksella lisättäisi uusia rajoituksia kyseisissä toiminnoissa tarpeellisen kasvillisuuden tai pensaikon raivaamista koskevaan sääntelyyn.

⁵⁰ Luonnonvarakeskus 2025. Tilastot. Biotalous lukuina.
<https://www.luke.fi/fi/tilastot/indikaattorit/biotalouslukuina/>

4.2.3 Ympäristövaikutukset

Vaikutukset monimuotoisuuteen

Viime vuosina hakkuita on tehty keskimäärin 3,5 prosentilla metsäalasta. Uudistushakkuita määrästä on ollut 0,8 prosenttia ja kasvatushakkuita 2,7 prosenttia. Tästä edelleen pesintäaikana on tehty Metsätehon selvityksen⁵¹ perusteella 16 prosenttia. Käytännössä hakkuiden piirissä yleisenä lintujen pesintäaikana olisi keskimäärin 0,6 prosenttia metsäpinta-alasta. Keskimäärin Suomessa lintupareja metsissä pesii hehtaarilla kaksi paria, määrän vaihdellessa yhden ja neljän lintuparin välillä hehtaarilla⁵². Eniten lintupareja pesii rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä ja vähiten mäntyvaltaisissa kasvupaikan ravinteisuudeltaan karuissa metsissä⁵³.

Vuonna 1999 julkaistussa linjalaskenta-aineistoon perustuvassa tutkimuksessa pesintäaikaisten uudistushakkuiden arvioitiin johtavan vuosittain 35 000 pesän tuhoutumiseen⁵⁴, joka vastasi määrältään noin 0,1 prosenttia 36 miljoonasta tuolloin Suomessa pesineistä lintuparista⁵⁵. Luonnontieteellisen keskusmuseon päivittämän arvion mukaan nykyään pesintäaikaisten uudistushakkuiden ja kasvatushakkuiden seurauksena tuhoutuu vuosittain yhteensä 121000–128000 pesää⁵⁶, joka vastaa määrältään noin 0,3 prosenttia Suomessa pesivien 46,7 miljoonan lintuparin määrästä. Uudistamis- ja kasvatushakuissa yhteensä tuhoutuneiden pesien määrä ei näyttäisi uuden selvityksen perusteella muuttuneen merkittävästi viimeisen 25 vuoden aikana suhteessa pesivien lintujen määrään, vuotuisten hakkuumäärien kasvusta huolimatta.

Hakkuiden yhteydessä tuhoutuvien pesien määrä on riippuvainen vuosittain pesintäaikana tehtävien hakkuiden pinta-alasta, hakattavien alueiden lintutiheydestä, hakkuun laadusta sekä siitä, kuinka lintujen pesät tunnistetaan ja huomioidaan hakkuun yhteydessä. Ehdotukseen sisältyvällä reheviä lehtipuuvaltaisia metsiä ja korpia koskevalla määräämällä hakkuukiellolla pyritään vähentämään pesien tuhoutumista ja pesinnän epäonnistumiseen johtavaa häirintää estämällä hakkuut kokonaan linnustoltaan tiheimmillä alueilla. Koska linnustoltaan tiheimpien alueiden hakkuita vältetään tehokkaasti jo tällä hetkellä⁵⁷, ehdotuksen ei arvioida lisäävän tältä osin merkittävästi lintujen pesinnän onnistumista nykytilaan verrattuna.

Hallituksen esitykseen sisältyvällä kaikkia metsiä koskevalla, määräämällä velvollisuudella jättää korjaamatta edellisen puusukupolven isot haavat, kolopuut sekä pysty- ja maalahopuut arvioidaan olevan merkittävä myönteinen vaikutus pesien tuhoutumisen vähentämisessä, sillä niihin linnut rakentavat usein pesiä. Haapa on tikkojen yleisin kolopuulaji ja tikkojen tekemisissä koloissa pesii myös muita lintulajeja. Tikan tekemiä koloja on enemmän elävissä kuin

⁵¹ Metsäteho 2025. Hakkuiden ajallinen vaihtelu ja kohdentuminen hakkuukonetiedon perusteella – Pesintäaikaisten hakkuiden näkökulmasta.

⁵² Virkkala, R. 2004. Bird species dynamics in a managed southern boreal forest in Finland. *Forest Ecology and Management* 195 (2004) 151–163.

⁵³ Lehikoinen, A., Sirkiä, P., & Tirri, I.-S. 2017. Yleisten metsälintujen runsaus suhteessa elinympäristöjen piirteisiin. *Linnut-vuosikirja*, 2016, 54–67. leisten metsälintujen runsaus suhteessa elinympäristöjen piirteisiin

⁵⁴ Oksanen 1999. Uudistushakkuiden linnustovaikutukset. Diplomityö. Teknillinen korkeakoulu.

⁵⁵ Kesähakkuutyöryhmä 2000. Työryhmämuistio MMM 2000:8.

⁵⁶ Lehikoinen, A. 2026. Lintujen pesien tuhoutuminen pesimäaikaissa hakkuissa. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Helsingin yliopisto.

⁵⁷ Suomen metsäkeskus 2025 ja Metsäteho 2025.

kuolleissa puissa, kun taas tiaiset kaivavat koloja pääasiassa kuolleisiin puihin.⁵⁸ Erityisen suuri myönteinen vaikutus ehdotuksella onkin kolopesijöiden pesintään. Vaikka velvollisuus koskeekin vain lintujen yleisenä pesintäaikana tehtäviä metsänhakkuita, arvioidaan sen lisäävän kyseisten linnuston kannalta tärkeiden rakennepiirteiden säilymistä metsissä pysyvästi ja siten niiden soveltuvuutta lintujen pesintään. Lahopuun määrän kasvattamista edistävät toimenpiteet parantavat yleisesti talousmetsien monimuotoisuutta, sillä lahopuu toimii tärkeänä resurssina monille usein harvinaisille eliöryhmille. Myös haapa parantaa talousmetsien monimuotoisuutta. Haapaa pystyy hyödyntämään noin 1 000 seuralaislajia sen elinkierron eri vaiheissa. Näistä lajeista, joihin lukeutuu hyönteisiä, sieniä, jäkäliä, lintuja ja nisäkkäitä, noin 200 ovat erikoistuneet haavalla elämiseen. Tutkimuksissa on havaittu, että aikaisemmin silmällä pidettäviä lajeja on noussut takaisin elinvoimaiseksi, kun haapoja on jätetty metsänhoidon toimenpiteiden ulkopuolelle.⁵⁹

On kuitenkin huomattava, että osa linnuista pesii maassa ja niiden luontaiseen käyttäytymiseen kuuluu pyrkimys piilottaa pesät, joten varsinkin kaikkien yleisimpien pienikokoisten lintujen pesien havaitseminen ei käytännössä ole mahdollista. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna esityksessä määritellään tehokkaimmat toteuttamiskelpoiset toimenpiteet, joilla pesien tuhoutumisen todennäköisyyttä voidaan vähentää, vaikkei pesien tuhoutumisen, poikasten kuoleman tai pesinnän epäonnistumiseen johtavan häirinnän mahdollisuutta voidakaan poistaa kokonaan metsien hoitamiseen tai käyttämiseen liittyvien toimenpiteiden tai laajemmin ihmistoiminnan yhteydessä.

Ehdotuksella ei ennakoita olevan merkittävää vaikutusta nykyisiin lintukantoihin kokonaisuutena, koska pesintäaikaisia hakkuita enemmän lintukantoihin arvioidaan vaikuttavan ennen kaikkea lintujen eri elämän kiertonsa vaiheissa tarvitsemien elinympäristön määrää ja laatu⁶⁰ sekä toisaalta muut lintujen kuolemia aiheuttavat ihmistoiminnot. Tuoreimman arvion mukaan yksistään törmäykset rakennuksiin tappaisivat lintuja vuodessa vähintään 8 miljoonaa kappaletta⁶¹ ja seuraavaksi eniten lintuja arvioidaan kuolevan liikenteessä, yli 4 miljoonaa yksilöä⁶². Yksinomaan edellä mainituista syistä aiheutuvien lintukuolemien määrä vastaa neljäsosaa Suomessa pesivien lintuparien määrästä ja on noin satakertainen pesintäaikana tuhoutuvien pesien määrään. Edellä esitetyn perusteella kaikkien pesintäaikaisten hakkuiden kieltäminen metsissä olisi pesivien lintuyksiköiden kokonaismäärään sekä ihmistoiminnasta aiheutuvaan kokonaiskuolleisuuteen suhteutettuna hyvin tehoton ja laajoja kielteisiä vaikutuksia yhteiskunnan toimintaan aiheuttava keino varmistaa direktiivin tavoitteen mukainen lintukantojen suojelu ja sääntely.

Lintukantojen tilan ylläpitämisen sijaan hallituksen esityksen merkittävimpien myönteisten vaikutusten arvioidaan kohdistuvan pesintäaikana metsänkäsittelytoimien kohteena olevilla

⁵⁸ Pakkala, T., Peltonen, A., Lindberg, H. et al. The intensity of forest management affects the nest cavity production of woodpeckers and tits in mature boreal forests. *Eur J Forest Res* 143, 617–634 (2024). <https://doi.org/10.1007/s10342-023-01645-x>

⁵⁹ Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim./eds.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 685 s.

⁶⁰ Carrillo-Rubio, E., Kéry, M., Morreale, S., Sullivan, P., Gardner, B., Cooch, E., & Lassoie, J. 2014. Use Of Multispecies Occupancy Models To Evaluate The Response Of Bird Communities To Forest Degradation Associated With Logging. *Conservation Biology*, 28(4). 1034-1044.

⁶¹ Laitinen, A., Salmela, A., Vähätalo, A. Lintujen ikkunakuolleisuus Suomessa. *Linnut vuosikirja* 2021. BirdLife Suomi.

⁶² Manneri 2002. Pienten ja keskikokoisten selkärankaisten liikennekuolleisuus Suomessa. Tiehallinto. <http://www.doria.fi/handle/10024/139093>

alueilla pesivien lintuysilöiden pesien säilymiseen ja pesinnän onnistumiseen. Ehdotetuilla toimilla ohjattaisiin huomioimaan lintujen pesintä hakkuiden ja muiden metsien hoitoon ja käyttöön liittyvien toimien suunnittelun ja toteutuksen yhteydessä siten, että lintujen pesien sijainteja pyritäisiin tavoitteellisesti tunnistamaan ja merkitsemään ne toteutussuunnitelmaan niin, että niiden vahingoittamista pyritäisiin välttämään. Lisäksi pesintäaikana tehtävissä hakkuissa velvoitettaisiin säästämään usein pesintää käytettyjä puita, riippumatta siitä havaitaanko niissä pesä vai ei. Velvoitteella vähennettäisiin merkittävästi havaitsematta jäävien pesien tahattoman tuhoutumisen mahdollisuutta.

Metsälakiin ja luonnonsuojelulakiin ehdotetuilla muutoksilla ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia suurten petolintujen ja muiden menettelyn piirissä olevien lintulajien suojeluun, sillä niiden tunnetut pesät ovat jo nykyisellään Suomen metsäkeskuksen ja Lupa- ja valvontaviraston välisen tiedonvaihdon piirissä. Menettelyn avulla on varmistettu, että metsänomistaja ja tiedossa oleva hakkuuoikeuden haltija ovat saaneet viimeistään metsäkäyttöilmoituksen jättämisen yhteydessä hakkuuta koskevat ohjeet, joita noudattamalla tiedossa olevan suuren petolinnun, mutta myös eräiden muiden vähälukuisten ja hitaasti lisääntyvien lintulajien pesinnän epäonnistumiseen johtava häiriön aiheutuminen pystytään välttämään.

Ehdotukseen sisältyvällä ennen hakkuuta sekä muita metsien hoitoon ja käyttöön liittyvien toimien toteutusta tehtävällä pakollisella ennakoarvioinnilla varmistettaisiin, että alueen linnustoon kiinnitetään asianmukaisesti huomioita ja suunnitellaan toimenpiteiden toteutusta linnuston suojeluvelvoitteet huomioiden. Koska velvollisuus koskisi kaikkea metsien hoitoa ja käyttöä, olisi sillä myös laajemmin merkitystä metsäelinympäristöissä pesivän linnuston huomioimisessa metsätalouteen liittyvässä ihmistoiminnassa. Yleisesti tiedossa on, että pesivien lintujen tiheys ja siten metsänhakkuiden potentiaalisten vaikutusten suuruus vaihtelee riippuen siitä, minkälaisessa elinympäristössä hakkuu suoritetaan. Ehdotukseen sisältyvällä, tiettyjä linnustoltaan runsaita alueita koskevalla yleisen lintujen pesinnän aikaisella kiellolla pystytään vähentämään tehokkaasti lintujen pesien tuhoutumisen mahdollisuutta. Samoin pesintäaikana tehtävissä hakkuissa tiettyjä eläviä ja kuolleita puita koskevan säästämisvelvoitteen arvioidaan olevan linnuston suojelun kannalta merkittävä toimenpide, jolla voi olla lisäksi myös muita myönteisiä monimuotoisuusvaikutuksia.

Luonnonsuojelulain 82 §:ään ehdotettavalla, lintulajien tahallisen häirinnän kieltoa rajoittavalla muutoksella on jossain määrin vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen. Heikentävänä vaikutuksena voidaan pitää sitä, että häirintäkielto ei jatkossa koskisi pääasiassa muita kuin harvalukuisia ja uhanalaisia lintulajeja siltä osin, kun häirintä aiheutuisi maa- ja metsätalouden sivuvaikutuksena tahi laitteen tai rakennuksen normaalin käytön seurauksena. Tämä on ollut vallitseva tulkintalinja Voore Mets -ratkaisuun asti sikäli, kun häiritsemistä ei ole tarkoituksellisesti tavoiteltu vaan kyse on ollut ei-tarkoituksellisesta häiritsemisestä. Selkeyttävän säännöksen voi itse asiassa katsoa jossain määrin parantavan uhanalaisten lintulajien asemaa, koska – ja toki huomioiden, että metsätalouden lintujen huomioimista koskevat ohjeet tähän ovat vapaaehtoisesti vastuullisesti toimivia ohjanneet ja metsäsertifioinnissa tiettyjen lajien huomioimista on myös edellytetty – jatkossa on selvää, että uhanalaisten ja harvalukuisten lintulajien pesinnän häirintä on yksiselitteisesti kiellettyä. Tähänastisessa hallintokäytännössä metsähakkuuta on ohjattu rajoittamaan lintujen pesintään aiheutuvan häiriön perusteella lähinnä tilanteissa, joissa on ollut kyse esimerkiksi tiedossa olevasta petolinnun pesästä.

Lintulajien tahallisen häirinnän rajoitus koskisi esitetysti myös maataloutta ja rakentamista sekä laitteiden ja rakennusten käyttämistä tarkoituksensa mukaisesti. Tältä osin ei arvioida aiheutuvan muutosta siihen, miten lakia on sovellettu ennen Voore Mets -ratkaisua.

Luonnonvarojen käyttö

Luonnonvaroilla tarkoitetaan kaikkea luonnossa olevaa, jota ihminen kykenee hyödyntämään aineena tai energiana. Luonnonvarat voidaan jakaa uusiutumattomiin ja uusiutuviin. Uusiutuvia luonnonvaroja ovat esimerkiksi biomassa ja pohjavesi. Biomassa on metsien tuottamista uusiutuvista luonnonvaroista merkittävin, vuonna 2024 raakapuuta metsistä korjattiin yhteensä 73,8 miljoonaa kuutiometriä, josta polttopuun ja kotitarvepuun osuus oli 6,8 miljoonaa kuutiometriä⁶³. Lisäksi samaan aikaan metsistä korjattiin energiakäyttöön 2,6 miljoonaa kuutiometriä latvusmassaa ja kantoja. Raakapuusta 62,7 miljoonaa kuutiometriä jalostettiin metsäteollisuudessa ja siitä kotimaasta peräisin olevan puun osuus oli 94 prosenttia⁶⁴. Teollisuuspuusta puutuoteteollisuus käytti 45 prosenttia ja loput käytettiin massa- ja paperiteollisuudessa⁶⁵.

Energiaantuotantoon raakapuusta ohjautui suoraan 14,1 miljoonaa kuutiometriä, josta noin puolet käytettiin kotitalouksissa ja maatiloilla⁶⁶. Kokonaisuudessaan kiinteiden puupolttoaineiden kokonaiskäyttö ylsi vuonna 28,9 miljoonaa kuutiometriin vuonna 2024⁶⁷ ja kun otetaan huomioon metsäteollisuuden jäteliemien osuus energiantuotannossa, vuonna 2024 puubiomassa vastasi 27 prosenttia koko Suomen energiaantuotannosta ja kahta kolmasosaa uusiutuvan energian kokonaistuotannosta, ylittäen samanaikaisesti ydinvoiman osuuden energiantuotannossa⁶⁸.

Suomen tavoite lisätä edelleen uusiutuvan energian osuutta edellyttää toimivien sähkönsiirtoyhteyksien lisärakentamista. Vuonna 2024 tuuli- ja aurinkovoiman osuus oli yhteensä 5,9 prosenttia Suomen energiantuotannosta. Molempien osuuden odotetaan kuitenkin kasvavan merkittävästi tulevaisuudessa, mikä edellyttää myös uusien sähkönsiirtoyhteyksien rakentamista. Pesintäaikaiset hakkuurajoitukset pidentäisivät yhteyksien rakentamisaikoja sekä vaikeuttaisivat nykyisten voimajohtolinjojen (14 700 kilometriä) kunnossapitoa. Ilmajohdoilla toteutetun sähköverkon laajuus vuonna 2024 oli yhteensä noin 206 000 kilometriä⁶⁹. Fingridin arvion mukaan kantaverkon ylläpidon kannalta välttämättömistä raivauksista merkittävä osa tehtiin (62 prosenttia) lintujen pesintäaikana⁷⁰ ja onkin epätodennäköistä, että kaikkea puuston käsittelyä ja raivaamista voitaisiin välttää lintujen pesintäaikana, alentamatta sähköverkkojen toimintavarmuutta ja lisäämättä sähkönsiirron kokonaiskustannuksia nykyiseen verrattuna.

Hallituksen esityksen rajatun hakkuukiellon sekä muiden metsien käyttöön liittyvien vaatimusten vaikutukset puunkäyttöön arvioidaan kokonaisuutena muodostuvan vähäiseksi,

⁶³ Suomen virallinen tilasto (SVT): Hakkuukertymä ja puuston poistuma alueittain 2024 [verkkajulkaisu]. Luonnonvarakeskus. <https://www.luke.fi/fi/tilastot/metsanhoito-ja-metsanparannustyot> [Viitattu: 27.12.2025].

⁶⁴ Suomen virallinen tilasto (SVT): Puun käyttö 2024 [verkkajulkaisu]. Luonnonvarakeskus. <https://www.luke.fi/fi/tilastot/puun-kaytto/puun-kaytto-2024> [Viitattu: 27.12.2025].

⁶⁵ Suomen virallinen tilasto (SVT): Metsäteollisuuden puunkäyttö 2024 [verkkajulkaisu]. Luonnonvarakeskus. <https://www.luke.fi/fi/tilastot/puun-kaytto/metsateollisuuden-puunkaytto-2024> [Viitattu: 27.12.2025].

⁶⁶ Suomen virallinen tilasto (SVT): Puun käyttö 2024 [verkkajulkaisu].

⁶⁷ Suomen virallinen tilasto (SVT): Puun energiakäyttö 2024 [verkkajulkaisu]. Luonnonvarakeskus. <https://www.luke.fi/fi/tilastot/puun-kaytto/puun-energiakaytto-2024> [Viitattu: 27.12.2025].

⁶⁸ Suomen virallinen tilasto (SVT): Energian hankinta ja kulutus [verkkajulkaisu].

⁶⁹ Energiavirasto 2025. <https://energiavirasto.fi/verkkotoiminnan-julkaisut> [Viitattu: 28.12.2025].

⁷⁰ Fingrid 2025. Lintujen pesintäaikaisen kasvustonkäsittelyn merkitys ja lintujen suojelun toimintatavat kantaverkkoyhtiössä.

eikä esityksellä arvioida olevan merkittävää vaikutusta puupohjoisten uusiutuvista raaka-aineista valmistettujen tuotteiden kilpailuasemaan suhteessa fossiilisiin raaka-aineisiin perustuviin tuotteisiin. Esityksen ei myöskään arvioida vähentävän puupohjaisen energian tuotantoa, joka voisi heikentää Suomen huoltovarmuutta. Tiettyjen kohteiden hakkuista lintujen pesintäaikana koskevasta kiellosta sekä velvoitteesta säästää pesintäaikana tehtävissä hakkuissa edellisen puusukupolven haavat, kolopuut sekä kuolleet pysty- ja maapuut ei arvioida aiheutuvan merkittävää rajoitetta sähköverkon tai muiden energian siirtoverkkojen rakentamiselle tai niiden kunnossapidolle.

4.2.4 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Vaikutukset viranomaisiin

Suomen metsäkeskus tarkastaa kaikki saapuvat metsänsäilytysilmoitukset hallinnollisena tarkastuksena automaattisesti vertaamalla ilmoituksen tietoja metsäkeskuksen metsätietojärjestelmän tietoihin metsänsäilytyksen rajoituksista. Vuonna 2024 metsäkeskus asiatakseni yli 150 000 metsänsäilytysilmoitusta, joka koski noin 800 000 hehtaarin pinta-alaa. Mikäli metsäkeskus havaitsee satelliittikuvien muutostulkintaa, metsävaratietoja ja muihin paikkatietoaineistoihin tehtäviä analyysejä hyödyntäen viitteitä metsälain mahdollisesta rikkomisesta, metsäkeskus tekee kohteelle maastotarkastuksen tai hankkii asiasta muun vaihtoehtoisen luotettavan selvityksen. Esitykseen sisältyvä rehevien lehtipuuvaltaisten metsien sekä korprien hakkuukiello yleisenä lintujen pesintäaikana koskisi pientä osaa metsäpinta-alasta (noin 1 prosenttia aikaisemmasta vuotuisesta hakkuupinta-alasta)⁷¹, joten tarkastettavien kohteiden ei odoteta lisääntyvän merkittävästi. Velvoitetta jättää korjaamatta edellisen puusukupolven haavat, pysty- ja maalahopuut sekä kolopuut voidaan valvoa osana nykyisiä hakkuista koskevia metsälain tarkastuksia, valitsemalla osa tarkastettavista kohteista hakkuun ajankohdan perusteella. Metsäkeskuksen tällä hetkellä käytössä olevaa satelliittiaineiston analysointiin perustuvaa valvontamenettelyä voidaan kehittää edelleen. On myös todennäköistä, että tulevaisuudessa isojen haapojen sekä maa- ja pystylahopuiden todennäköiset sijainnit pystytään tunnistamaan suoraan kaukokartoitusaineistosta, joka tehostaisi niiden säästämistä koskevan velvoitteen noudattamisen valvontaa.^{72, 73}

Metsäkeskuksen ja Lupa- ja valvontaviraston keskinäiseen hallinnolliseen menettelyyn kuuluu, että metsäkeskus ilmoittaa metsänomistajalle, tiedossa olevalle hakkuuoikeuden haltijalle sekä Lupa- ja valvontavirastolle, mikäli sen vastaanottama metsänsäilytysilmoitus kohdistuu luonnonsuojelulain tietojärjestelmästä sille toimitetun lajihavainnon läheisyyteen. Koska hallituksen esityksellä ei muuteta nykyisen ilmoitusmenettelyn laajuutta tai soveltamista lintuja koskien, eikä luonnonsuojelulain 70 §:n kieltojen soveltamista n laajenneta nykyisestä, arvioidaan hallituksen esityksen vaikutusten olevan vähäisiä sekä metsälakia valvovan Suomen metsäkeskuksen, että luonnonsuojelulakia valvovan lupa- ja valvontaviraston toimintaan. Suurin muutos metsäkeskuksen toimintaan arvioidaan aiheutuvan rehevien lehtipuuvaltaisten metsiä, korpia ja rantametsiä koskevan hakkuukiellon sekä edellisen puusukupolven isoja

⁷¹ Metsäteho 2025. Hakkuiden ajallinen vaihtelu ja kohdentuminen hakkuukonetiedon perusteella – Pesimäaikaisten hakkuiden näkökulmasta.

⁷² Chowdhury, A.I., Heinara, E., Tanhuanpää, T., Rahman, A.U. & Junttila, S. 2025. Mapping large European aspens (*Populus tremula* L.) using national aerial imagery and a U-Net convolutional neural network. *Remote Sensing Applications: Society and Environment* 40 (2025). <https://doi.org/10.1016/j.rsase.2025.101755>

⁷³ Heinara E. 2023. Detecting individual dead trees using airborne laser scanning. *Dissertationes Forestales* 343. 55 p. <https://doi.org/10.14214/df.343>

haapoja, kolopuita, sekä pysty- ja maalahopuita koskevan säästämisvelvoitteen valvonnassa, jos hakkuu tehdään yleisenä lintujen pesintäaikana.

Velvoitteiden valvontaa varten metsänkäyttöilmoitukseen olisi tarkoitus lisätä tieto siitä, tapahtuuko hakkuu lintujen pesintäaikana. Mikäli hakkuu toteutettaisiin ilmoitetusta poiketen lintujen pesintäaikana, olisi toimitettava ilmoitusta tarkistettava tältä osin. Koska metsänkäyttöilmoitusta tehtäessä ei hakkuun ajankohta ole useinkaan tarkasti tiedossa, olisi mahdollista, että ilmoitusta jouduttaisiin hakkuun ajankohdan osalta tarkistamaan isossa osassa metsänkäyttöilmoituksia. Toisaalta hakkuun tarkistettu ajankohta voitaisiin toimittaa sähköisesti kuten alkuperäisenkin metsänkäyttöilmoitus, joten hakkuun ajankohdan tarkistamisesta ei arvioida aiheutuvan merkittävää hallinnollista taakkaa metsäkeskukselle. Kaikista metsäkäyttöilmoituksista sähköisesti toimitetaan reilusti yli 90 prosenttia.

Esityksessä ehdotettavien velvoitteiden valvonnan ei arvioida kasvattavan metsänkäyttöilmoituksiin perustuvien metsälain noudattamista koskevien tarkastusten määrää, sillä ne voidaan sisällyttää tarkastettavien ilmoitusten valintaperusteisiin. Metsäkeskus selvittäisi pesintäaikana tehdyn hakkuun tarkastuksen yhteydessä onko hakkuuoikeuden haltija arvioinut aluetta linnuston kannalta, toteuttanut sen perusteella asianmukaiset ennalta ehkäisevät toimenpiteet, joilla pyritään estämään rauhoitetun lintulajin yksilöiden kuolema ja niihin kohdistuvat häiriöt sekä pesien vahingoittuminen. Metsäkeskuksen tekemä tarkastus sisältäisi hakkuusuunnitelmaan merkittyjen lintujen huomioimista koskevien tietojen ja niiden riittävyyden selvittämisen. Tähän sisältyisi ainakin sen tarkastaminen, onko tietojärjestelmiin merkitty alueella pesivien lintujen pesiä ja onko ne huomioitu hakkuusuunnitelmassa, onko hakkuusuunnitelmassa huomioitu velvollisuus jättää korjaamatta edellisen puusukupolven isoja haapoja, kolopuita ja maa- ja pystylahopuita ja kuinka hakkuusuunnitelmassa on varmistettu, että suunnittelun ja toteutuksen yhteydessä puussa tai maassa havaittuja pesiä ei vahingoiteta. Hakkuusuunnitelman lisäksi tarkastettaisiin, onko hakkuu tehty rehevässä lehtipuuvaltaisessa metsässä tai korvessa ja onko edellisen puusukupolven isot haavat, kolopuut ja pysty- ja maalahopuut jätetty korjaamatta. Hakkuusuunnitelman ja muiden edellä mainittujen seikkojen sisällyttäminen lisäisi jonkin verran metsäkeskuksen metsänkäyttöilmoituksen tarkastuksen laajuutta ja siihen tarvittavaa työpanosta verrattuna tarkastuksiin, joissa hakkuu ei ole tapahtunut lintujen pesintäaikana.

Mikäli metsäkeskuksen tarkastuksen tai muun vastaavan selvityksen tuloksena havaittaisiin, ettei ehdotettuja lintujen huomioimiseksi säädettyjä velvollisuuksia ole noudatettu metsien hoidon ja käytön yhteydessä ja sen tietoon tulisi, että kyseiset toimet olisivat johtaneet linnun kuolemaan, pesän vahingoittumiseen tai häirintään, olisi metsäkeskuksen käytännössä ilmoitettava tapahtuneesta luonnonsuojelulakia valvovalle lupa- ja valvontavirastolle. Metsäkeskuksen tehtävä liittyy siis sen selvittämiseen, onko metsän hoitamisen tai käyttämiseen liittyvän toimenpiteen yhteydessä pyritty asianmukaisin toimin välttämään lintuyskilöiden kuolemia, pesien vahingoittumista tai häirintää siten, ettei lintudirektiivin 5 artiklan velvoitteet täytäntöönpanevan luonnonsuojelulain 70 §:n kieltojen tarkoittama tahallisuuden edellytys täyty. Mikäli metsäkeskus arvioisi hankkimansa selvityksen perusteella, ettei linnun kuolemaa, pesien vahingoittamista tai häirintää ole tämän ehdotuksen arviointikriteerien perusteella pyritty asianmukaisesti välttämään, tulisi linnun tappamista, pesän vahingoittamista tai häirintää pitää lähtökohtaisesti tahallisenä eikä vahinkona.

Kun Lupa- ja valvontavirasto saisi metsäkeskukselta tietoonsa, että metsän hoitamisen tai käyttämisen yhteydessä on mahdollisesti rikottu luonnonsuojelulain 70 §:n kieltoja, arvioisi se metsäkeskukselta saatua selvitystä hyödyntäen kieltojen soveltamisen edellytyksenä olevaa tahallisuutta. Vastaavasti mikäli Lupa- ja valvontaviraston tietoon tulisi metsän hoitamisen tai käyttämisen yhteydessä tapahtunut linnun tappaminen, pesän vahingoittaminen tai häirintä,

pyytäisi se käytännössä selvitystä metsäkeskukselta siitä, onko metsän hoitamisessa ja käyttämisessä noudatettu metsälaissa säädettyjä ehdotettuja velvollisuuksia eli siitä, onko toiminnassa pyritty asianmukaisesti välttämään kiellettyjen seuraamusten syntymistä.

Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin

Esityksessä ehdotettu sääntely on merkityksellinen perustuslain 20 §:ssä turvatuun vastuuta ympäristöstä koskevan perusoikeuden sekä perustuslain 15 §:ssä säädetyn omaisuuden suojan kannalta. Esityksellä säädettäisiin metsätalouden harjoittamiselle rajoituksia ja velvoitteita, joiden tavoitteena on lintujen suojelu. Voidaan katsoa, että ehdotetulla sääntelyllä on myönteisiä vaikutuksia ympäristöä koskevan perusoikeuden näkökulmasta. Esityksen taustalla on lintudirektiivin sääntely ja sääntelyllä asetettaisiin konkreettisia rajoituksia ja velvoitteita metsänhoidolle ja käytölle lintujen suojelemiseksi ja niiden pesinnän turvaamiseksi. Toisaalta voidaan katsoa, että ehdotetulla luonnonsuojelulain muutoksella olisi ympäristöä koskevan perusoikeuden kannalta jossain määrin kielteisiä vaikutuksia, koska siinä rajoitettaisiin lintujen häirintää koskevan kiellon soveltamista sikäli, kun häirinnällä ei olisi merkittävää vaikutusta lintukantoihin. Samalla ehdotettu sääntely on merkityksellinen perustuslaissa turvatuun omaisuuden suojan kannalta, sillä sääntelyllä rajoitetaan metsien käyttöä ja hoitoa. Ehdotettava sääntely sisältää velvoitteita, jotka rajoittavat metsäomaisuuden käyttämistä ja hoitamista esimerkiksi määrittelemällä ajanjaksoja, jolloin metsien hoito ja käyttö on tietyntyyppisissä metsissä kokonaan kiellettyä. Ehdotuksella on myös merkitystä perustuslain 8 §:n rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen toteutumisen kannalta, koska sillä selvennetään rangaistavan menettelyn tahallisuuden määritelmää.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

5.1.1 Laaja hakkuukielto pesintäajalle

Esityksen valmistelussa on arvioitu eri vaihtoehtoja sen suhteen, kuinka laajamittainen hakkuiden rajoittaminen on lintujen pesinnän turvaamisen ja lintudirektiivin velvoitteiden täyttämisen kannalta välttämätöntä ja tarkoituksenmukaista. Kansallista liikkumavaraa on tämän osalta kuvattu edellä luvussa 4.1. Lintudirektiivi ja sen tulkintaa täsmentänyt unionin tuomioistuimen Voore Mets -ratkaisu eivät edellytä metsänhakkuiden täysimittaista kieltämistä lintujen pesintäaikana. Kansallisesti voidaan kuitenkin säätää lintudirektiivin vähimmäisvaatimuksia pidemmälle menevää sääntelyä. Esityksessä ehdotetaan rajoituksia ja velvoitteita metsänhakkuille ja muulle metsätalouden harjoittamiselle linnuston suojelemiseksi, jotka täyttävät lintudirektiivin 5 artiklassa säädettyjen kieltojen vähimmäisvaatimukset. Valmistelun aikana on kuitenkin arvioitu myös tiukempia rajoituksia ja niihin liittyviä vaikutuksia.

Esityksen valmistelussa punnintaa on tehty erityisesti sen suhteen, olisiko metsänhakkuiden kieltäminen kokonaan perusteltu ja toteuttamiskelpoinen keino varmistaa lintudirektiivin tavoitteiden toteutuminen, vai voitaisiinko samaan tai lähes samaan lopputulokseen päästä säätämällä tarkemmin metsänhakkuista koskevista velvollisuuksista ja asettamalla niitä koskevia linnuston kannalta kohdennettuja rajoituksia. Hallituksen esityksessä päädyttiin jälkimmäisen vaihtoehdon kannalle vertaamalla molempien vaihtoehtojen vaikutuksia linnuston tilaan sekä vaikutuksia kotitalouksille metsäomistuksen kautta, yrityksille, kansantaloudelle, julkiselle taloudelle sekä luonnonvarojen käytölle.

Luonnontieteellisen keskusmuseon arvion⁷⁴ perusteella pesintäaikana tehdyissä hakkuissa tuhoutuu keskimäärin yli satatuhatta pesää vuodessa. Tuhoutuvien pesien suuruusluokka vastaa siten noin 0,3 prosenttia Suomessa pesivien lintujen kokonaismäärästä. Lintulajeja koskevassa viimeisimmässä uhanalaisuusarvioinnissa⁷⁵ metsätalouden suurimmat vaikutukset liittyivätkin metsäelinympäristöjen muutoksiin pidemmällä aikajaksolla, pesintäaikaisen pesien tuhoutumisen tai pesinnän epäonnistumiseen johtavan häirinnän sijaan. Lisäksi on otettava huomioon, että osa lintulajeista aloittaa pesinnän jo talvella ja viimeiset yksilöt pesivät elokuussa, joten vaihtoehtona ollut kolmen tai neljän kuukauden pituinen hakkuukiello koskisi vain osaa lajeista ja lintuyksilöistä. Linnustovaikutusten suuruus riippuu siitä, kohdistuuko hakkuu linnustoltaan runsaalle alueelle vai alueelle, jossa lintujen määrä on pieni. Samaten vaikutuksen suuruus riippuu siitä, pesiikö alueella lajeja, jotka ovat yksilömääriltään pieniä eli kuinka riippuvainen lintulajin kannan lintudirektiivin mukaan tavoiteltavan tason saavuttaminen on pesinnän onnistumisesta kyseisellä tietyllä hakkuualueella.

Tällä perusteella yleistä lintujen pesintäaikaa koskevalla hakkuiden kiellolla kaikissa metsissä niiden lintutiheydestä ja pesivästä lajistosta riippumatta, arvioidaan olevan vain vähäinen positiivinen vaikutus direktiivin mukaan tavoiteltavan lintukantojen tilan saavuttamiseen, verrattuna ehdotettuihin lintujen huomioimista koskeviin velvoitteisiin ja linnuston suojelun näkökulmasta kohdennettuihin metsänhakkuun rajoituksiin.

Erilaisilla metsänkäsittelyyn kohdistuvilla yleisillä pesintäaikaisilla rajoituksilla olisi sen sijaan huomattavan laajoja ja toimialarajat ylittäviä taloudellisia vaikutuksia, eivätkä ne rajoittuisi pelkästään metsälain soveltamisalaan tai tässä arvioituihin vaikutuksiin. Kotitalouksille metsähakkuiden kieltämisen kokonaan yleisenä lintujen pesintäaikana arvioitiin aiheuttavan merkittäviä vaikutuksia ennen kaikkea pitkällä tähtäimellä. Vaikutukset liittyisivät ennen kaikkea epäsuoriin vaikutuksiin, jotka johtuisivat puunkäytön vähentymisestä sekä puunkorjuun kustannusten kasvusta, jotka molemmat alentaisivat puusta maksettavaa hintaa ja vähentäisivät puunmyyntimahdollisuuksia.

Vuonna 2020 valmistuneessa selvityksessä arvioitiin pesintäaikaisen hakkuukiellon kasvattavan puunhankinnan suoria kustannuksia 170–190 miljoonaa euroa vuodessa⁷⁶, joka nykykustannustasolla vastaa yli 200 miljoonaan euron vuotuista lisäkustannusta. Luonnonvarakeskuksen selvityksessä arvioitiin kattavan pesintäaikaisen hakkuukiellon lisäävän puunhankinnan yksikkökustannuksia enimmillään lähes 20 prosenttia⁷⁷. Laskelmassa oletettiin, että vastaava määrä puuta voitaisiin korjata muuna ajankohtana, pääasiassa talvella. On kuitenkin epätodennäköistä, että se pystyttäisiin kokonaisuudessaan korjaamaan, varastoimaan ja kuljettamaan puuta käyttäville laitoksille laitosten ympärivuotisen toiminnan turvaavalla tavalla. Olisikin todennäköistä, että pesintäaikainen hakkuukiello johtaisi puunkäytön vähentymiseen ja siten metsäteollisuuden tuotannon pienentymiseen. Korjuurajoite koskisi vuosien 2019–2024 vuotuisesta puunkäytöstä laskien keskimäärin 15,6 miljoonan

⁷⁴ Lehikoinen, A. 2026. Lintujen pesien tuhoutuminen pesimäaikaisissa hakkuissa. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Helsingin yliopisto..

⁷⁵ Hyvärinen, E., Juslén, A., Kempainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

⁷⁶ Metsäteho Oy 2020. Kesähakkuurajoitusten vaikutus puunhankinnan kustannuksiin ja puunkorjuuyritysten toimintaedellytyksiin. https://www.metsateho.fi/wp-content/uploads/Kesahakkuutarkastelu_2020.pdf

⁷⁷ Luonnonvarakeskus 2025. Lintujen pesimäaikaa koskevien lisärajoitusten vaikutus puunhankintaan ja kansantalouteen.

kuutiometrin teollisuuspuun määrää, joka taasen vastaisi 2,6 keskimääräisen sellutehtaan, 11,6 sahan ja 1,4 keskimääräisen koivuvaneritehtaan koko vuoden puunkäyttöä⁷⁸.

Puunkorjuun ja kaukokuljetuksen kustannukset nousisivat lähes viidesosalla vaihtoehtoisen kaikkia metsiä koskevan hakkuukiellon seurauksena, mikäli puunkäyttöä ei samanaikaisesti supistettaisi⁷⁹. Lisäksi on otettava huomioon, että nykytilanteessa sääolosuhteet rajoittavat voimakkaasti puunkorjuuta ja kuljetusta niin, että käytännössä puunkorjuuta voidaan suorittaa osassa metsiä vain maan ollessa jäässä maaperän heikon kantavuuden vuoksi. Näin ollen puunkorjuu- ja kuljetuskalusto on jo tällä hetkellä täyskäytössä talvella. Lauhojen ja sateisten syksyjen ja talvien lisääntyminen ilmastomuutoksen vuoksi vaikeuttaa puunkorjuuta talvikuukausina jatkossa entisestään.

Käytännössä puunkäytön säilyttäminen nykytasolla ei olisi mahdollista, sillä ongelmaksi muodostuisi toiminnan kausiluonteisuuden voimakas lisääntyminen. Ammattitaitoisen lisätyövoiman saatavuus ja sitoutuminen vain osan vuotta työllistävään ammattiin olisi haasteellista ja eikä kalustointensiivinen puunkorjuuseen ja kuljetukseen liittyvän yritystoiminnan harjoittaminen ole mahdollista, mikäli kalusto ei ole käytössä lähes ympäri vuoden.

Luonnonvarakeskus arvioi, että lintujen pesintäaikaan sijoittuvalla ja kaikkia metsäelinympäristöjä koskevalla hakkuukiellolla olevan hyvin merkittäviä kielteisiä vaikutuksia metsäelinkeinoon kokonaisuutena⁸⁰. On epätodennäköistä, että hakkuukiellon aikana nykyisin korjattu puumäärä voitaisiin korjata kokonaan kiellon ulkopuolisena aikana. Tämä johtuu ympärivuotista työllisyyttä edellyttävästä puunkorjuu- ja kuljetuskalustosta, ammattitaitoisen kausityövoiman saatavuushaasteista, sekä siitä ettei kyseisen puumäärään varastointi ole mahdollista ilman puunkäyttöarvon merkittävää heikentymistä ja huomattavia lisäkustannuksia⁸¹. Koska nykyaikana ei teollisen mittakaavan taloudellista toimintaa voida harjoittaa kannattavasti siten, että tuotanto keskeytyy osaksi vuotta, tilanne johtaisi metsätalouden kannattavuuden alentumiseen sekä tuotantomäärien vähenemiseen. Tämä laskisi metsätalouden arvonlisää, tuotosta, työllisyyttä, investointeja sekä vientiä, varsinkin mikäli vastaavia hakkuukieltoja ei otettaisi käyttöön tärkeimmissä kilpailijamaissa.

Kokonaisuutena puunkäytön vähentymisellä ja metsäteollisuuden supistumisella olisi myös merkittävä kotitalouksien ja yritysten maksamien verojen kokonaismäärään⁸², joka on suuruusluokaltaan merkittävä myös julkisen talouden näkökulmasta.

⁷⁸ Luonnonvarakeskus 2025 Lintujen pesimäaika koskevien lisärajoitusten vaikutus puunhankintaan ja kansantalouteen.

⁷⁹ Luonnonvarakeskus 2025 Lintujen pesimäaika koskevien lisärajoitusten vaikutus puunhankintaan ja kansantalouteen.

⁸⁰ Luonnonvarakeskus 2025. Lintujen pesimäaika koskevien lisärajoitusten vaikutus puunhankintaan ja kansantalouteen.

⁸¹ Metsäteho Oy 2020. Kesähakkuurajoitusten vaikutus puunhankinnan kustannuksiin ja puunkorjuuyritysten toimintaedellytyksiin. https://www.metsateho.fi/wp-content/uploads/Kesahakkuutarkastelu_2020.pdf

⁸² EY Advisory Oy 2023. Metsäteollisuuden taloudelliset vaikutukset Suomessa. https://assets-global.website-files.com/5f44f62ce4d302179b465b3a/65435941df02a2aa725fd654_Mets%C3%A4teollisuuden%20taloudelliset%20vaikutukset%20Suomessa.pdf

Usean kuukauden pituisella hakkuukiellolla olisi lisäksi merkittäviä vaikutuksia metsätalouden lisäksi muihin ihmistoimintoihin, kuten liikenneväylien ylläpitoon⁸³, sähkönsiirron kantaverkon rakentamiseen ja ylläpitämiseen⁸⁴ sekä energiasektorille laajemmin⁸⁵, millä olisi merkittäviä negatiivisia heijastusvaikutuksia myös kansantalouden tasolla. Puupohjaisen energian osuus oli vuonna 2024 energian kokonaiskulutuksesta yli neljäsosa⁸⁶. Mikäli puun energiakäyttö vähenisi merkittävästi, jouduttaisiin merkittävä osa siitä korvaamaan fossiilisella tuontienenergialla ainakin lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä. Tällä olisi merkittävien huoltovarmuuden heikentymiseen liittyvien vaikutusten lisäksi suuri vaikutus Suomen vaihtotaseeseen, kun kotimainen puu jouduttaisiin korvaamaan ulkomailta tuotavalla useita kertoja kalliimmalla öljyllä, kaasulla ja kivihiihellä.

Luonnonvarakeskuksen arvion⁸⁷ mukaan neljän kuukauden pituinen hakkuukielto voisi johtaa enimmillään teollisuuden käyttämän puunkäytön pienentymiseen pysyvästi määrällä, joka vastaisi yli viidesosaa metsistä hakatun raakapuun määrästä vuonna 2024. Määrä olisi merkittävä uusiutuvien luonnonvarojen kokonaiskäytön näkökulmasta. Kohonneet puunhankinnan kustannukset ja haasteet raaka-aineen ympärivuotisessa saatavuudessa kasvattaisivat merkittävästi riskiä nykyisten Suomessa sijaitsevien laitosten uusimista koskevien investointien suuntautumisesta kilpailijamaissa sijaitseviin laitoksiin, mikä vähentäisi edelleen puunkäyttöä Suomessa. Puunkäytön vähentyminen Suomessa ei todennäköisesti juurikaan vähentäisi puunkäyttöä edes Euroopassa, vaan muutos johtaisi hakkuiden lisääntymiseen muualla⁸⁸ ja toisaalta puupohjaisten tuotteiden lisääntyneeseen tuontiin Suomeen.

On todennäköistä, että puunhankinnan kohonneet kustannukset nostaisivat myös puusta tehtyjen lopputuotteiden hintoja ja alentaisivat niiden suhteellista kilpailukykyä suhteessa uusiutumattomista raaka-aineista valmistettuihin materiaaleihin. Tämä vaikeuttaisi puutuotteiden pitkäikäisen hiilivaraston kasvattamiseen perustuvien ilmastotavoitteiden saavuttamista, kuten puun käytön lisäämistä rakennusmateriaalina.

Kaikkia metsiä koskevalla määräaikaisella hakkuukiellolla olisi myös merkittäviä vaikutuksia Suomen energiaomavaraisuudelle ja johtaisi todennäköisesti merkittävään tuontien energian kasvuun tuontipolttoaineiden sekä suoran sähköntuonnin lisääntymisen muodossa. Myös sähkön suuret hintavaihtelut todennäköisesti lisääntyisivät erityisesti talvella ja vähätuulisina aikoina. Puun saatavuuden heikentymisellä ja kustannusten nousulla voisi olla myös vaikutusta erityisesti puupohjaisista polttoaineista riippuvaisten paikallisten energiayhtiöiden toimintaan.

Edellä esitetyn perusteella kaikkien hakkuiden kieltämistä lintujen yleisenä pesintäaikana ei voida pitää tarkoituksenmukaisena toteuttamisvaihtoehtona ehdotettuun verrattuna, koska sen myönteiset vaikutukset lintukantoihin jäisivät suhteessa vähäisiksi ja sillä olisi erittäin

⁸³ Väylävirasto 2025. Puuston poisto ja linnut.

⁸⁴ Fingrid 2025. Lintujen pesintäaikaisen kasvustonkäsittelyn merkitys ja lintujen suojelun toimintatavat kantaverkkoyhtiössä.

⁸⁵ Energiateollisuus 2025. Lintujen pesintä ja energiasektorin toiminnot.

⁸⁶ Suomen virallinen tilasto (SVT): Energian hankinta ja kulutus [verkkojulkaisu]. <https://stat.fi/tilasto/ehk> [Viitattu: 27.12.2025].

⁸⁷ Luonnonvarakeskus 2025. Lintujen pesimäaikaa koskevien lisärajoitusten vaikutus puunhankintaan ja kansantalouteen.

⁸⁸ Kallio, A. M. I., & Rannestad, M. M. 2025. Potential impacts of the EU's biodiversity strategy on the EU and global forest sector and on the risk of biodiversity loss. *Environment Systems & Decisions*, 45(4), Article 58. <https://doi.org/10.1007/s10669-025-10050-1>

merkittäviä vaikutuksia myös kansantalouden mittakaavassa tarkasteltuna ja kielteiset seurannaisvaikutukset ulottuisivat metsäsektorin ulkopuolelle.

5.1.2 Vaihtoehdot tahallisen häiritsemiskiellon rajoittamiseen

Luonnonsuojelulain häirintäkieltoa olisi mahdollista joustavoittaa usein vaihtoehtoisin tavoin.

Ensinnä luonnonsuojelulain 70 §:n 1 momentin 3 kohtaan voitaisiin lisätä lintulajien osalta lintudirektiivin lisäedellytys ”jos häirintä vaikuttaisi merkittävästi lintudirektiivin tavoitteisiin”. Tämä johtaisi kuitenkin kiellon merkittävään rajoittumiseen, koska se koskisi myös niitä tilanteita, joissa nimenomaisesti tarkoitetaan häiritä lintulajien yksilöitä erityisesti niiden lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsyklin kannalta tärkeillä paikoilla. Voimassa olevan lainsäädännön jo lähes kolme vuosikymmentä voimassa ollut säännöstä tahallisen häirinnän kiellosta erityisesti lisääntymisaikana ei ole perusteltua muuttaa siltä osin, kun kyse on tarkoitustahallisuudesta toiminnasta, jotta lain muutoksella ei heikennettäisi lajin suojelutason saavuttamista tai säilyttämistä. Sama koskee sellaista toimintaa, johon lajin yksilöiden pesintärauhan häiriintyminen väistämättä liittyy. Lintujen tarkoituksellista häirintää aiheuttavalta toiminnalta on edelleen perusteltua edellyttää viranomaisen myöntämää poikkeuslupaa. Esimerkiksi valkuposkikihanhien karkottamiseen myönnettävien poikkeuslupien käsittelyyn on muodostunut yhdenmukainen hallintokäytäntö. Lisäksi luonnonsuojelulain 84 §:n nojalla voidaan myöntää poikkeuslupa rauhoitetun lintulajin häiritsemiskiellosta yhden tai useamman kunnan alueelle, jos lajin runsaslukuisuudesta johtuen on todennäköistä, että lajin yksilöt aiheuttavat ennakoimattomasti kohdentuvaa, erityisen merkittävää vahinkoa viljelmille, kalankasvatukselle tai ammattikalastukselle. Säännöksen mukaan poikkeuksen myöntämisen edellytyksenä on, että lajin muuonakaiseen ruokailuun, levähtämiseen tai vastaavaan tarpeeseen on osoitettavissa riittävästi alueita.

Säännösvaihtoehto jättäisi yksittäistapauksellisesti arvioitavaksi, vaikuttaisiko häirintä merkittävästi lintudirektiivin tavoitteisiin. Yksittäisen toimijan, kuten maanomistajan tai hakkuu-urakoitsijan kannalta tämä aiheuttaisi lain soveltamiseen hyvin merkittävää epävarmuutta. Säännöstä voitaisiin jossain määrin selkeyttää rajoittamalla häirintäkielto koskemaan uhanalaisia lintulajeja. Edellä todetusti tämä olisi kuitenkin omiaan johtamaan lintulajien oikeudellisen suojan merkittävään heikentymiseen tavalla, joka ei ole lakimuutoksella tavoitellun ongelmanratkaisun kannalta relevantti, vaan jopa ristiriidassa sen kanssa. Mitä parempi suojelutilanne lintulajilla on, sitä paremmin se kestää sellaista pesinnänaikaista häiriötä, joka ei-tarkoituksellisesti aiheutuu taloudellisesta toiminnasta.

Toinen vaihtoehto olisi säätää lintulajien osalta häirintäkiellon tahallisuutta koskeva rajoitus luonnonsuojelulain 70 §:n uudeksi momentiksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamista ja käyttöä koskevan 5 momentin rajoitussäännöksen tavoin. Viimeksi mainittu säännös perustuu oikeudellisesti lintu- ja luontodirektiivien kanssa samantasoiseen Euroopan parlamentin ja neuvoston RED III -direktiivin 16 b artiklan 2 kohtaan, jonka mukaan ”Jos uusiutuvan energian hankkeessa on toteutettu tarvittavia lieventäviä toimenpiteitä, direktiivin 92/43/ETY 12 artiklan 1 kohdan ja direktiivin 2009/147/EY 5 artiklan nojalla suojeltujen lajien mahdollista tappamista tai häiritsemistä ei pidetä tahallisuutena.” Näin ollen säännöksellä on voitu rajoittaa myös mainittujen direktiivien mukaisten tappamisen ja pesien tuhoamisen tahallisuuden määritelmää. Muun taloudellisen toiminnan osalta unionin lainsäädännössä ei ole vastaavanlaista säännöstä koskien luontodirektiivissä ja lintudirektiivissä tarkoitettua tahallisuuden arviointia. Mahdollista olisi tarkentaa häirinnän kieltoa siten, että se vastaisi lintudirektiivin 5 artiklan lisäedellytystä häirinnän merkittävästä vaikutuksesta lintudirektiivin tavoitteisiin. Häirintäkiellon rajoitus tulisi kuitenkin säätää koskemaan muita kuin uhanalaisia

lintulajeja ja yksilöidä koskemaan tiettyjä toimintoja, jotta säännös ei heikentäisi lintulajien voimassa olevaa suojelua laajemmin kuin mikä on tarpeen ja tarkoituksenmukaista eli rajaten pois lajien häirintää tavoitteleva tai sitä välittömästi aiheuttava toiminta. Säännös olisi osin päällekkäinen lain 82 §:n kanssa. Säännös olisi ongelmallinen sikäli, että myös se jättäisi yksittäistapauksellisesti arvioitavaksi häiriöstä aiheutuvat vaikutukset ja jättäisi epävarmuutta toiminnan harjoittajalle. Uhanalaiset lajit toki määritellään voimassa olevan luonnonsuojelulain 75 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella ja ne siten ovat – edellyttäen, että asetus vastaa viimeisintä tieteellistä arviota lajien uhanalaisuudesta – yleisesti tiedossa.

Tässä hallituksen esityksessä on arvioitu ainoastaan metsätaloustoiminnasta aiheutuvia vaikutuksia lintujen suojelutilanteeseen. Metsälakiin esitetään säädettävän sellaisista asianmukaisista ennalta ehkäisevistä toimenpiteistä, joilla voitaisiin varmistautua, että lintujen pesintäaikaisessa metsänkäsittelyssä ei hyväksyttäisi vastoin ennalta varautumisen periaatetta tietoista riskiä lintujen tappamisesta, pesien tuhoamisesta ja lintujen häirinnästä tavalla, jonka merkittävästi vaikuttaisi lintudirektiivin tavoitteisiin. Edellä esitetyn säännöksen sijasta olisi kolmantena vaihtoehtona säätää rajoitus koskemaan vain metsätaloutta ja viitata luonnonsuojelulaissa metsälakiin sisällytettäviin säännöksiin. Mikäli tämä olisi ainoa lisättävä säännös luonnonsuojelulakiin, se jättäisi häirintäkiellon sellaisenaan voimaan kaiken muun taloudellisen toiminnan osalta. Tällainen yhtä toimintaa koskeva säännös ei olisi lainsäädännöltä edellytettävän yleisen sovellettavuuden kannalta hyväksyttävä ratkaisumalli, vaikka unionin tuomioistuimen ratkaisulla todennäköisesti onkin merkittävin vaikutus juuri metsätaloustoimintaan.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Ruotsi

Ruotsissa lajien suojeluasetus (Artskyddsförordning 2007:845) toimeenpanee EU:n lintudirektiivin vaatimukset. Lintuja käsitellään lajinsuojeluasetuksen 4 §:ssä. Kiellot koskevat kaikkia luonnonvaraisia lintuja, ja niiden pesien tai munien vahingoittaminen tai häiritseminen on kielletty. Häirintä, joka ei ole merkittävää lintukannan tyydyttävän tason ylläpitämiseksi, ei kuulu kieltojen piiriin. Tyydyttävällä tasolla tarkoitetaan sitä, että populaatio pitkällä aikavälillä säilyy luontaisella levinneisyysalueellaan. (”En nivå som innebär att en fågelart långsiktigt kan finnas kvar inom sitt naturliga utbredningsområde. Bedömningen av lokala förekomster och regional status behöver beaktas i förhållande till förekomsten på nationell nivå.”) Metsälaki (Skogsvårdslag 1979:429) kattaa metsätalouden sääntelyn Ruotsissa eikä metsälaissa ole viittauksia lajien suojelusäännöksiin.

Ruotsin metsäviranomaisen (Skogsstyrelsen) säädöskokoelman julkaisussa Metsälain määräykset ja yleiset ohjeet (SKSFS 2011:7) kuitenkin lausutaan lajien huomioon ottamisesta. Ohjeen 19 § mukaan metsätaloustoimenpiteistä aiheutuvia vahinkoja on ehkäistävä tai rajoitettava elinympäristöissä, joissa esiintyy ensisijaisesti suojeltavia lintulajeja, jotka on eritelty ohjeen liitteessä, sekä lajien suojeluasetuksen (2007:845) liitteessä 1 N:llä ja n:llä merkityt lajeja tai lajeja, jotka on määritelty äärimmäisen uhanalaisiksi, erittäin uhanalaisiksi, vaarantuneiksi tai silmälläpidettäviksi. Tahallinen tappaminen, häiritseminen, munien tuhoaminen tai eläinten lisääntymis- tai lepopaikkojen vahingoittaminen tai tuhoaminen luetaan ohjeen mukaisiksi vahingoiksi.

Ruotsin metsäviranomaisen (Skogsstyrelsen) verkkosivuilla on ohjeita lintujen huomioon ottamiseen. Sivulla kerrotaan 65 lintulajin osalta muun muassa niiden ekologisista

vaatimuksista, populaation jakautumisesta ja alueellisista eroista, lajia haittaavista tai uhkaavista tekijöistä sekä annetaan vinkkejä lajia hyödyttäviin lisätoimenpiteisiin.

EU:n tuomioistuimen ratkaisun myötä Ruotsin ympäristönsuojeluvirasto (Naturvårdverket) ja Ruotsin metsäviranomainen Skogsstyrelsen tarkistavat ohjeita lajien suojeluun liittyvien tapausten käsittelystä metsätaloudessa. Samassa yhteydessä viranomaiset aikovat antaa lisää ohjeita kieltojen käytännön soveltamisesta sekä arvioivat lisäohjeistuksen tarvetta.

Viro

Virossa EU:n lajien suojelusäännökset sisältyvät luonnonsuojelulakiin (Looduskaitseadus RT I 2004, 38, 258). Viron metsälaissa (Metsaseadus RT I 1998, 113, 1872) ei ole viittauksia lajien suojeluun.

Viron ympäristökeskus (Keskkoonamet) on kehittänyt pesimälintujen populaatiotiheysmatriisin, joka perustuu metsän luontotyyppiin ja ikään. Matriisissa metsät on jaettu kolmeen luokkaan, jotka on merkitty eri väreillä seuraavasti: sininen – lintujen populaatiotiheys on enintään 2 paria/ha, pesimätodennäköisyys on pienempi, mahdollinen vaikutus linnustoon on vähäinen, keltainen – lintujen populaatiotiheys 2–6 paria/ha, mahdollinen vaikutus linnustoympäristöön ja punainen – lintujen populaatiotiheys on korkea, yli 6 paria/ha, pesimätodennäköisyys on suurin, vaikutus linnustoon on suuri. Punaisen luokan metsiin lukeutuvat mm. suojelualueet – enemmän vanhempia metsiä, joissa on korkea populaatiotiheys.

Vaikka Virossa ei ole yleisiä suojelusäännöksiä tarkempaa laintasoista sääntelyä, Viron valtion metsien hoidosta ja käytöstä vastaava Riigimetsa Majandamise Keskus, (RMK) on vuodesta 2002 lähtien kuitenkin keskeyttänyt valtion metsissä hakkuut 15.4.–30.6.. Tänä aikana valtion metsissä ei tehdä myöskään laajamittaisia luonnonsuojelutöitä, kuten elinympäristöjen ennallistamista, tai infrastruktuurin rakentamista. Hakkuukielto ei koske yksityisiä maanomistajia.⁸⁹

Saksa

Saksassa EU:n lajien suojelua koskevaa sääntelyä ei ole sisällytetty Saksan liittovaltion metsälakiin (Bundeswaldgesetz, BWaldG). Saksan liittovaltion luonnonsuojelulaki (Bundesnaturschutzgesetz, BNatSchG) erottaa toisistaan yleisen lajien suojelun ja erityisen lajien suojelun. Lain 44 §:n erityistä lajien suojelua koskevilla määräyksillä pannaan täytäntöön luontodirektiivin 12 ja 13 artikla ja lintudirektiivin 5 artikla. Lain 44 §:ssä säädetään lisäksi maataloutta, metsätaloutta ja kalastusta koskevista poikkeuksista, jonka mukaan metsätalousmaan käyttö, joka noudattaa hyvän ammattitavan periaatteita, on jätetty lajien suojelusäännöksiä ulkopuolelle. Saksan lain mukaan metsätaloustoiminta, hyvän ammattitavan mukaisesti, noudattaa olennaisesti lajien suojelua koskevia kieltoja. Poikkeuksen edellytyksenä on, ettei lajin paikallisen populaation suojelutaso heikkene toiminnan seurauksena. Lajien suojelusäännöksiä täytäntöönpano on osavaltioiden vastuulla, jotka monissa tapauksissa määrittelevät metsien suojelun, mutta eivät käsittele lajien suojelusäännöksiä suoraan.

⁸⁹ RMK tiedote 11.4.2025 <https://rmk.ee/uudised/uudis/riigimetsas-algab-15-aprillil-pesitsusrahu-2/>

Itävalta

Itävallassa jokaisella yhdeksästä osavaltiosta on omat luonnonsuojelu-, metsästys- ja kalastuslakinsa EU:n luontodirektiivien täytäntöönpanemiseksi. Metsätalouslainsäädännöstä poiketen ei ole olemassa kansallista luonnonsuojelulakia, joka toimisi sateenvarjona osavaltioiden lainsäädännölle. Siksi jokainen osavaltiotason luonnonsuojelulaki sisältää lajien suojelusäännöt, jotka on mukautettu luonto- ja lintudirektiivien erityisvaatimuksiin. Lajien suojelusäännöt on sisällytetty myös osavaltioiden metsästys- ja kalastuslakeihin. Itävallan vuoden 1975 kansallista metsälakia ei kuitenkaan ole muutettu siten, että ne sisältäisivät lintudirektiivien 5 artiklasta johtuvat kiellot. Esimerkiksi Ylä-Itävallan luonnon- ja maisemansuojelulain (Das oberösterreichische Natur- und Landschaftsschutzgesetz 2001, Oö. NSchG) 27 §:ssä säädetään erityisten kasvi-, sieni- ja eläinlajien suojelusta ja 28 §:ssä erityissuojelusta. Laki kuitenkin pitää sisällään poikkeukset metsätalouden osalta. Suojelusäädöksiä ei sovelleta nykyaikaiseen maa- ja metsätaloustalouteen edellyttäen, että luontodirektiivin liitteessä IV lueteltuja tai lintudirektiivin 1 artiklassa tarkoitettuja kasvi- tai eläinlajeja ei tahallisesti vahingoiteta tai tapeta.

Lain mukaan "nykyaikaisella maa- ja metsätaloustaloutella" tarkoitetaan kaikkea säännöllistä ja pysyvää toimintaa maa- ja metsätaloustuotteiden tuottamiseksi ja poistamiseksi (eng. extraction), edellyttäen, että tämä toiminta vastaa nykyaikaisia liiketoiminnan ja biologian näkemyksiä sekä kestävyysperiaatetta. Termi ei sisällä toimenpiteitä, jotka ovat edellytys maa- ja metsätaloustaloutelle, mutta joita ei erikseen tarkasteluna voida pitää tällaisena käytönä, esimerkiksi kulkuteiden rakentaminen. Tahallisuutta on tulkittu niin, että nykyaikainen maatalous- ja metsätaloustoiminta ei johda tahalliseen vahingoittamiseen tai tappamiseen.⁹⁰ Samanlaisia lähestymistapoja on myös muissa Itävallan osavaltioissa ja niin ikään metsätaloustoimintaa koskevia poikkeuksia on kaikkien osavaltioiden luontolainsäädännöissä.

Slovenia

Sloveniassa lajien suojelua koskeva sääntely on osa luonnonsuojelulakia (Zakona o ohranjanju narave 1999). Luonnonsuojelulain 14 artikla sisältää yleisen kiellon tahallisesti tappaa, vahingoittaa tai poistaa luonnosta luonnonvaraisia eläimiä. Lain 14 artikla sisältää myös poikkeuksen, jonka mukaan on sallittua harjoittaa maa- ja metsätaloustoimintaa maa- ja metsätaloutta koskevien säännösten mukaisesti rikkomatta lajien suojelusäännöksiä.

Norja

Norjassa lajien suojelusta säädetään laissa luonnon monimuotoisuuden hoidosta (Lov om forvaltning av naturens mangfold – naturmangfoldloven). Norja ei ole EU:n jäsen ja siten lintudirektiivi ei ole suoraan velvoittavaa sääntelyä. Lintudirektiivin periaatteet kuitenkin sisältyvät monimuotoisuuslakiin. Sen mukaan kaikissa toiminnoissa on vältettävä villieläinten ja niiden pesien, yöpymispaikkojen tai luolien tarpeetonta vahingoittamista. Laissa on säädetty myös poikkeuksesta, jonka mukaan edellä mainitut säädökset eivät koske liikennettä, maataloustoimintaa tai sellaista toimintaa, jota harjoitetaan viranomaisen myöntämän luvan mukaisesti. Metsätalous ei ole luvanvaraista toimintaa.

⁹⁰ Das oö. Natur- und Landschaftsschutzgesetz 2001 samt Kommentar, Durchführungsverordnungen und weiteren Rechtsgrundlagen. Stand April 2015.

6 Lausuntopalaute

[Täydentyä lausuntokierroksen perusteella.]

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki metsälain muuttamisesta

2 a §. Määritelmät. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 8 kohta, jossa säädettäisiin pohjoisen Suomen määritelmästä. Pohjoisella Suomella tarkoitettaisiin Lapin maakunnan sekä Kuusamon, Pudasjärven, Taivalkosken, Hyrynsalmen, Puolangan ja Suomussalmen kuntien muodostamaa aluetta. Määritelmä vastaisi metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (1308/2013) 1 §:n 8 kohdassa olevaa määritelmää. Asetuksessa todetaan lisäksi, että kyseiseen alueeseen sisältyy saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitettu saamelaisten kotiseutualue. Tätä informatiivista toteamusta ei kuitenkaan ehdoteta sisällytettäväksi metsälain määritelmään, koska se ei vaikuta alueen maantieteelliseen määrittelyyn.

10 c §. Metsän hoitamisen ja käyttämisen rajoitukset linnuston huomioon ottamiseksi. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädettäisiin linnuston huomioon ottamisesta metsän hoitamisessa ja käyttämisessä. Säännöksellä pantaisiin metsätalouden harjoittamisen osalta täytäntöön lintudirektiivin 5 artiklan velvoitteita. Ehdotettavan sääntelyn taustalla on EU:n tuomioistuimen 1.8.2025 antama Voore Metsä -ratkaisu, joka koskee lintudirektiivin 5 artiklan tulkintaa ja toisaalta metsänhakkuista lintujen pesintäaikana. Uuden oikeuskäytännön myötä on tarpeen täsmentää ja selkeyttää kansallista sääntelyä.

Pykälän **1 momentissa** säädettäisiin metsän hakkaajalle velvoite ennen puunkorjuuta arvioida käsittelyalueen linnustoa. Metsän hakkaajalla tarkoitetaan metsälain 2 a §:n 7 kohdan mukaisesti maanomistajaa tai silloin kun hakkuuoikeus on luovutettu toiselle taholle, hakkuuoikeuden haltijaa. Arvioinnin tarkoituksena on tunnistaa puunkorjuun mahdolliset vaikutukset käsittelyalueen linnustoon, jotta puunkorjuu on mahdollista suunnitella ja toteuttaa lintudirektiivin 5 artiklan velvoitteiden mukaisesti. Arviointia tulisi tehdä metsätyypin, metsän iän ja muiden saatavissa olevien tietojen perusteella. Linnuston arvioinnilla tarkoitetaan esimerkiksi käsittelyalueen linnuston määrän sekä alueella esiintyvien lintulajien arviointia. Keskeistä on ennakoon arvioida myös kyseisen hakkuun ajankohtaa suhteessa lintujen pesintäaikaan. Siihen liittyy myös sen arviointi, ovatko pesintäajalle säädetyt puunkorjuun rajoitukset toteutettavissa kyseisellä käsittelyalueella. Metsätyypin osalta linnuston kannalta huomiota tulisi kiinnittää esimerkiksi siihen, että rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä, korvissa ja rantametsissä olot ovat lintujen pesinnälle suotuisia. Kuivahkoilla ja kuivilla kankailla lajien ja yksilöiden määrä on selvästi reheviä metsätyyppejä vähäisempi. Metsän iällä voi olla merkitystä esimerkiksi sen osalta, että lintujen pesinnän kannalta merkityksellisiä kolo-, pysty- ja maalahopuita on todennäköisemmin vanhoissa metsissä.

Tieto linnuston kannalta tärkeiden kohteiden sijainnista on niiden huomioon ottamisen edellytys. Metsätietojärjestelmiin, metsävaratietoihin tai erillisiin metsäsuunnitelmiin on viety tiedot suojelualueista, luonnonsuojelulain suojelluista luontotyypeistä, metsälain erityisen tärkeistä elinympäristöistä, suurten petolintujen pesistä ja muista arvokkaista elinympäristöistä. Linnuston kannalta tärkeitä ovat myös tiedot metsojen soidinalueista ja uhanalaisten lajien esiintymistä. Kattavin ja jatkuvasti päivittyvä lajitieto on tallennettu luonnonsuojelun tietojärjestelmään. Tällä hetkellä lintulajia koskeva esiintymätieto käsitellään julkisuuslain

(621/1999) 24 §:n 14 kohdassa tarkoitettuna salassa pidettävänä tietona (asiakirjat, jotka sisältävät tietoja uhanalaisista eläin- tai kasvilajeista tai arvokkaiden luonnonalueiden suojelusta, jos tiedon antaminen niistä vaarantaisi kysymyksessä olevan eläin- tai kasvilajin tai alueen suojelun). Salassa pidettävän tiedon saaminen edellyttää tietopyynnön tekemistä luonnontieteelliselle keskusmuseolle. Salassa pidettävän lajitiedon saaminen on mahdollista ilman tietopyynnön tekemistä vain saattamalla vireille hallintoasia, jonka ratkaisemisessa tieto on tarpeellinen. Tyypillisesti salassa pidettävän lajitiedon saa tehtyään metsänkäyttöilmoituksen, jonka yhteydessä metsäkeskus ilmoittaa metsänomistajalle sille toimitetun metsänkäyttöilmoituksen kohdistumisesta lajiesiintymään, jonka laatu ja sijainti ovat salassa pidettävää tietoa. Arvioinnissa tulisi myös selvittää käsittelyalueella sijaitsevien luonnonsuojelun tietojärjestelmään tallennettujen uhanalaisten lintujen pesiä koskevat tiedot sekä mahdolliset suurten petolintujen pesäpuut, joiden suojelusta säädetään luonnonsuojelulain 73 §:ssä.

Linnuston arviointia on mahdollista tarvittaessa tehdä myös käsittelyalueella paikan päällä tehtävän tarkastelun perusteella. Tällainen voisi olla tarpeen esimerkiksi sen takia, että muun selvitystyön yhteydessä on tullut esiin tietoja, joiden perusteella alueella pesisi poikkeuksellisen runsaasti lintuja. Paikan päällä tehtävän tarkastelun tarpeellisuuden arvioisi metsän hakkaaja. Arviointiin liittyisi myös, että kun hakkuusta tai muusta metsien hoidosta ja käytöstä laadittaisiin suunnitelma, siihen merkittäisiin ennakkoon tiedossa olevat tai arvioinnin yhteydessä havaitut lintujen pesät sekä ohje niiden huomioimisesta. Mikäli kyseessä olisi lintujen pesintäaikana tehtävä hakkuu, suunnitelmaan merkittäisiin myös tieto säästettävistä haavoista, kolopuista sekä pysty- ja maalahopuista. Paikan päällä tehtävää käsittelyalueen linnuston tarkastelua voisi käytännössä toteuttaa myös muiden toimenpiteiden yhteydessä, kuten maanomistajan tai hakkuu oikeudenhaltijan käydessä kyseisellä käsittelyalueella tekemässä puun korjuun tai muuta metsän käytön ja hoidon suunnittelua. Puunkorjuulla tarkoitetaan metsälain 2 a §:n 1 kohdan mukaan puiden kaatoa tai katkomista, sekä korjattavan puun kuljetusta käsittelyalueelta välivarastolle. Näin ollen velvoite ulottuisi paitsi metsänhakkuuseen myös puun kuljetukseen. Lintujen suojelun näkökulmasta voidaan pitää tarkoituksenmukaisena ulottaa velvoitteet koskemaan puiden kaatamisen lisäksi myös puiden kuljettamista välivarastolle.

Edelleen momentissa säädettäisiin, että arvioinnin perusteella hakkuu oikeuden haltijan tulisi tehdä asianmukaiset ennalta ehkäisevät toimenpiteet. Tällaisten toimenpiteiden avulla pyritään estämään lintulajin yksilöiden kuolema ja pesien vahingoittuminen sekä sellainen häirintä, joka aiheuttaisi haittaa uhanalaisen ja harvalukuisen lintulajin lisääntymiselle tai muutoin merkittävää haittaa lintulajin kannan tyydyttävän tason ylläpitämiselle tai saattamiselle kyseiselle tasolle. Käytännössä häirintää koskevat ennalta ehkäisevät toimenpiteet liittyisivät sellaiseen häirintään, joka johtaisi pesinnän keskeytymiseen sellaisen lintulajin kohdalla, joka on uhanalainen ja harvalukuinen. Häirinnästä aiheutuvan pesinnän epäonnistumisen estäminen on häirinnän kiellon merkityksellinen tavoite, sillä se vaikuttaa suoraan kannan yksilöiden määrään. Jotta häirinnällä olisi merkittävä vaikutus lajin kannan tasolla, tulisi pesinnän keskeytymiseen johtavan häirinnän kohdistua niin isoon osaan kyseisen lajin pesivistä lintuyksilöistä, että se vähentää kyseisen lajin kannan pesivien yksilöiden määrää pitkällä aikavälillä. Tämän vuoksi häirinnän merkittävä vaikutus kannan tyydyttävään tasoon rajautuisi yksilömääriltään harvalukuisiin lajeihin, jotka ovat alttiita pesintäaikaiselle häirinnälle. Tyydyttävällä tasolla olevan kannan yksilöiden määrä on riittävä turvaamaan lajin säilymisen luonnossa pitkällä aikavälillä. Ennalta ehkäisevissä toimenpiteissä lähtökohtana on lintujen pesinnän turvaaminen. Näin ollen erityistä huomiota ja varovaisuutta on osoitettava lintujen pesinnän kannalta keskeisten ajankohtien aikaan tehtävässä puunkorjuussa. Myös hakkuun ajoittaminen pesintäajan ulkopuolelle olisi ennalta ehkäisevä toimenpide. Ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä olisivat myös esimerkiksi metson soidinpaikkojen sekä haukkojen, huuhkajien ja

pöllöjen pesäpaikkojen huomioon ottaminen hakkuun suunnittelussa. Ennaltaehkäiseviksi toimenpiteiksi voitaisiin käytännössä katsoa myös se mitä jäljempänä 3 momentissa säädetään edellisen puusukupolvien haapojen, kolopuiden sekä pysty- ja maalahopuiden säästämisestä.

Erityistä huomioita ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä suunniteltaessa tulisi kiinnittää puunkorjuusta aiheutuvan häiriön estämiseen, joka johtaisi pesinnän keskeytymiseen. Näin ollen häirintään liittyvät estävät toimenpiteet rajoittuisivat käytännössä pesintäaikaan, eikä häirintäkiellon perusteella olisi tarkoituksenmukaista rajoittaa laajemmin pesän ympäristön metsänkäsittelyä kyseisen lajin pesintäajan ulkopuolella. Lajit, joiden kantoihin häirinnällä voi olla merkittävä vaikutus ovat sellaisia, joiden yksilöt ovat elintavoiltaan tai muilta ominaisuuksiltaan alttiita ihmistoiminnasta aiheutuville häiriöillä pesintäaikana siinä määrin, että häirinnästä johtuva poikastuoton alentuminen olisi merkittävä kyseisen lajin kannan tasoa säätelevä tekijä. Lajin harvinaistuminen ja yksilömäärien lasku voi johtua monesta tekijästä, joista pesinnän keskeytyminen ihmistoiminnasta johtuen voi olla yksi. Tyypillisesti muut tekijät liittyvät elinympäristöjen vähentymiseen tai aikuisten yksilöiden kuolleisuutta lisääviin syihin (kts. luku 2.1.1) Näin ollen lajit, joiden kannan tyydyttävän tason saavuttamiseen tai säilyttämiseen häirinnällä on merkittävä vaikutus, ovat tyypillisesti suhteellisen pitkäikäisiä petolintuja, joiden pesivien yksilöiden määrä on pieni, lisääntymisaika pitkä ja aikuisten yksilöiden kuolleisuus muiden lajien saalistuksen kohteena alhainen. Metsäelinympäristöissä esiintyvistä uhanalaisista lintulajeista häirintä on mainittu uhanalaisuuteen johtavaksi tekijäksi maakotkalla, huuhkajalla ja kiljukotkalla. Edellä mainittujen lajien lisäksi häirinnällä olisi merkittävä vaikutus niiden petolintulajien kantojen tyydyttävän tason ylläpitämiseen, jotka ovat nykyisin metsänkäyttöilmoituksiin liittyvän hallinnollisen menettelyn piirissä.

Momentissa säädettäisiin arviointivelvoite myös muissa metsän käyttöä ja hoitoa koskevissa toimenpiteissä. Tällaisia toimenpiteitä olisivat käytännössä maanmuokkaus, taimikonhoito, metsänviljely, metsän lannoitus, metsäteiden rakentaminen ja ojien kunnostus. Käytännössä arviointivelvoite koskisi toimenpiteen toteuttajaa. Samoin kyseisten toimenpiteiden yhteydessä olisi toteutettava asianmukaiset ennalta ehkäisevät toimenpiteet. Puunkorjuun osalta velvoitteet olisivat momentissa yksityiskohtaisemmin kuvattu kuin muiden toimenpiteiden osalta. Tämä olisi tarkoituksenmukaista sillä muiden toimenpiteiden osalta linnustoon kohdistuvat riskit eivät lähtökohtaisesti ole yhtä suuria kuin puunkorjuussa. Käytännössä niiden osalta on kuitenkin tarpeen noudattaa samanlaista varovaisuutta ja huolellisuutta linnuston suojelemiseksi. Eri toimenpiteisiin liittyy kuitenkin erilaisia ominaispiirteitä. Esimerkiksi metsänviljelyn toteuttamisessa voidaan lintujen vahingoittamisen ja häirinnän riskiä pitää suhteellisen matalana verrattuna puunkorjuuseen. Näin ollen sen osalta arviointia ja ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä ei ole tarpeen toteuttaa yhtä laajasti kuin esimerkiksi taimikonhoidon kohdalla. Arvioinnin ja ennalta ehkäisevien toimenpiteiden toteuttamisen tueksi on tarkoitus julkaista myöhemmin myös käytännön ohjeistusta eri toimijoille. Ohjeistuksessa kuvattaisiin tarkoituksenmukaisella tarkkuudella ja tarvittaessa yksittäisten lajien tasolla muun muassa ne puunkorjuussa ja muussa metsänkäsittelyssä pesintäaikana noudatettavat työajankohtaiset etäisyydet pesän ympärillä, jonka sisällä toimimisesta voisi aiheutua sellaista häiriötä, joka voitaisiin katsoa kiellon piirissä olevaksi lintujen tahalliseksi häirinnäksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin puunkorjuun kieltämisestä rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä, korvissa ja rantametsissä lintujen pesinnän kannalta keskeisimpinä aikoina. Tällaisina aikoina voidaan pitää pohjoisessa Suomessa 1.5–31.7. välistä aikaa ja muualla Suomessa 15.4–15.7. välistä ajanjaksoa. Rajoitus kohdistuisi näin ollen sellaisiin metsätyyppeihin, joissa voidaan olettaa esiintyvän erityisen runsaasti lintuja ja lintujen pesien vahingoittamisen estäminen muilla toimilla olisi näin ollen kyseisissä metsissä vaikeaa. Rehevällä metsällä tarkoitetaan lehtoa, lehtomaista kangasta ja tuoretta kangasta sekä rehevyydeltään vastaavia turvekankaita. Lehtipuuvaltaisella tarkoitetaan metsää, jossa lehtipuiden osuus on yli 50

prosenttia puuston runkopuun kokonaistilavuudesta. Korvella tarkoitetaan puustoista suota, jonka pääpuulajeja ovat kuusi ja koivu. Rantametsällä tarkoitetaan puolestaan vesistöjen varressa olevaa puustoista suojakaistaa, jonka leveys on keskimäärin vähintään 10 metriä, joka tapauksessa aina vähintään 5 metriä. Vesistönä pidetään järveä, lampea, jokea, puroa ja muuta luonnollista vesialuetta sekä tekojärveä, kanavaa ja muuta vastaavaa keinotekoisista vesialuetta. Vesistönä ei pidetä ojaa, noroa tai lähettä.

Tarkkaa yksittäistä pesinnän alkamis- tai loppumispäivää ei ole mahdollista määrittää, sillä pesintäaika vaihtelee vuosittain ja lintulajeittain ja myös lintuyksilöiden välillä on eroja. On kuitenkin mahdollista määrittää ajanjaksot, joita voidaan pitää kattavina ja pesinnän turvaamisen kannalta merkityksellisinä ajanjaksoina. Momentissa säädettävät ajanjaksot perustuvat nykyisin laajasti käytössä olevan Metsätehon Metsänkäsittely ja linnusto -oppaan ajanjaksoihin. Pohjoisella Suomella tarkoitettaisiin Lapin maakunnan sekä Kuusamon, Pudasjärven, Taivalkosken, Hyrynsalmen, Puolangan ja Suomussalmen kuntien muodostamaa aluetta, mikä määriteltäisiin metsälain 2 a §:n 8 kohdassa. Hakkuukieltä pesinnän kannalta merkityksellisinä aikoina sellaisilla alueilla, missä esiintyy runsaasti lintuja, eli rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä, korvissa ja rantametsissä, voidaan pitää tehokkaana keinona turvata lintujen pesintää. Momentissa säädettävä puunkorjuun kielto turvaisi osaltaan myös lintudirektiivin 5 artiklassa säädettyä ja luonnonsuojelulain 70 §:ssä kansallisesti täytäntöön pantua lintujen tahallisen tappamisen kieltä sekä lintujen tahalliseen häirintään liittyvää kieltä.

Pykälän **3 momenttiin** sisältyisi erityiset säännökset lintujen pesien suojelemiseksi. Pesien suojelua koskevaa erityistä sääntelyä voidaan pitää perusteltuna, sillä metsänhakkuussa lintujen pesät ovat riskialttiita vahingoittua. Tämän johdosta ehdotetaan säädettäväksi yksittäisten pesien suojelun käytännön toimenpiteistä metsän hoitamiseen ja käyttämiseen liittyvien toimenpiteiden yhteydessä. Ensinnäkin momentissa säädettäisiin, että jos käsittelyalueella havaittaisiin suunnitteluvaiheessa taikka metsän hoitamiseen ja käyttämiseen liittyvien toimenpiteiden yhteydessä käytössä oleva linnun pesä, on toimenpiteet toteutettava niin, että pesää ei vahingoiteta. Sama velvollisuus koskisi tilannetta, jossa käytössä oleva pesä havaittaisiin metsän hoitamiseen ja käyttämiseen liittyvien muiden toimenpiteiden yhteydessä. Myös pesinnän keskeytymiseen johtavan häiriön aiheuttamista tulisi välttää. Pesän havaitsemisella viitataan sekä 1 momentissa tarkoitetun arvioinnin yhteydessä saatuihin tietoihin pesistä, että myös suunnittelun ja puunkorjuun yhteydessä tehtyihin näköhavaintoihin pesistä. Käytännössä ennakkoon tiedossa olevat lintujen pesät tulisi merkitä hakkuusuunnitelmaan ja mikäli kyseessä olisi häiriölle altis petolintu, tarkemmat toimenpiteet, joilla häirintä voidaan välttää. Pesistä voi tehdä näköhavaintoja eri vaiheissa puunkorjuun suunnittelua, kuten esimerkiksi hakkuualueen rajaamisen yhteydessä. Toisaalta esimerkiksi metsänomistajalla voi olla tietoa lintujen pesinnöistä.

Edelleen momentissa säädettäisiin velvollisuus säästää edellä 2 momentissa säädettynä pesinnän kannalta merkityksellisinä aikoina puunkorjuun yhteydessä edellisen puusukupolven isot haavat, kolopuut sekä pysty- ja maalahopuut. Isoilla haavoilla tarkoitetaan käytännössä yksittäisiä kookkaita haapoja, joiden rinnankorkeuslähpimitta on yli 25 senttimetriä. Tällaisissa lintuja todennäköisemmin pesii. Näin ollen momentissa veloitettaisiin säästämään paitsi havaitut lintujen pesät, myös sellaiset puut, joissa todennäköisimmin on pesiä, vaikka varmuutta siitä ei olisi. Tavoitteena on lintudirektiivin 5 artiklan b alakohdan mukaisesti pyrkiä estämään lintujen pesien vahingoittuminen.

Pykälän **4 momentissa** selkeytettäisiin ehdotettavan pykälän suhdetta luonnonsuojelulain 70 §:ään. Momentissa täsmennettäisiin, että ehdotetun pykälän 1–3 momentin velvoitteita noudatettaessa metsän hoitamisen ja käyttämisen yhteydessä tapahtuvaa rauhoitetun lintulajin

yksilön tappamista tai häiritsemistä taikka lintujen pesien tai munien vahingoittamista ei pidetä luonnonsuojelulain 70 §:ssä tarkoitettuna tahallisenä tekona. Tämä selkeyttäisi sääntelyn soveltamista sekä metsälain ja luonnonsuojelulain 70 §:ssä säädettyjen rauhoitussäännösten suhdetta ja parantaisi säännösten soveltamisen ennakoitavuutta.

Unionin tuomioistuimen Voore Mets -ratkaisun 49 kohdan mukaan lintudirektiivin 5 artiklan a, b ja d alakohdassa säädettyjä kieltoja sovelletaan paitsi sellaiseen ihmisen toimintaan, jonka tarkoituksena on lintujen pyydystäminen, tappaminen ja häirintä taikka niiden pesien tai munien tuhoaminen tai vahingoittaminen, myös sellaiseen ihmisen toimintaan, jolla ei ilmeisellä tavalla ole tällaista tarkoitusta, mutta joka kuitenkin sisältää hyväksynnän tällaisen pyydystämisen, tappamisen, häirinnän, tuhoamisen tai vahingoittamisen mahdollisuudesta. Kun toimija on ensin 1 momentin mukaisesti arvioinut käsittelyalueen linnustoa, toteuttanut asianmukaiset ennalta ehkäisevät toimenpiteet, noudattanut pesinnän kannalta keskeisille ajankohdille 2 ja 3 momentissa säädettyjä hakkuurajoituksia, ja sen lisäksi pidättäytynyt vahingoittamasta havaittuja linnunpesiä, voidaan katsoa, että tällaisessa toiminnassa ei ole hyväksytty lintujen tappamista, häirintää tai pesien vahingoittamista. Näin ollen kyse ei tällöin ole lintudirektiivin 5 artiklassa tai luonnonsuojelulain 70 §:ssä kielletystä tahallisesta toiminnasta. Tahallisuuden arvioinnissa keskeistä on se, mitä voidaan kohtuudella edellyttää selvittämismahdollisuuden toteuttamisessa. Ehdotetun 10 c §:n 1–3 momenttiin sisältyviä velvoitteiden noudattamisen myötä voidaan katsoa täyttyvän sen, mitä kohtuudella on mahdollista edellyttää selvitetäväksi lintudirektiivin 5 artiklan velvoitteiden täyttämiseksi EU:n tuomioistuimen Voore Mets -ratkaisun valossa.

Unionin tuomioistuin korosti luontodirektiivin tahallisuutta koskevassa ratkaisussa (komissio v. Espanja, C-221/04), että kyse ei ole ankaraan vastuuseen rinnastuvasta kiellosta, joka ei edellyttäisi minkäänlaista tuottamusta tai laiminlyöntiä. Voore Mets -ratkaisussa tuomioistuin viittaa lintuparien määrään alueella ja arvioi sopivia keinoja lintujen määrän selvittämiseksi, minkä voidaan katsoa konkretisoivan toiminnan harjoittajalta edellyttävää selvillä olovelvollisuutta. Käytännössä ehdotettavassa uudessa pykälässä määriteltäisiin ne vähimmäistoimenpiteet, joilla pyritään estämään tahattomien kiellettyjen vaikutusten syntymistä linnuille, ja joita noudattava ei toimisi tahallisesti, vaikkei tahattomien vaikutusten syntymisen mahdollisuutta voitaisikaan täysin sulkea pois. Tämä ei vaikuttaisi kieltojen soveltamiseen kaikkiin niihin tekoihin, joilla nimenomaisesti tavoitellaan lintujen vahingoittamista tai häiritsemistä.

Metsälain 25 §:n 1 momentin mukaan metsäkeskus valvoo metsälain noudattamista, joten se valvoisi myös uuden 10 c §:n noudattamista. Näin ollen metsäkeskuksen tulisi arvioida noudatetaanko 10 c §:n pykälässä säädettyjä velvoitteita ja rajoituksia.

Pykälän 5 **momentissa** säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä linnuston arvioinnista ja ennalta ehkäisevistä toimenpiteistä metsän hoitamisessa ja käyttämisessä. Näin ollen tarvittaessa voitaisiin ministeriön asetuksella säätää tarkemmin esimerkiksi 1 momentissa säädetystä käsittelyalueen linnuston arvioinnista, joka olisi tehtävä metsätyypin, metsän iän ja muiden saatavissa olevien tietojen perusteella.

14 §. Metsänkäyttöilmoitus. Pykälän 6 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että maa- ja metsätalousministeriön asetuksenantovaltuutta täydennettäisiin. Momentin loppuun lisättäisiin virke, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan säätää lintujen pesintäaikaan liittyvästä hakkuun ajoittumisen ilmoittamisesta metsänkäyttöilmoituksessa. Käytännössä asetuksenantovaltuuden nojalla voitaisiin muuttaa metsänkäyttöilmoituksesta annettua maa- ja metsätalousministeriön asetusta (1320/2013), jossa säädetään

metsänkäyttöilmoituksessa ilmoitettavista tiedoista. Käytännössä tällainen muutos metsänkäyttöilmoitukseen edellyttää muutoksia metsätietostandardiin ja metsäkeskuksen tietojärjestelmiin, jotka olisi mahdollista saada käyttöön todennäköisesti vuoden 2027 alussa.

18 §. Metsärikos ja metsärikkomus. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin uusi 6 kohta, jonka mukaan puunkorjuuta koskevan kiellon rikkominen olisi rangaistavaa. Ehdotettavan kohdan mukaisesti metsärikkomuksena rangaistavaa olisi tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoa 10 c §:n 2 momentissa säädettyä puunkorjuuta koskevaa kieltoa. Tällöin olisi tuomittava, jollei teosta säädetä muualla laissa ankarampaa rangaistusta, metsärikkomuksesta sakkoon. Ehdotetun 10 c §:n mukaan puunkorjuu on kiellettyä rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä, korvissa ja rantametsissä pohjoisessa Suomessa 1.5.–31.7. ja muualla Suomessa 15.4.–15.7.

Edelleen pykälään lisättäisiin uusi 7 kohta, jonka mukaan se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikko 10 c §:n 3 momentissa säädettyä velvoitetta kasvatushakkuun ja uudistushakkuun yhteydessä säästää edellisen puusukupolven isot haavat, kolopuut sekä pysty- ja maalahpuut, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, metsärikkomuksesta sakkoon.

Sekä puunkorjuun kiellon rikkomisen että säästettävien puiden säästämistä koskevan velvoitteen rikkomisen sanktiointia voidaan pitää tarkoituksenmukaisena, sillä kyseessä on täsmälliset ja selkeät velvoitteet, jotka ovat lintujen suojelun kannalta keskeisiä. Kyse on velvoitteista, jotka kohdistuvat lintujen pesinnän kannalta merkityksellisille ajanjaksoille, joten niiden noudattaminen on lintujen pesinnän kannalta erityisen tärkeää.

7.2 Laki luonnonsuojelulain 70 ja 82 §:n muuttamisesta

70 §. Eläinlajien rauhoitus. Pykälään lisättäisiin uusi 6 momentti, jossa olisi informatiivinen viittaus ehdotettavaan uuteen metsälain pykälään. Viittauksessa todettaisiin, että metsien hoitamisen ja käyttämisen rajoituksista linnuston huomioon ottamiseksi säädetään metsälain 10 c §:ssä. Viittauksen tarkoituksena on ohjata metsän hoitamisen ja käyttämisen osalta metsälaissa annettuihin rajoituksiin linnuston huomioon ottamiseksi siten, että toiminnassa noudatettaisiin pykälässä säädettyjä kieltoja.

82 §. Yleispoikkeus eräistä rauhoitussäännöksistä. Voimassa olevan 1 momentin mukaan luonnonsuojelulain 70 §:ssä säädettyistä eläinlajien rauhoitussäännöksistä ja 74 §:ssä säädettyistä kasvilajien rauhoitussäännöksistä huolimatta aluetta saa käyttää maa- ja metsätalouteen tai rakennustoimintaan ja rakennuksia sekä laitteita tarkoituksensa mukaisesti. Tällöin on kuitenkin vältettävä vahingoittamista tai häiritsemistä rauhoitettuja eläimiä ja kasveja, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia. Toisen momentin mukaan momentissa 1 tarkoitettu poikkeus ei koske lintulajeja eikä 78 §:ssä tarkoitettuja tiukkaa suojelua edellyttäviä eliölajeja eli luontodirektiivin liitteessä IV tarkoitettuja kasvi- ja eläinlajeja. Säännös on peräisin jo vuoden 1923 luonnonsuojelulaista, jonka 14 a §:ään sisältynyt säännös sisällytettiin sellaisenaan vuoden 1996 luonnonsuojelulakiin (hallituksen esitys Eduskunnalle luonnonsuojelulainsäädännön uudistamiseksi HE 79/1996 vp., s. 40) ja edelleen voimassa olevaan lakiin. Säännöksessä tarkoitettut toiminnot ovat pääasiassa sellaisia, että niissä ensisijaisena tarkoituksena on taloudellinen toiminta, mutta niiden harjoittamisesta voi välillisesti aiheutua eliölajeille häiriötä, joka EU:n tuomioistuimen Voore Mets -ratkaisun myötä tulkittaisiin tahalliseksi häirinnäksi, sikäli kun tällaisesta vaikutuksesta oltaisiin tietoisia ja se hyväksyttäisiin.

Säännöksen soveltamisalaa laajennettaisiin toisessa momentissa siten, että yleispoikkeusta sovellettaisiin aiemmasta poiketen rajoitetusti myös lintulajeihin eli luonnonsuojelulain 70 §:n

1 momentissa säädettyyn tahallisen häirinnän kieltoon lintujen osalta siltä osin, kun aiheutuva häiritseminen ei olisi merkittävää lintudirektiivin mukaan tavoiteltavaan lintulajien kantojen turvaamiseen. Häirintää, joka merkittävästi vaikuttaisi lintulajin kantaan, ei voida lintudirektiivin 5 artiklan d -kohdan perusteella sallia. Yleispoikkeuksen soveltumisen edellytyksenä olisikin, että häiritsemisestä ei aiheutuisi haittaa uhanalaisen ja harvalukuisen lintulajin lisääntymiselle, koska uhanalaisten, populaatioltaan pienten ja erityisesti hitaasti lisääntyvien eläinlajien lisääntymisen epäonnistumisella on lähtökohtaisesti merkittävä haitallinen vaikutus eläinlajin kantaan. Vaikka yksittäisessä tapauksessa vaikutus ei välttämättä olisi merkittävä, tätä ei voida sulkea pois, varsinkaan yksittäisten tilanteiden kumulatiivisen vaikutuksen vuoksi. Kannaltaan runsaslukuisen, vaikkakin uhanalaisen lintulajin osalta yksittäisen pesinnän keskeytyminen ei todennäköisesti ole lintulajin kannan tasolla merkittävää. On kuitenkin huomattava, että pesinnän keskeytyminen johtaa yksilöiden kuolemaan, jos pesintä on edennyt riittävän pitkälle. Häiritsemisestä ei siten saisi aiheutua harvalukuisen, uhanalaisen lintulajin pesinnän, munien haudonnan tai poikasten ruokinnan keskeytymistä. Esimerkiksi korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2015:124 tarkasteltu maakotka on luokiteltu vaarantuneeksi lajiksi. Lajin kanta on noin 1200 yksilöä ja laji lisääntyy erittäin hitaasti. Lisääntyviä pareja arvioidaan olevan 430–470 paria, mutta esimerkiksi vuonna 2025 onnistuneita pesintöjä oli vain 128 ja niissä todettiin kaikkiaan 149 rengastusikäistä poikasta. Näin ollen ei voida sulkea pois sitä, että lajin pesinnän vaarantuminen päätöksessä kuvatulla tavalla yksittäistapauksessa merkittävästi heikentäisi lajin säilymistä pitkällä aikavälillä elinvoimaisena lajin luontaisissa elinympäristöissä.

Luonnonsuojelulain 70 §:n 2 kohdassa kielletty eläinlajin pesän tahallisen vahingoittamisen kielto koskee pykälän 3 momentin mukaan lisääntymiskauden ulkopuolista aikaa vain, jos kyse on eläimen tekemästä pesästä, jota se käyttää toistuvasti. Tällaisia ovat muun muassa lain 73 §:n 1 momentissa määritellyt suuret petolinnut (maakotka, merikotka, kiljukotka, pikkukiljukotka ja sääksi), joiden toistuvassa käytössä oleva ja selvästi nähtävissä oleva pesäpuu on erikseenkin rauhoitettu, ja lisäksi noin 20 lajia, kuten kaakkuri, kuningaskalastaja, mustavaris, merimetso, piekana, tunturihaukka ja muutamat muut petolinnut (HE 76/2022 vp s. 211).

Tahallisen häirinnän kieltoon esitettävä poikkeus ei rajoita näiden lintujen pesien ympärivuotista vahingoittamiskieltoa. Säännöksessä tarkoitettu alueen käyttö näiden lintulajien pesien läheisyydessä pesintäkauden ulkopuolella ei ennalta arvioiden useimmissa tapauksissa ole merkittävää vaikutusta edes uhanalaisten lintulajien kantoihin, jos siitä aiheutuisi vain lyhytkestoista häiriötä lintulajille. Mikäli häiritsevä toiminta jatkuisi pitkäaikaisesti ja kyse olisi häiriölle herkistä lajista, ehdotettava poikkeus ei soveltuisi, koska se voisi johtaa pesän hylkäämiseen.

Ei-tarkoituksellinen häiritseminen ei saisi aiheuttaa myöskään muutoin haittaa lintulajin säilymiselle luonnossa pitkällä aikavälillä. Edellä metsälain 10 c §:n 1 momentin yksityiskohtaisten perusteluiden kohdalla todetusti elintavoiltaan tai muilta ominaisuuksiltaan ihmistoiminnasta pesintäaikana aiheutuville häiriöille alttiiden lajien poikastuoton alentuminen on merkittävä kyseisen lajin kannan tasoa säätelevä tekijä. Tällaisia lajeja ovat tyypillisesti suhteellisen pitkäikäiset petolinnut, joiden pesivien yksilöiden määrä on pieni, lisääntymisaika on pitkä ja aikuisten yksilöiden kuolleisuus alhainen. Metsäelinympäristöissä niitä ovat muun muassa maakotka, huuhkaja ja kiljukotka sekä useat muut petolintulajit.

Säännöksen 1 momenttia esitetään samalla tarkennettavan siten, että se vastaisi säännöksen alkuperäistä tarkoitusta. Toimintaympäristö on säännöksen alkuperäisen säätämisen jälkeen merkittävästi muuttunut siten, että hyvinkin suuripinta-alaisia rakentamishankkeita toteutetaan ja niiden sijoittaminen kiinteistölle ei mahdollista siten, että kohtuudella huomioitaisiin

rauhoitettujen lajien turvaaminen. Tällaisia rakentamishankkeita ovat esimerkiksi useista laajoista rakennuksista koostuvat datakeskukset ja jatkossa mahdollisesti laajapinta-alaiset aurinkovoimalat. Säännökseen olisikin perusteltua lisätä rakentamiseen liittyen määritelmä ”tavanomainen”. Lupaa uhanalaisten lintulajien yksilöiden ja muutoin lintulajin suotuisan suojelutason saavuttamisen tai säilyttämisen kannalta merkittävään yksilöiden häirintään sekä yksilöiden kuolemaan johtaviin toimenpiteisiin tulisi edelleen hakea Lupa- ja valvontavirastolta, joka lain 83 §:n edellytysten täytyessä voisi poikkeuksen myöntää. Kyseeseen voisi tulla esimerkiksi poikkeuksellisen metsätuhon estäminen pesintäaikana kuten laaja-alaisen myrskytuhon raivaaminen, mutta myös suuripinta-alaiset rakennushankkeet, edellyttäen, että lain 83 §:n 1 momentin edellytys haitattomuudesta lajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle toteutuisi.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Esitykseen sisältyy säännös, jolla maa- ja metsätalousministeriö valtuutettaisiin antamaan asetuksella tarkempia säännöksiä. Ehdotettavan uuden 10 c §:n 5 momentissa säädettäisiin, että maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä linnuston arvioinnista ja ennalta ehkäisevistä toimenpiteistä metsän hoitamisessa ja käyttämisessä.

Lisäksi esityksessä säädettäisiin asetuksenantovaltuus, jonka nojalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin säätää lintujen pesintäaikaan liittyvästä hakkuun ajoittumisen ilmoittamisesta metsänkäyttöilmoituksessa. Käytännössä asetuksenantovaltuuden nojalla muutettaisiin metsänkäyttöilmoituksesta annettua maa- ja metsätalousministeriön asetusta, jossa säädetään metsänkäyttöilmoituksessa ilmoitettavista tiedoista. Muutos metsänkäyttöilmoitukseen edellyttää lisäksi muutoksia metsätietostandardiin ja metsäkeskuksen tietojärjestelmiin, jotka olisi mahdollista saada käyttöön todennäköisesti vuoden 2027 alussa.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan x.x.2026.

10 Toimeenpano ja seuranta

Ehdotetun sääntelyn toimeenpanon tueksi olisi tarkoitus valmistella käytännön opas linnuston huomioon ottamisesta metsänhakkuussa ja muussa metsänkäsittelyssä. Opas olisi käytännönläheinen työkalu metsäsektorin eri toimijoille. Oppaan työn pohjana olisi maa- ja metsätalousministeriön asettaman pesintäaikana tapahtuvien hakkuiden vaikutuksia arvioivan kansallisen työryhmän työ, joka päättyy 28.2.2026.

Ehdotettujen lakimuutosten toimivuutta ja vaikutuksia seurataan virkatyönä ja tarvittaessa erillisin arviointihankkein lakimuutosten voimaantulon jälkeen. Seurannassa olisi tarkoituksenmukaista kiinnittää huomiota erityisesti käsittelyalueen linnustoja koskeviin arviointeihin ja toteutettuihin ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin. Samoin seuranta voisi kohdistua lintukantoihin sekä valvonnan toimivuuteen.

Lisäksi tarkoituksena on viestiä lakimuutoksista ja uusista velvoitteista laajasti keskeisille sidosryhmille.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

11.1 Yleistä

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi metsälakiin rajoituksia ja velvoitteita metsän hoitamiseksi ja käyttämiseksi linnuston huomioon ottamiseksi. Luonnonsuojelulaissa säädettäisiin puolestaan lintujen häirinnän kieltöön rajoitus liittyen maa- ja metsätalouden harjoittamisen, rakentamisen sekä laitteen tai rakennuksen tarkoituksensa mukaisen käyttämisen osalta. Perustuslaissa turvattujen perusoikeuksien kannalta keskeisiä säännöksiä esityksessä ovat vastuuta ympäristöstä koskeva perustuslain 20 § sekä omaisuuspuolesta koskeva perustuslain 15 § ja rikosoikeudellista laillisuusperiaatetta koskeva perustuslain 8 §.

Esityksellä osaltaan pannaan täytäntöön lintudirektiivin sääntelyä. Lintudirektiivin kohdalla kyse on vähimmäissääntelyä sisältävästä direktiivistä, joten lintudirektiivi sisältää kansallista liikkumavaraa ja kansallisesti on mahdollisesti säätää myös vähimmäistasoa tiukemmin. Perustuslakivaliokunta on todennut pitävänsä tärkeänä, että siltä osin kuin EU:n lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (PeVL 25/2005 vp ja PeVL 1/2018 vp). Valiokunta on tämän johdosta painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s.4).

11.2 Vastuu ympäristöstä

Perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Vastuu kohdistuu sekä julkiseen valtaan että yksityisiin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin (HE 309/1993 vp, s. 66). Säännös on luonteeltaan lähinnä julistuksenomainen. Se ei voi sellaisenaan toimia esimerkiksi yksilön rikosoikeudellisen vastuun perustana, vaan toteutuu muun lainsäädännön tuella ja välityksellä. Säättämällä vastuun kuulumisesta kaikille on haluttu korostaa sitä, että ympäristönsuojelu edellyttää laaja-alaista yhteistyötä eri tahojen kesken (HE 309/1993 vp, s. 66, PeVL 38/1998 vp, s. 2). Säännöksen piiriin kuuluvat sekä ympäristön tuhoutumisen tai pilaantumisen estäminen että aktiiviset luonnolle suotuisat toimet, ja yksilön osuus voi toteutua sekä aktiivisena tekemisellä että passiivisena pidättymisenä ympäristön vahingoittamisesta (HE 309/1993 vp, s. 66, PeVL 20/2010 vp, s. 2/II, PeVL 6/2010 vp, s. 2/I, PeVL 67/2022 vp, kohta 3).

Esityksessä ehdotetuilla metsän käyttöä ja hoitoa koskevilla rajoituksilla ja velvoitteilla tavoitteena on lintujen suojelu. Lähtökohtaisesti kyseiset rajoitukset ehdotetaan säädettäväksi lintudirektiivin edellyttämien vähimmäisvaatimusten mukaisesti. Toisaalta sen osalta, että velvoitteita ulotettaisiin koskemaan metsänhakkuun lisäksi muutakin metsänkäyttöä ja hoitoa, voidaan sääntelyn katsoa ulottuvan jossain määrin myös vähimmäisvaatimuksia pidemmälle. Voore Mets -ratkaisussa viitataan nimenomaan metsänhakkuihin, joten on mahdollista arvioida, että muiden metsätaloustoimenpiteiden osalta lintudirektiivi sisältää jossain määrin kansallista liikkumavaraa. Kansallisen liikkumavaran käyttö tältä osin liittyy lintujen suojelun tavoitteen turvaamiseen, ja samalla pyritään myös sääntelyn ja velvoitteiden selkeyteen. Näin

ollen kansallisen liikkumavaran käyttämisen voidaan katsoa edistävän vastuuta ympäristöstä koskevan perustuslain 20 §:n tavoitteita.

Perustuslakivaliokunnan käytännössä on useammankin kerran käsitelty ympäristövastuusäännöksen suhdetta erityisesti omaisuuden suojaan ja katsottu, että perustuslain ympäristösäännöksellä ei perusteta yksilöittäin todennettavissa olevia velvoitteita ja että se ei muodostu erilliseksi perusteeksi kohdistaa omistajiin erityisesti ulottuvia sietämisvelvoitteita. Toisaalta saman perusoikeussäännösten osina niillä kummallakin voi olla vaikutusta toistensa tulkintoihin tilanteessa, jossa muun muassa pyritään ihmisen ja luonnon välistä tasapainoa kestävästi edistäviin lainsäädäntöratkaisuihin. (esim. PeVL 26/2020 vp, s. 2, PeVL 55/2018 vp, s. 3, PeVL 10/2014 vp, s. 4/II, PeVL 20/2010 vp, s. 2/II, PeVL 6/2010 vp, s. 2/II).

Voimassa olevassa metsälaissa asetetaan rajoitteita ja velvoitteita metsänomistajan harjoittamalle metsätaloudelle. Samoin voimassa oleva metsälaki sisältää jo nykyisin luonnon monimuotoisuuden turvaamista koskevia säännöksiä. Vaikka ehdotetut metsälakiin sisällytettävät rajoitukset ovatkin metsänomistajien ja muiden toimijoiden kannalta uusia lintujen suojelemiseksi säädettäviä velvoitteita, voidaan katsoa, että samantyyppistä luonnon monimuotoisuuden turvaamista koskevaa sääntelyä on jo nykyisessä metsälaissa. Näin ollen toimijoille lintujen suojelemiseksi asetettavia velvoitteita voidaan pitää tavoitteiltaan nykyisen lainsäädännön kaltaisena. Ehdotetun sääntelyn voidaan katsoa edistävän vastuuta ympäristöstä koskevan perustuslain 20 §:n 1 momentin sääntelyä.

11.3 Omaisuuden suoja

Perustuslain 15 §:n 1 momentin mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Luonnollisten henkilöiden lisäksi myös yksityisten oikeushenkilöiden varallisuus on turvattu 15 §:n perusteella. Omaisuuden suoja synnyttää velvoitteen olla puuttumatta ilman hyväksyttävää perustetta omaisuuden vapaaseen hyödyntämiseen. Perustuslain 15 §:n 1 momentti sisältää omaisuuden suojan yleislausekkeen. Yleislausekkeen perusteella arvioidaan lähinnä omistajan käyttöoikeuksien ja omistajan määräämisvallan erilaisia rajoituksia. Tällaisiin omaisuuden suojan rajoituksiin sovelletaan perusoikeuksien yleisiä rajoitusedellytyksiä (PeVL 32/2010 vp, s. 4, PeVL 20/2010 vp, s. 2, PeVL 6/2010 vp, s. 2, PeVL 21/1996 vp). Omaisuuden perustuslainturvalla suojataan vakiintuneesti varallisuusarvoisia oikeuksia ja etuja, joihin kuuluu laajimpana esineisiin kohdistuva omistusoikeus. Omistusoikeus taas käsittää periaatteessa kaikki ne oikeudet, jotka eivät jollain erityisellä perusteella kuulu jollekulle muulle kuin omistajalle tai ole omistusoikeudesta erotetut. Omaisuuden suojasta on säädetty myös Euroopan unionin perusoikeuskirjan 17 artiklassa sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 1. lisäpöytäkirjan 1 artiklassa.

Esityksessä ehdotetussa sääntelyssä asetetaan rajoituksia puunkorjuulle ja muulle metsänkäytölle ja hoidolle. Esitys sisältää esimerkiksi hakkuukiellon tietynlaisissa metsissä lintujen pesinnän kannalta merkityksellisinä ajanjaksoina. Ehdotetuissa rajoituksissa ja velvoitteissa on käytännössä kysymys omaisuuden käyttörajoituksista ja muista velvoitteista, joita on arvioitava perustuslain 15 §:n 1 momentissa turvatun omaisuuden suojan kannalta. Perustuslakivaliokunnan mukaan (PeVL 5/2000 vp) omistajan käyttövapauden rajoittamisen tulee olla suhteellisuusvaatimuksen mukaista. Valiokunta toteaa edelleen, että rajoituksen sallittavuutta tarkasteltaessa on viime kädessä kysymys siitä, loukkaako rajoitus omistajan oikeutta omaisuutensa normaaliin, kohtuulliseen ja järkevään käyttöön. Suhteellisuusvaatimuksesta valiokunta on todennut (PeVL 22/1996 vp ja PeVL 2/1997 vp), että rajoituksen tulee olla välttämätön hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi eikä se saa mennä pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoituksen taustalla olevan

yhteiskunnallisen intressin painavuus suhteessa omaisuudensuojaan. Metsätalouden harjoittamista rajoittavien säännösten osalta on siten erityisesti arvioitava niiden hyväksyttävyyttä metsälain tarkoituksen saavuttamiseksi ja välttämättömyyttä suhteessa normaaliin, kohtuulliseen ja järkevään metsän käyttöön.

Omaisuuteen liittyvälle sääntelylle on perustuslakivaliokunta todennut olevan painavat yhteiskunnalliset perusteet, jos laissa asetetut tavoitteet ovat omiaan myötävaikuttamaan siihen, että luonnon ja ympäristön monimuotoisuus säilyy perustuslain 20 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla (PeVL 33/2008 vp). Ehdotettavaa sääntelyä on arvioitava perustuslaissa turvatun omaisuudensuojan kannalta ja toisaalta sitä on peilattava ympäristöä koskevan perustuslain 20 §:n sääntelyyn. Ehdotettavan sääntelyn taustalla on lintudirektiivin sääntely ja sen tulkintaa täsmentänyt EU:n tuomioistuimen ratkaisu. Ehdotettavat metsien käyttöä ja hoitoa koskevat velvoitteet ovat lähtökohtaisesti lintudirektiivin velvoitteiden vähimmäissääntelyn mukaisia velvoitteita. Samoin ehdotettava sääntely on metsälain tavoitteiden mukaista, koska se edistää luonnon monimuotoisuutta. Näin ollen omaisuudensuojaan vaikuttavien rajoitusten voidaan katsoa olevan hyväksyttäviä ja taustalla on myös painava yhteiskunnallinen syy. Uusien velvoitteiden voidaan katsoa olevan myös täsmällisiä ja tarkkarajaisia, sillä ne sisältävät konkreettiset rajoitukset metsätalouden harjoittamiselle ja velvoitteet toimijalle. Näin ollen ehdotettavan sääntelyn voidaan katsoa olevan perustuslain 15 §:n 1 momentin mukainen.

11.4 Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

Perustuslain 8 §:ssä säädetään rikosoikeudellisesta laillisuusperiaatteesta. Sen mukaan ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen eikä tuomita rangaistukseen sellaisen teon perusteella, jota ei tekohetkellä ole laissa säädetty rangaistavaksi. Samoin 8 §:ssä säädetään, että rikoksesta ei saa tuomita ankarampaa rangaistusta kuin tekohetkellä on laissa säädetty. Perustuslain 8 § sisältää rikosoikeudellisen laillisuus- eli legaliteettiperiaatteen tärkeimmät ainesosat. Näitä ovat ainakin vaatimus rikoksina rangaistavien tekojen määrittelemisestä laissa, taannehtivan rikoslain kielto, rikoslain analogisen soveltamisen kielto, vaatimus rikoksesta seuraavien rangaistusten määrittelemisestä laissa, tekohetkellä säädettyä ankaramman rangaistuksen käytön kielto ja vaatimus rikosoikeudellisten normien laintasoisuudesta (HE 309/1993 vp, s. 50).

Esityksessä ehdotetaan lintudirektiivin 5 artiklassa säädetyn lintujen vahingoittamiseen liittyvän tahallisuuden määrittelyn täsmentämistä. EU:n tuomioistuimen elokuussa 2025 antaman Voore Mets -ratkaisun myötä tahallisuuden määrittely laajeni niin, että sen voidaan katsoa koskevan kaikkea sellaista ihmistoimintaa, jonka tarkoituksena ei ole lintujen vahingoittaminen, mutta joka sisältää hyväksynnän tällaisen mahdollisuudesta. Tällainen toiminta on mahdollista ymmärtää hyvin laajasti. Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi kansallista lainsäädäntöä, jotta sen soveltaminen Voore Mets -ratkaisussa käsitellyllä metsätaloussektorilla olisi täsmällistä, selkeää ja ennakoitavaa. Tämä on erityisen merkityksellistä rangaistussäännösten soveltamisen kannalta. Metsälaissa säädettäisiin metsänkäytölle ja hoidolle rajoitukset ja velvoitteet, joita on noudatettava, jotta toimintaa ei katsota lintudirektiivin 5 artiklassa ja sen täytäntöönpanoa koskevassa luonnonsuojelulain 70 §:ssä tarkoitetuksi tahalliseksi teoksi. Tästä säädettäisiin ehdotetun metsälain 10 c §:n 4 momentissa. Lisäksi luonnonsuojelulain 70 §:ään lisättäisiin informatiivinen viittaus metsälain 10 c §:ään, jotta lain soveltajalle lakien välinen yhteys olisi selvä. Luonnonsuojelulain 70 §:ssä säädettyjen kieltojen rikkominen on kriminalisoitu luonnonsuojelulain 131 §:n 2 momentissa luonnonsuojelurikkomuksena. Ehdotettua sääntelyä voidaan pitää laillisuusperiaatteen mukaisena, erityisesti ottaen huomioon laillisuusperiaatteeseen sisältyvän täsmällisyyteen kohdistuvan erityisen vaatimuksen.

Esityksessä ehdotetaan, että metsälaissa säädettäisiin metsärikkomuksena rangaistavaksi puunkorjuuseen ehdotettujen rajoitusten rikkominen. Se tarkoittaisi puunkorjuun toteuttamista

ensinnäkin pesinnän kannalta 10 c §:ssä tarkemmin määritellyn ajanjakson aikana rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä, korvissa ja rantametsissä. Samoin metsärikkomuksen rangaistavaa olisi, jos kyseisinä ajanjaksoina poistaisi metsästä edellisen puusukupolven isoja haapoja, kolopuita taikka pysty- tai maalahopuita. Sanktioitavia säännöksiä voidaan pitää täsmällisinä ja tarkkarajaisina.

Näin ollen esityksessä ehdotettavan sääntelyn voidaan katsoa olevan merkityksellinen perustuslain 8 §:ssä säädetyn rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

metsälain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 §:n 6 momentti ja 18 §:n 2 momentti sekä
lisätään 2 a §:ään uusi 8 kohta ja lakiin uusi 10 c § seuraavasti:

2 a §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

8) pohjoisella Suomella Lapin maakunnan sekä Kuusamon, Pudasjärven, Taivalkosken, Hyrynsalmen, Puolangan ja Suomussalmen kuntien muodostamaa aluetta.

10 c §

Metsän hoitamisen ja käyttämisen rajoitukset linnuston huomioon ottamiseksi

Ennen puunkorjuuta metsän hakkaajan on arvioitava käsittelyalueen linnustoa metsätyypin, metsän iän ja muiden saatavissa olevien tietojen perusteella. Metsän hakkaajan on arvioinnin perusteella toteutettava asianmukaiset ennalta ehkäisevät toimenpiteet, joilla pyritään estämään lintulajin yksilöiden kuolema ja pesien vahingoittuminen sekä sellainen häirintä, joka aiheuttaisi haittaa uhanalaisen ja harvalukuisen lintulajin lisääntymiselle tai muutoin merkittävää haittaa lintulajin kannan tyydyttävän tason ylläpitämiselle tai saattamiselle kyseiselle tasolle. Samoin metsän hoitamiseen ja käyttämiseen liittyvien muiden toimenpiteiden yhteydessä toimenpiteen toteuttajan on arvioitava käsittelyalueen linnustoa ja toteutettava asianmukaiset ennalta ehkäisevät toimenpiteet linnuston huomioon ottamiseksi.

Puunkorjuu on kiellettyä rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä, korvissa ja rantametsissä pohjoisessa Suomessa 1.5.–31.7. välisenä aikana ja muualla Suomessa 15.4.–15.7. välisenä aikana.

Jos käsittelyalueella havaitaan suunnitteluvaiheessa taikka metsän hoitamiseen ja käyttämiseen liittyvien toimenpiteiden yhteydessä linnunpesä, jossa pesintä on käynnissä, on toimenpiteet toteutettava niin, että pesää ei vahingoiteta. Puunkorjuun yhteydessä on lisäksi 2 momentissa määritellyinä ajanjaksoina säästettävä edellisen puusukupolven isot haavat, kolopuut sekä pysty- ja maalahopuut.

Metsän hoitamisen ja käyttämisen yhteydessä tapahtuvaa lintulajin yksilön tappamista tai häiritsemistä taikka lintujen pesien tai munien vahingoittamista ei pidetä luonnonsuojelulain 70 §:ssä tarkoitettuna tahallisenä tekona, jos metsän hoitamisen ja käyttämisen yhteydessä on noudatettu tämän pykälän 1–3 momentissa säädettyjä velvoitteita.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä linnuston arvioinnista ja ennalta ehkäisevistä toimenpiteistä metsän hoitamisessa ja käyttämisessä.

14 §

Metsänkäyttöilmoitus

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin pienikokoisen puuston hakkuusta. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen käsittelyn ilmoittamisesta metsänkäyttöilmoituksessa ja muista kyseisessä ilmoituksessa ilmoitettavista tiedoista. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan säätää lintujen pesintäaikaan liittyvästä hakkuun ajoittumisen ilmoittamisesta metsänkäyttöilmoituksessa.

18 §

Metsärikos ja metsärikkomus

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

- 6) rikkoo 10 c §:n 2 momentissa säädettyä puunkorjuuta koskevaa kieltoa;
- 7) rikkoo 10 c §:n 3 momentissa säädettyä velvoitetta kasvatushakkuun ja uudistushakkuun yhteydessä säästää edellisen puusukupolven isot haavat, kolopuut sekä pysty- ja maalahopuut, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, metsärikkomuksesta sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

luonnonsuojelulain 70 ja 82 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luonnonsuojelulain (9/2023) 82 § sekä
lisätään 70 §:ään, sellaisena kun se on osaksi laissa 422/2024, uusi 6 momentti seuraavasti:

70 §

Eläinlajien rauhoitus

Metsien hoitamisen ja käyttämisen rajoituksista linnuston huomioon ottamiseksi säädetään metsälain 10 c §:ssä.

82 §

Yleispoikkeus eräistä rauhoitussäännöksistä

Poiketen siitä, mitä 70 ja 74 §:ssä säädetään, aluetta saa käyttää maa- ja metsätalouteen tai tavanomaiseen rakennustoimintaan ja rakennuksia sekä laitteita tarkoituksensa mukaisesti. Tällöin on kuitenkin vältettävä vahingoittamista tai häiritsemistä rauhoitettuja eläimiä ja kasveja, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia.

Edellä momentissa 1 tarkoitettu poikkeus ei koske 78 §:ssä tarkoitettuja tiukkaa suojelua edellyttäviä eliölajeja. Mainittu poikkeus koskee lintulajien osalta 70 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua häirintää. Edellytyksenä kuitenkin on, että häirinnästä ei aiheudu haittaa uhanalaisen ja harvalukuisen lintulajin lisääntymiselle tai muutoin merkittävää haittaa lintulajin kannan tyydyttävän tason ylläpitämiseksi tai saattamiselle kyseiselle tasolle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Petteri Orpo

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah